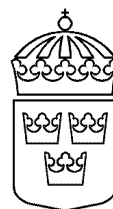

Riksdagens protokoll 1997/98:39

Onsdagen den 3 december

Protokoll
1997/98:39

Kl. 11.00 – 18.05
19.00 – 20.03

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 27 november.

2 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Andre vice talmannen meddelade att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och delats till kammarens ledamöter:

Förslag till rådets förordning om förlängning av den period som föreskrivs i artikel 149.1 i anslutningsfördraget för Österrike, Finland och Sverige *KOM (97) 536*

3 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter

Finansutskottets betänkande 1997/98:FiU9

Bostadsutskottets betänkande 1997/98:BoU1

4 § Beslut rörande utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 2 december

LU6 Förlängd tid för ökning av aktiekapital i privata aktiebolag

Mom. 1 (förlängd tid för ökning av aktiekapitalet)

1. utskottet

2. res. 1 (fp, v)

Votering:

266 för utskottet

37 för res. 1

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 144 s, 73 m, 24 c, 12 mp, 13 kd
För res. 1: 21 fp, 16 v
Frånvarande: 17 s, 7 m, 3 c, 5 fp, 6 v, 6 mp, 2 kd

Mom. 2 (kompensationer)

1. utskottet
2. res. 2 (m)

Votering:

229 för utskottet

73 för res. 2

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 144 s, 24 c, 20 fp, 16 v, 12 mp, 13 kd

För res. 2: 73 m

Frånvarande: 17 s, 7 m, 3 c, 6 fp, 6 v, 6 mp, 2 kd

**SfU6 Sverige, framtiden och mångfalden – från invandrarpolitik till
integrationspolitik**

Mom. 1 (mål för integrationspolitiken)

1. utskottet
2. res. 1 (m)
3. res. 2 (c)
4. res. 3 (fp)
5. res. 4 (mp)

Förberedande votering 1:

21 för res. 3

13 för res. 4

271 avstod

44 frånvarande

Kammaren biträdde res. 3.

Förberedande votering 2:

23 för res. 2

21 för res. 3

261 avstod

44 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Förberedande votering 3:

72 för res. 1

24 för res. 2

208 avstod

45 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

161 för utskottet

73 för res. 1

71 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 145 s, 16 v

För res. 1: 73 m

Avstod: 24 c, 21 fp, 13 mp, 13 kd

Frånvarande: 16 s, 7 m, 3 c, 5 fp, 6 v, 5 mp, 2 kd

Prot. 1997/98:39

3 december

*Fel! Okänt
växelargument.*

Mom. 2 (inriktning på integrationspolitiken)

1. utskottet

2. res. 6 (kd)

Votering:

287 för utskottet

14 för res. 6

2 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 144 s, 71 m, 23 c, 21 fp, 16 v, 12 mp

För res. 6: 1 mp, 13 kd

Avstod: 2 m

Frånvarande: 17 s, 7 m, 4 c, 5 fp, 6 v, 5 mp, 2 kd

Maud Ekendahl (m) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Mom. 4 (minoriteter)

1. utskottet

2. res. 8 (mp, kd)

Votering:

262 för utskottet

40 för res. 8

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 143 s, 72 m, 24 c, 21 fp, 2 v

För res. 8: 14 v, 13 mp, 13 kd

Frånvarande: 18 s, 8 m, 3 c, 5 fp, 6 v, 5 mp, 2 kd

Mom. 9 (Invandrartidningen)

1. utskottet

2. res. 12 (fp, mp)

Votering:

270 för utskottet

34 för res. 12

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 145 s, 73 m, 24 c, 16 v, 12 kd

För res. 12: 21 fp, 13 mp

Frånvarande: 16 s, 7 m, 3 c, 5 fp, 6 v, 5 mp, 3 kd

***Fel! Okänt
växelargument.***

Mom. 21 (modersmålsundervisningen i övrigt)

1. utskottet
2. res. 30 (v, kd)

Votering:

189 för utskottet

42 för res. 30

72 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 144 s, 1 m, 24 c, 20 fp

För res. 30: 16 v, 13 mp, 13 kd

Avstod: 71 m, 1 fp

Frånvarande: 17 s, 8 m, 3 c, 5 fp, 6 v, 5 mp, 2 kd

Mom. 25 (samverkan om introduktion)

1. utskottet
2. res. 38 (v)
3. res. 39 (mp)

Förberedande votering:

Kammaren biträdde res. 38 genom uppresning.

Huvudvotering:

197 för utskottet

28 för res. 38

79 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 143 s, 23 c, 18 fp, 13 kd

För res. 38: 16 v, 12 mp

Avstod: 2 s, 73 m, 3 fp, 1 mp

Frånvarande: 16 s, 7 m, 4 c, 5 fp, 6 v, 5 mp, 2 kd

Mom. 29 (introduktionsersättning)

1. utskottet
2. res. 42 (v)

Votering:

201 för utskottet

17 för res. 42

87 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 144 s, 24 c, 21 fp, 12 mp

För res. 42: 16 v, 1 mp

Avstod: 1 s, 73 m, 13 kd

Frånvarande: 16 s, 7 m, 3 c, 5 fp, 6 v, 5 mp, 2 kd

Mom. 32 (ny myndighet för integrationsfrågor)

1. utskottet

2. res. 44 (m, fp, v, mp, kd)

Votering:

168 för utskottet

136 för res. 44

1 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 144 s, 24 c

För res. 44: 73 m, 21 fp, 16 v, 13 mp, 13 kd

Avstod: 1 s

Frånvarande: 16 s, 7 m, 3 c, 5 fp, 6 v, 5 mp, 2 kd

Mom. 33 (övriga myndigheters ansvar)

1. utskottet

2. res. 47 (fp)

Votering:

173 för utskottet

21 för res. 47

108 avstod

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 144 s, 2 c, 1 v, 13 mp, 13 kd

För res. 47: 21 fp

Avstod: 73 m, 20 c, 15 v

Frånvarande: 17 s, 7 m, 5 c, 5 fp, 6 v, 5 mp, 2 kd

Mom. 36 (Diskrimineringsombudsmannens uppgifter)

1. utskottet

2. res. 49 (v, mp, kd)

Votering:

263 för utskottet

42 för res. 49

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 145 s, 73 m, 24 c, 21 fp

För res. 49: 16 v, 13 mp, 13 kd

Frånvarande: 16 s, 7 m, 3 c, 5 fp, 6 v, 5 mp, 2 kd

Mom. 38 (romer)

1. utskottet

2. res. 50 (v, mp, kd)

Votering:

260 för utskottet

44 för res. 50

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Prot. 1997/98:39

3 december

Fel! Okänt

växelargument.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 145 s, 71 m, 23 c, 21 fp

För res. 50: 2 m, 16 v, 13 mp, 13 kd

Frånvarande: 16 s, 7 m, 4 c, 5 fp, 6 v, 5 mp, 2 kd

Gustaf von Essen och Lennart Hedquist (båda m) anmälde att de avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Mom. 39 (äldre invandrare)

1. utskottet

2. res. 51 (c, fp, v, mp)

Votering:

231 för utskottet

74 för res. 51

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 145 s, 72 m, 1 mp, 13 kd

För res. 51: 1 m, 24 c, 21 fp, 16 v, 12 mp

Frånvarande: 16 s, 7 m, 3 c, 5 fp, 6 v, 5 mp, 2 kd

Peter Eriksson (mp) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Meddelande om samlad votering

Andre vice talmannen meddelade att skatteutskottets betänkanden SkU1, SkU10, SkU9, SkU7 och SkU6 skulle avgöras i ett sammanhang efter avslutad debatt.

*Anslag till
skatteförvaltningen
och Tullverket*

5 § Anslag till skatteförvaltningen och Tullverket

Föredrogs

Skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU1

Anslag till skatteförvaltningen och Tullverket (prop. 1997/98:1 delvis)

Anf. 1 CARL FREDRIK GRAF (m):

Fru talman! Dagens första betänkande från skatteutskottet behandlar anslagen till skatteförvaltningen och tullen, samt även frågan om regionalisering av skattemyndigheterna och vissa motioner med anknytning till tullens verksamhetsområde.

Jag avser att i det här anförandet i första hand beröra regionaliseringen av skatteförvaltningen.

Till att börja med finns det anledning att påpeka att den formella hanteringen av ärendet i den delen har varit något märklig. I propositionen står det visserligen under rubriken förslag från regeringen att det skall bildas nya skattemyndigheter. Det har dock vållat viss förvirring genom

att det inte finns någon hemställanspunkt eller antydan till hur regeringen formellt avser att slå fast sina intentioner i denna del, med undantag för lagförslaget om Västra Götalands län. Många har säkert haft uppfattningen att riksdagen i dag skall fatta ett slutligt beslut i frågan. Så är nu inte fallet, utan regeringen får göra det något längre fram. Vi får således avvakta regeringens ställningstagande, även om vi har anledning att tro att det kommer att överensstämma något så när med det som riksdagen också uttalar.

Enligt den moderata uppfattningen är det viktigt att den statliga verksamheten styrs med tydliga målsättningar, som riksdagen skall ställa upp. Därefter är det myndigheternas sak att bedriva verksamheten på ett sådant sätt att medborgarperspektivet kommer i centrum och att de uppställda målen uppnås. Riksdagen har därefter att kontrollera att målen förverkligas i enlighet med de intentioner som man har fastslagit.

När det gäller utvecklingen av de statliga regionala förvaltningarna upplever jag att det just saknas målstyrning. I stället är det ofta myndigheterna själva, som t.ex. i fallet med Riksskatteverket, som på eget initiativ föreslår ett nytt sätt att organisera sig på. Det är naturligtvis bra att myndigheterna är aktiva om man upplever att någonting behöver ändras. Men det vore ännu bättre om regeringen hade haft en övergripande idé kring utformningen av den statliga regionala förvaltningen.

Nu går man fram steg för steg, utan att helheten fått spela någon framträdande roll. I Västsverige har det bildats ett nytt län, liksom i Skåne. I andra län förekommer försök av olika slag avseende ändrad ansvarsfördelning mellan stat och län/landsting. Samtidigt påbörjas en statlig utredning, som skall utvärdera försöksverksamheten och som dessutom har rätt fria mandat att överväga den framtida regionala organisationen. Bilden för medborgaren blir naturligtvis minst sagt otydlig.

Jag är medveten om att det finns önskemål, framför allt från ledningen inom Riksskatteverket, om att regionalisera skatteförvaltningen. Man pekar på flera säkert välgrundade skäl till detta. Man vill t.ex. uppnå bättre ledning och styrningsförhållanden, bättre flexibilitet och anpassningsförmåga, bättre förutsättningar för kompetensförsörjning.

Riksskatteverket och skattemyndigheterna är en stor organisation vars verksamhet i princip påverkar alla medborgare och företag i landet. Ett stort antal anställda berörs dessutom. Kontaktytorna mellan skattemyndigheterna och andra myndigheter är omfattande. I ett sådant läge tycker jag att det finns anledning att gå varsamt fram vid förändringen.

I direktiven till den utredning om den regionala samhällsorganisationen som började sitt arbete tidigare i år står det bl.a.:

”Kommittén bör särskilt uppmärksamma de problem – inte minst för länsstyrelserna – som följer av att det inom förvaltningarna finns ett stort antal regionala indelningar, vilket bl.a. påverkat möjligheterna att samordna och samutnyttja statliga resurser.”

I direktiven säger regeringen vidare att man senare tänker ta ställning till den statliga förvaltningsstrukturen i sin helhet, bl.a. i samband med beredningen av den förvaltningspolitiska kommissionens betänkande.

Den slutsats jag drar av detta är att det just nu pågår en hel del arbete på olika håll, som kommer att påverka skattemyndigheterna. Det kan säkert finnas skäl att tro att det i framtiden kan finnas fördelar med regionalisering. Det finns dock lika starka skäl att tro att ytterligare fördelar

*Fel! Okänt
växelargument.*

kunde ha vunnits om erfarenheterna av pågående försöksverksamhet och utredningsarbete kring de här frågorna hade tillvaratagits. Då hade man också haft anledning att avvakta utredningens slutbetänkande.

Ett viktigt skäl för regionalisering anses vara ökade möjligheter att få en bättre likformighet över riket när det gäller bedömningen av deklarationerna. Industriförbundet har i en skrivelse till skatteutskottet fört fram tanken på en för hela landet gemensam myndighet för de större företagen. Syftet skulle vara att få till stånd en enhetlig taxering. Denna tanke har prövats av Riksskatteverket. Regeringen kommenterar den inte i propositionen. Hade man inte gått så fort fram som nu blir fallet, hade det kanske varit möjligt att ytterligare analysera konsekvenserna av en sådan lösning.

Förändringstrycket inom skatteförvaltningen har varit mycket starkt under hela 90-talet. Personalen har fått hantera ny lagstiftning och nya organisationsformer. Nästa år kommer skattekontot att börja verka. Det är en av de största reformerna på länge och berör väldigt många. Denna reform kommer att påverka ett stort antal medborgare.

Detta kommer nu att kollidera med förberedelserna för regionaliseringen.

Fru talman! Sammantaget anser vi således att det finns flera goda skäl att nu avslå förslaget om regionalisering av skatteförvaltningen. Jag yrkar därför bifall till reservation 4 under mom. 4.

I enlighet med vårt särskilda yttrande under mom. 1, 5 och 6 kommer vi att avstå från ställningstagande till sätesorterna.

Det finns emellertid anledning för mig att kommentera ett av delförslagen i propositionen. Regeringen hade föreslagit en delning av Hallands län på så sätt att de tre nordligaste kommunerna skulle föras till Västra Götaland och de tre sydligaste till Skåne. Det var det enda fallet där regeringen valde att göra en förändrad länsdelning. Det är bra både för hallänningarna i allmänhet och personalen vid Skattemyndigheten i Halland att skatteutskottet till slut kom till den slutsatsen att Hallands län skall behållas helt i den nya organisationen.

Risken hade annars funnits att kompetens hade tappats helt i onödan. Vidare är det så att de kontakter som regeringen påstår finns mellan södra Halland och Skåne inte till närmelsevis är lika tydliga som de som finns i den norra länsdelen i förhållande till Göteborgsområdet. Ett sammanhållet län utgör därför en bra grund för det fortsatta arbetet och de fortsatta kontakterna mellan myndigheterna och de skattskyldiga. Det är därför med tillfredsställelse jag noterar att utskottet har ändrat i propositionen och i sak tillmötesgått motioner bl.a. av mig själv.

I betänkandet behandlas också en moderat motion om samarbetet mellan tull och polis. Vi har liksom vid tidigare riksmöten föreslagit att riksdagen skall uttala att regeringen bör inleda en försöksverksamhet med ökad myndighetssamordning mellan Tullen och Polisen. Majoriteten avvisar åter denna tanke, med hänvisning till pågående utredningsarbete.

Jag hoppas att det när denna utredning presenteras, vilket förmodligen sker ganska snart, kommer att finnas möjligheter att öppna vägen för ett fördomsfritt övervägande av de lösningar som är bäst lämpade för att bekämpa framför allt narkotikabrottsligheten. Vi kommer i det sammanhanget naturligtvis att på nytt återkomma med våra förslag.

När det gäller kontrollen av punktskattepliktiga varor har vi föreslagit ett tillkännagivande om en utredning avseende ökad samordning av upp-

bördsfunktionerna mellan skatte- och tullmyndigheterna. De tankar som finns om att bygga upp en ny funktion inom skatteförvaltningen för att bekämpa skatteundandragande för ett antal punktskattepliktiga varor kan framstå som resursslöseri. Kompetensen finns redan inom tullen. En utredning om på vilket sätt denna kompetens bäst tillvaratas av skattemyndigheter och tull gemensamt bör därför påbörjas.

Fru talman! Vi står naturligtvis bakom alla de reservationer vid betänkandet där det förekommer moderata namn, men jag nöjer mig med att yrka bifall endast till reservation 4, i enlighet med vad jag tidigare anförde.

Anf. 2 ROLF KENNERYD (c):

Fru talman! I det här betänkandet behandlas anslagen till skatteförvaltningen och Tullverket och därmed sammanhängande frågor. När det gäller dessa myndigheters verksamheter hävdas det ofta att ökade resurser ger förbättrad kontroll och därmed ökade statsinkomster, inkomster som ofta bedöms överstiga kostnaderna. Ökade kostnader som motsvaras av ännu större intäkter skulle ju vara en god affär för samhället.

Ett sådant resonemang låter vid en första anblick bestickande men gäller i själva verket endast vid en oförändrad effektivitet vid arbetets utförande. Såväl skatteförvaltningen som Tullverket har under senare år varit föremål för omfattande rationaliseringar, bl.a. i form av omorganisationer. Förenklingar och förändringar i regelverk och arbetsformer har starkt bidragit till en rationellare hantering. Vi anser från Centerpartiets sida att det även fortsättningsvis finns förutsättningar för en ökad effektivitet inom de ekonomiska ramar som anges i budgetpropositionen och har därför ställt oss bakom dessa.

I propositionen anger regeringen som sin avsikt att genomföra en regionalisering av skattemyndigheterna på likartat sätt som tidigare beslutats för kronofogdemyndigheterna. Centerpartiet har på principiella grunder motsatt sig en sådan regionalisering.

Vi har noterat att en lång rad av statliga verk och myndigheter har genomfört regionaliseringar de senaste åren. Det har förvisso resulterat i lägre kostnader för ledning av dessa enheter. Det har emellertid samtidigt sannolikt resulterat i sämre service och tillgänglighet för den allmänhet som betjänas av respektive verk och myndighet. Det har dessutom resulterat i en över landet mycket spretig, oenhetlig och svåröverskådlig organisationsstruktur.

Detta förhållande har också uppmärksamrats av regeringen, som därför tillkallat en parlamentarisk utredning om den regionala samhällsstrukturen. Vi anser att denna utredning bör inväntas innan ytterligare regionaliseringar beslutas. Det har dock inte varit möjligt att få majoritet för denna vår uppfattning.

Fru talman! Efter många, långa och delvis sorglustiga turer har det ändå varit möjligt att skapa majoritet för att ge regeringen anvisningar om att ändra sitt förslag på en viktig punkt, nämligen när det gäller delning av skatte- och kronofogdemyndigheten i Hallands län. En delning av län i detta hänseende framstår som uppenbart befängd. Det blir än mer befängd när delarna föreslås bli tillförda Skåne respektive Västra Götalands län, de redan i dag tillsammans med Stockholm ojämförligt största av de

Prot. 1997/98:39

3 december

*Anslag till
skatteförvaltningen
och Tullverket*

blivande regionerna. Det står dessutom i strid med de riktlinjer som Riksskatteverket haft för sina ställningstaganden.

I Halland har regeringsförslaget om en delning av länets skatte- och kronofogdemyndigheter uppfattats som en signal om en delning av länet i en framtida länsindelning. För en klar majoritet av hallänningarna har detta varit en oroande signal. Sakligt sett finns det naturligtvis inget skäl att betrakta just den här regionaliseringen som en signal avseende en framtida länsindelning. Ingen tidigare regionalisering av verk eller myndighet har lett till någon motsvarande åtgärd. Det är enbart regeringens hantering och förslag som givit denna signaleffekt, som har samband med uppfattningen hos en del framträdande Hallandspolitiker inom regeringspartiet.

Det känns därför angeläget att påpeka att inte heller det kommande beslutet om den nu aktuella regionaliseringen kan tas till intäkt för hur en kommande länsindelning avseende Halland kommer att te sig.

Under skatteutskottets behandling av Hallandsfrågan har Miljöpartiet kommit att spela en nyckelroll. Från att ha stött regeringsförslaget i en omröstning i utskottet svängde partiets representant inför betänkandets justering. Då fann även regeringspartiets ledamöter för gott att ansluta sig till den enighet som betänkandet på denna punkt nu uppvisar. Miljöpartiets agerande i denna fråga leder rimligen till slutsatsen att man bör vara försiktig med samarbete med detta parti. En sådan försiktighet kan motiveras dels av miljöpartialesmannens bristande vilja att lyssna, dels av visad opålitlighet efter intagen ståndpunkt.

Fru talman! Vid bildandet av Västra Götalands län träffades en överenskommelse mellan det nya länets intressenter om att ledningen för skattemyndigheten i Västra Götaland skulle placeras i Mariestad. Vi anser att det hade varit naturligt att fullfölja denna överenskommelse. Någon majoritet för denna uppfattning har dock inte gått att nå. Vi har därför inriktat vår kraft på att åstadkomma en utfästelse om att 30–50 tjänster innefattande såväl baspersonal som kvalificerade handläggare förläggs till Mariestad.

Fru talman! Jag ber avslutningsvis att få yrka bifall till reservation 4 och i övrigt till utskottets hemställan.

Anf. 3 ISA HALVARSSON (fp):

Fru talman! Vi har från Folkpartiets sida motsatt oss Socialdemokraternas och Centerns utvidgning av den s.k. generalklausulen i lagen om skatteflykt. Denna klausul står enligt vår uppfattning i strid med fundamentala principer som syftar till att förhindra godtycklig maktutövning.

Den här klausulens tillämpning är också mycket svårbegriplig och helt oförutsägbar för de skattskyldiga. I ett rättssamhälle måste reglerna vara så klara och tydliga att medborgarna kan förstå och förutse konsekvenserna av sitt handlande. Vi menar däremot att det ligger i alla medborgares intresse att skattemyndigheterna har en hög ambition att motverka skattefusk och att de har förutsättningar för att beivra skattefusk i de fall där sådant förekommer.

En förutsättning för ett fungerande skattesystem är att det finns en tillfredsställande kontroll av skatteunderlaget. Vi menar också att det omfattande momsfusket bör kunna motverkas mer effektivt än vad som sker i

dag. För den delen föreslår vi 50 miljoner kronor extra i anslag för ökade insatser mot skattefusket.

Vi ställer oss bakom förslaget om regionindelningen av skattemyndigheterna. Vi tycker en myndighet tillräckligt ofta måste möta arbetsuppgifter av olika slag för att man skall kunna upprätthålla den kompetens som krävs för en alltmer avancerad skatteplanering. Ett mindre antal myndigheter underlättar också att man får mer enhetlighet över landet när det gäller myndigheternas agerande. Det innebär också att många uppgifter som nu utförs av Riksskatteverket kan läggas ut på skattemyndigheterna. Men det är viktigt att de lokala skattekontoren får vara kvar.

När det sedan gäller sätesorterna är vi till viss del kritiska. Först antar man principer, sedan gör man undantag och därefter gör man som man vill. Utifrån de kriterier som har ställts upp säger man att sätesorten skall vara den ort där verksamheten har sin tyngdpunkt. Det skall vara samma ort där kronofogdemyndigheten finns, men man skall kunna göra undantag i speciella fall av regionalpolitiska skäl.

Vi tycker t.ex. att Härnösand skall vara sätesort för Västernorrlands och Jämtlands län. Regionens verksamhetsmässiga tyngdpunkt ligger i kustområdena söder och norr om Härnösand. Det är också där som de flesta företagen och invånarna finns. Kommunikationerna är bäst i de områdena, och mest resurser för revision och kontroll finns hos den nuvarande Länsskattemyndigheten i Härnösand. Härnösand är också säte för den regionala kronofogdemyndigheten.

Det är likadant när det gäller regionen Värmland–Örebro. Vi tycker att man från regeringens sida pekar på fel ort. Sätesorten bör vara Karlstad. Det är regionens verksamhetsmässiga tyngdpunkt. I Värmland finns sju lokala skattekontor medan det i Örebro län bara finns fyra. Karlstad är den geografiska mittpunkten i regionen. Kronofogdemyndigheten har efter omregionaliseringen sitt säte i Karlstad. Tar man regionalpolitiska hänsyn har Karlstad de senaste åren åderlåtits på flera tusen statliga anställda medan Örebro så sent som 1996 fick myndighetskontor för fordonsskatteverksamheten.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 2 och 5.

Anf. 4 PER ROSENGREN (v):

Fru talman! Det föreliggande betänkandet behandlar anslag till skatteförvaltningen och Tullverket. Ramar för den verksamheten är redan fastställda genom tidigare beslut i riksdagen. Det innebär att Vänsterpartiet enbart har bilagt ett särskilt yttrande där vi återigen påpekar att vi anser att anslaget till såväl Tullen som skattemyndigheterna är för låga.

Vi har här tidigare hört Rolf Kenneryd nämna att så länge man lägger 1 kr och får tillbaka 5–6 kr är det positivt för samhället. Man kan i det här sammanhanget inte lägga ut hur mycket pengar som helst, som Rolf Kenneryd säger. Marginaleffekten kommer naturligtvis att bli allt lägre. Men i dagsläget ger fortfarande varje krona tillbaka minst 2–3 kr. Vissa hävdar att man får tillbaka 6 kr eller t.o.m. upp till 10 kr. Som minst handlar det i varje fall om att få tillbaka 2–3 kr för varje krona. Att i det läget fortsätta att dra in medel tycker jag är ganska olyckligt.

En annan fråga som också tas upp i betänkandet är regionaliseringen. När det gäller synen på regionalisering har det faktiskt lyckats att bli en reservation från en sådan udda konstellation som moderater, centerpartis-

*Fel! Okänt
växelargument.*

ter och vänsterpartister. Det är inte ofta vi ser den konstellationen bakom en reservation här i riksdagen. Vi är nämligen samtliga negativa till den regionalisering som sker. Det viktigaste är att skattemyndigheterna inte har fått arbetsro under en lång tid. Det har genomförts organisationsförändringar. Det började redan på slutet av 70-talet med RS-reformen och fortsatte sedan in på 90-talet med reformen SOL 90.

SOL 90 har tolkats på olika sätt. Det har varit totalintegrerade verksamheter på olika skattekontor, specialistfunktioner, och man har svängt fram och tillbaka. Kaoset är väl snart totalt inom skattemyndigheterna. Samtidigt har man fått säga upp mycket personal och har faktiskt inte tid till att göra det man skall göra, nämligen granska. Vi fick ganska negativa rapporter i våras om hur man t.ex. i Uppsala län inte granskade avdragsposter under 50 000 kr. Det är ganska alarmerande signaler. Signaler har också kommit från andra delar av landet.

Nu säger man att en regionalisering skall skapa mer resurser. Det stämmer egentligen inte, eftersom man samtidigt säger att regionaliseringen skall skapa resurser för att införa skattebrottsenheter. I de beräkningarna säger man att varje administrativ tjänst kostar en och en halv gång mer än de operativa tjänsterna. Det är en beräkning som är väldigt underlig. I synnerhet som RSV självt säger: Vi skall nu ha spetskompetens när det gäller den operativa verksamheten. Vi skall anställa vissa profilerade utredare och skattehandläggare. De arbetar inte för några biträdestjänsts- eller baspersonalslöner.

De administrativa tjänster som kommer att försvinna i samband med regionalisering består inte enbart av höga tjänster, utan det är också en viss del baspersonal. Att i det läget räkna att det är i genomsnitt en och en halv gång högre lön på de administrativa tjänsterna skulle jag vilja säga är direkt fel beräknat. Det innebär att man trots detta inte kan finansiera skattebrottsenheterna. Den operativa verksamheten försämras totalt sett med de här förslagen.

Så till de speciella problem som har varit i utskottet. Det gäller framför allt regionaliseringen av Hallands län. Rolf Kenneryd har redogjort för de faktiska förhållandena och hur det har gått till. Han gjorde också vissa värderingar av ett visst partis agerande. Jag kan dela de värderingarna. Så får det inte gå till i ett utskott. Jag är i och för sig tacksam för hur resultatet till sist blev. Det är ändå positivt att man kan ändra sig när man inser att man har hamnat på fel vall. Man kan därför trots allt tycka att det som har skett är positivt.

Det är min bestämda uppfattning att verksamheten i Hallands län inte bör delas. Det är också min uppfattning att skattemyndigheten där bör tillföras Kronoberg, Kalmar och Blekinge för att stärka regionen och för att utnyttja det samarbete som redan tidigare skett. Nu är det, som här har sagts, regeringens sak att bestämma hur det slutligen skall utformas. Men jag hoppas att man hamnar i den slutsatsen.

Sedan har vi det speciella sorgebarnet Mariestad. Där föreslog en särskild utredare att sätesorten för Länsskattemyndigheten i Västra Götalands län skulle vara Mariestad. På det sättet lyckades man vända tio negativa kommunalråd i norra och nordöstra Skaraborg och lyckades få förankrat att man trots allt skulle bilda ett storlän. När vi sedan får betänkandet ser vi att regeringen svänger och säger att det ändå blir Göteborg, efter påtryckningar från Riksskatteverket. Då blir man litet beklämd. Ett

löfte borde väl vara ett löfte. Så är det inte. Vi insåg ganska snart att det fanns en stor majoritet för att Göteborg skulle få detta.

Jag vill också erinra om att länsordföranden för Moderaterna har varit mycket tydlig i detta sammanhang och stenhårt gått ut och anklagat både s och andra för att ha svikit Mariestad. Därför är det intressant att moderaterna i sitt särskilda yttrande inte har något att erinra mot att läns-skattemyndighetens sätesort blir Göteborg.

Jag har aldrig sett maken till politiskt hyckleri. Moderaterna för en debatt i Skaraborg, men detta är sedan inte förankrat i partiet. Man kan inte sätta sig på hur många stolar som helst! Nu är tyvärr inte Sten Svensson och Lars Hjertén här i kammaren i dag, men jag vill säga att jag är mycket förvånad över deras och moderaternas agerande i den här frågan. Man går ut med en sådan kraft i länet, och sedan visar det sig att man sitter still och accepterar regeringens förslag. Det är hyckleri på högsta nivå.

Jag vill trots allt jag sagt framföra att jag är nöjd med utskottets skrivning om att Mariestad skall tillföras 30–50 tjänster, såväl kvalificerade handläggartjänster som baspersonaltjänster. Den meningen var ett förslag av mig, och jag vill tacka utskottets majoritet för att man var beredd att gå mig till mötes. Det är viktigt att den meningen finns med, eftersom den ger klara signaler till RSV och regeringen om att de verkligen skall ställa upp med den ersättning av tjänster som man i och för sig pratar litet ludigt om i propositionen.

Slutligen vill jag yrka bifall till reservation 4.

Anf. 5 CARL FREDRIK GRAF (m) replik:

Fru talman! Jag begärde ordet med anledning av att Rosengren yttrade sig om moderaternas agerande i Skaraborgs län. Jag vill bara göra ett förtydligande genom att läsa upp det särskilda yttrandet avseende skattemyndigheten i västra Sverige: ”Vi avstår därför från ett ställningstagande till sätesorten samt organisationen av Skattemyndigheten i Västra Götaland.” Det gör vi mot bakgrunden av att vi vill kunna ta ställning till helheten när vi har fått resultaten av utredningen som kommer att läggas fram om ett par år. I det läget får man anledning att ta ställning till helheten. Vi har alltså inte här i dag uttalat oss om vilken sätesort som skall gälla i Västra Götalands län. Det framgår tydligt av vårt särskilda yttrande.

Anf. 6 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd):

Fru talman! Riksskatteverket, RSV, har utrett om en regionalisering av skattesförvaltningen kunde vara en lämplig effektiviseringsåtgärd. Riksskatteverket har i maj 1997 till regeringen överlämnat ett förslag till ny regionindelning för skatteförvaltningen.

Kristdemokraterna anser att en ändrad myndighetsindelning innebär en besparing inom ledning och administration samt förbättrar förutsättningarna för en effektiv samverkan mellan skattemyndigheterna och kronofogdemyndigheterna.

Den av regeringen föreslagna indelningen överensstämmer med den som gäller för kronofogdemyndigheterna utom såvitt gäller Hallands län. Regeringen föreslår att Halland delas upp mellan grannlänerna i norr och

Prot. 1997/98:39

3 december

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

söder. Kristdemokraterna har tillsammans med andra partier talat för att Halland inte skall delas utan behållas som en helhet. Vi har i utskottet fått majoritet för denna linje.

Det är intressant att Centern och Vänsterpartiet kritiserar Miljöpartiet i dagens debatt. Jag tycker att det är en mycket märklig kritik. Det är ju glädjande att ett parti kan ändra sig före ett beslut. Det är mycket värre när ett parti ångrar sig efter att ett beslut är fattat. Skatteutskottets betänkande innebär att regeringen får i uppdrag att avgöra vilken region Hallands skatteorganisation skall föras till. För egen del ser jag två alternativ: antingen Kronobergs, Kalmar och Blekinge län eller Östergötlands och Jönköpings län. Nu får vi se vad regeringen kommer fram till.

Fru talman! Det är ett problem att inte samtliga skattepliktiga inkomster och reavinster som skall deklareras i Sverige verkligen redovisas i deklarationerna. Det är viktigt att skattemyndigheterna för att komma åt skattefusk har effektiva kontrollmöjligheter som är avvägda mot rimliga rättssäkerhetsgarantier.

Kristdemokraterna föreslår att 200 miljoner kronor per år avsätts till skatteförvaltningen för en förstärkt skattekontroll. Det handlar dels om att öka beskattningseffektiviteten, dvs. förhållandet mellan debiterad skatt och rätt skatt, dels om uppbördseffektiviteten, dvs. förhållandet mellan debiterad skatt och faktiskt skatt. Erfarenheterna visar att detta anslag ger i storleksordningen sex gånger så mycket tillbaka. Kristdemokraterna räknar således med att skatteintäkterna ökar med 1 200 miljoner kronor per år om detta förslag genomförs.

Fru talman! Riksdagen beslutade 1995 om ett besparingsprogram för Tullverket med 288 miljoner under perioden 1995/96–1998. Den nya organisationen skulle enligt förutsättningarna omfatta 2 450 årsarbetskrafter, vilket inneburit att personalstyrkan minskat med ca 820 personer.

Skatteutskottet begärde i sitt betänkande 1994/95:SkU23 att effekterna för kontrollverksamheten och tullverksamheten i övrigt skulle bli föremål för en skyndsam utvärdering. Regeringen har varit mycket senfärdig när det gäller att skriva direktiv till utredningen och tillsätta densamma. Flera gånger har tidpunkten för när utvärderingen skulle kunna vara klar flyttats fram. Det senaste beskedet ges i budgetpropositionen, och där skriver regeringen att utvärderingen beräknas vara avslutad under hösten 1997. Det skall alltså vara en skyndsam utvärdering – två år senare!

Utvärderingen skall bl.a. behandla frågan om Tullverket dimensionerades rätt i ljuset av medlemskapet i EU. Regeringen säger sig därför inte se någon anledning ”att föregå resultatet av utvärderingen”.

Kristdemokraterna anser att det är anmärkningsvärt att regeringen har förhalat utredningen angående besparingarna inom Tullverket. Det verkar som om regeringen medvetet skjutit upp tidpunkten för utvärderingen för att inte behöva ta ställning till frågan om mer resurser till Tullverket i budgeten för år 1997 eller för 1998.

Kristdemokraterna röstade emot den kraftiga neddragningen och föreslog att Tullverket skulle få ytterligare 100 miljoner kronor per år, vilket motsvarar ca 300 årsarbetskrafter. Det skulle möjliggöra återanställning av en del av de 450 tulltjänstemän som i dag går arbetslösa med a-kassa. De kostar staten pengar, så det vore en lönsam affär för staten att återanställa dem. De ökade resurserna skall användas till att förstärka kontrol-

len av illegal införsel av bl.a. narkotika, vapen, sprit, tobak och övriga punktskattepliktiga varor.

De partier i riksdagen som drev igenom beslutet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet, gjorde bedömningen att det kraftiga besparingsprogrammet inte skulle påverka nivån på kontrollverksamheten negativt. Men den bedömningen höll inte. Enligt uppgifter från Tullverket har smuglingen av sprit och andra alkoholdrycker tilltagit mycket kraftigt under de senaste åren. Vidare är smuglingen av cigaretter och mineraloljor ett stort problem.

Det framstår tydligt att lagstiftningen beträffande införsel av punktskattepliktiga varor är tämligen tandlös. Det måste bli möjligt att beslagta och skatteförverka varor. Enbart böter räcker uppenbarligen inte för att man skall kunna hejda smuglingen.

Riksdagen har höjt skatten på alkohol och tobak flera gånger de senaste åren av folkhälsoskäl och statsfinansiella skäl. Men för att inte skattehöjningarna skall bli ett slag i luften måste ytterligare insatser göras för att bekämpa smugling av alkohol och tobak. I annat fall kommer statens skatteinkomster att minska. Finansministern har i något sammanhang sagt att det inte kan bli tal om att minska skatterna på alkohol och tobak. Han har sagt att en ökad kontroll skall föredras i kampen mot smuglingen. Men när kommer resurserna för att klara av denna ambition?

Nu räknar Finansdepartementet med att inkomsterna av tobaksskatten kommer att minska med 900 miljoner kronor jämfört med budgeten för 1997 och med 500 miljoner jämfört med budgeten för 1998. Det är inte svårt att se att detta till stor del beror på ökad smugling.

Regeringen verkar inte inse sambandet mellan höga punktskatter och motivet för smugglare att tjäna mer pengar. Kristdemokraterna anser att de höga skatterna på alkohol och tobak måste kompletteras med ökade resurser till Tullverkets och polisväsendets kontrollverksamhet. Det räcker inte med utskottsmajoritetens skrivningar om rationaliseringar och organisationsförändringar för att få fram mer resurser.

Fru talman! Inom Europeiska unionen pågår ett arbete med en ny version av Neapelkonventionen. Syftet med Neapelkonventionen är att kompensera bortfallet av kontroller vid de inre gränserna genom gränsöverskridande tullsamarbete. De särskilda samarbetsformer som skall kunna användas mellan medlemsstaterna för att bekämpa smugling av narkotika och andra förbjudna varor är:

- förföljande över gräns
- fortsatt övervakning över gräns
- kontrollerade leveranser
- utredning under täckmantel
- gemensamma utredningsenheter

Jag anser att Sverige skall skriva under denna konvention.

Den främsta orsaken till de problem som finns inom Tullverket har att göra med den alltför stora neddragningen av resurser som riksdagen har beslutat om. Utredarna och beslutsfattarna överskattade möjligheten att minska Tullverkets resurser samtidigt som man underskattade de resursbehov som EU-medlemskapets olika förändringar förde med sig. De problem som nu finns är i princip inte andra än de som redan hösten 1994 gick att förutse.

Prot. 1997/98:39

3 december

*Fel! Okänt
växelargument.*

Regeringen kan inte längre gömma sig bakom utvärderingen av Tullverkets resurser, som skall vara klar under hösten 1997, dvs. efter det att regeringen lagt fram budgetförslaget för år 1998.

Kristdemokraterna accepterar inte resursbristen hos Tullverket, utan vi vidhåller vår uppfattning att anslaget bör ökas med 100 miljoner, vilket motsvarar 300 heltidstjänster. Det anslag för 1998 som utskottets majoritet har stannat för har således inget stöd av Kristdemokraterna.

Fru talman! Jag står bakom samtliga kristdemokratiska reservationer till betänkandet men yrkar bifall endast till reservationerna 3 och 6.

Anf. 7 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Jag blev bara litet konfunderad när jag hörde Michael Stjernström undra om inte regeringen ser sambandet mellan höjningarna av skatten, de minskade intäkterna och den ökade smuglingen. Min fråga blir då: Var kristdemokraterna emot höjningen av tobaksskatten och för den delen också alkoholskatten? Det låter på Michael Stjernström som om man sade nej till höjningen av tobaksskatten fr.o.m. den 1 augusti. Var det så?

Anf. 8 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Så fel kan inte Per Rosengren ha hört. Jag återgav det finansministern har sagt: Det kan inte bli tal om att sänka skatterna på alkohol och tobak, men vi måste bekämpa smuglingen med ökade kontrollinsatser. Det är en uppfattning som jag delar.

För att polisen och tullen i realiteten skall ha möjligheten att öka kontrollinsatserna vid smuggling av narkotika, alkohol, m.m. måste de få de ekonomiska resurserna. Men där brister det i dag. Därför vill vi öka resurserna till tullen.

Vi delar alltså inte uppfattningen, det tror jag inte att Per Rosengren trodde heller, att man skall sänka skatten på alkohol och tobak.

Anf. 9 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Hur skall man tolka det som Michael Stjernström sade när han anklagade regeringen och andra för att man inte ser sambandet mellan skattehöjning och ökad smuggling? Vi kan läsa protokollet gemensamt i morgon så skall vi nog se att det var så Michael Stjernström sade. Så kan man inte säga om man samtidigt accepterar den kraftiga höjningen av tobaksskatten som skedde den 1 augusti. Det var bara den meningen som fick mig att studsa till litet grand. Det verkar litet inkonsekvent.

Men då har vi fått utrett att *ni* inte ser sambandet mellan ökad smuggling och den höjda skatten. Ni tror att vi, med nuvarande EU-regler och med de fria passager som finns, fixar detta med ökad kontroll. Jag tror inte att det enbart förhåller sig på det sättet. Man måste nog vidta vissa andra åtgärder också.

Anf. 10 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Det finns självklart ett samband. Om man ökar skatterna på alkohol och tobak ökar själva motivet för smugglare att, som har skett, flytta sig från narkotikabranschen till alkohol och tobak. Då måste själv-

fallet samhället svara mot detta med ökade kontrollinsatser. Annars blir det en lönsam svartmarknad, och det kan vi inte acceptera.

Prot. 1997/98:39
3 december

Anf. 11 BJÖRN ERICSON (s):

Fru talman! Som redan har framgått handlar det här ärendet, SkU1, Anslag till skatteförvaltningen och Tullverket, förutom om just anslagen till skatteförvaltningen och Tullverket också om de lagstiftningsåtgärder som behövs för att slå ihop de olika skattemyndigheterna i Västra Götalands län till en myndighet. Dessutom redovisas den avsikt regeringen har att genomföra en ny regionindelning för skattemyndigheterna. Förslaget är att antalet skattemyndigheter, som för närvarande är 23 – i princip en myndighet i varje län – skall reduceras till 10.

Till betänkandet är fogat elva reservationer och fem särskilda yttranden. Jag skall återkomma till dem.

Fru talman! Låt mig först säga att utskottet är enigt om att tillstyrka regeringens förslag beträffande de lagstiftningsåtgärder som behövs för att slå ihop de olika skattemyndigheterna i Västra Götalands län till en myndighet.

När det sedan gäller anslag inom utgiftsområde 3 Skatteförvaltning och uppbörd anför Folkpartiet i reservation 1 att 50 miljoner kronor från anslagssparandet under 1998 skall få användas av skattemyndigheterna för ytterligare insatser mot skattefusk.

Utskottet har i sitt yttrande till finansutskottet, vilket jag vill åberopa, beträffande ramen för utgiftsområdet framfört att bekämpningen av den ekonomiska brottsligheten och skattefusk är av central betydelse och att det är oerhört angeläget att skatteförvaltningen i det här fallet har tillräckliga resurser för det arbetet. Utskottets mening är därför att det föreslagna ramanslaget för Riksskatteverket, skattemyndigheterna och Tullverket är väl avvägt för att tillgodose det behovet, varför jag yrkar avslag på reservation 1.

Vad sedan gäller skattemyndigheternas framtida resurser så sammanfaller utskottsmajoritetens uppfattning med regeringens beräkningar beträffande storleken på anslaget till skattemyndigheterna under de närmaste åren efter 1998, varför det saknas anledning att nu ändra inställning. Jag yrkar därför avslag på reservationerna 2 och 3 av Folkpartiet och Kristdemokraterna.

I budgetpropositionen redovisar regeringen sin avsikt att genomföra en ny regionindelning för skatteförvaltningen med betydligt färre och större myndigheter, vilket har framgått av tidigare inlägg. Låt mig, fru talman, erinra om att riksdagen i december 1996 efter förslag i budgetpropositionen för 1997 beslutade om en ny regionindelning för kronofogdemyndigheterna. När det nu gäller skattemyndighetens regionala indelning är det enligt min mening foljdriktigt att göra detsamma med den så att nödvändiga effektiviseringar och besparingar kan åstadkommas. Erfarenheterna av försök som gjorts inom skatteförvaltningen och erfarenheterna av den s.k. ordnade samverkan mellan kronofogdemyndigheter visar att det inte går att komma särskilt långt på den vägen om inte indelningen på regional nivå ändras.

Ett bibehållande av den nuvarande indelningen skulle, i förening med beslutade besparingskrav, framför allt drabba kontrollverksamheten, som är den del av skattemyndigheternas verksamhet där det finns möjlighet att

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

i viss utsträckning välja ambitionsnivå. Därmed skulle den eftersträlvade satsningen på kraftfullare bekämpning av skatteundandragande och ekonomisk brottslighet förlora i kraft.

I denna fråga förenar sig Moderata samlingspartiet, Centerpartiet och Vänsterpartiet i en gemensam reservation, nr 4. Man motsätter sig att denna regionalisering genomförs. Som skäl för ställningstagandet anför man bl.a. att det är att föregripa det utredningsarbete som påbörjats av den parlamentariska kommittén om den regionala samhällsorganisationen, s.k. PARK.

Utskottsmajoriteten är av samma mening som regeringen, dvs. att det är nödvändigt att genomföra en ny regionalisering av skatteförvaltningen för att kunna uppnå ytterligare effektiviseringar och rationaliseringar. Som jag redan har sagt visar erfarenheterna att det syftet bäst uppnås genom en geografisk omorganisation där antalet myndigheter minskas och myndigheternas ansvar utökas till större regioner. Genom detta skapas utrymme för att på olika sätt förbättra den operativa verksamheten inom de ramar som gäller för förvaltningens totala kostnader. En ny regionindelning innebär också att resurser frigörs för att inrätta sådana skattebrottsenheter som föreslås i proposition 10, som vi skall behandla senare.

Fru talman! Någon anledning att dröja med ett beslut om en ny regionindelning för skattemyndigheterna på grund av att andra regionala samhällsfunktioner är föremål för utvärdering och utredning föreligger, enligt utskottets mening, inte. Utskottet ställer sig i stället i princip bakom tanken att fr.o.m. den 1 januari 1999 minska antalet skattemyndigheter till tio, så att varje region får samma geografiska indelning som motsvarande kronofogdemyndighet. Mot den här bakgrunden yrkar jag avslag på reservation 4.

Fru talman! Jag går sedan över till sätesorterna för de nya skattemyndigheterna utom Västra Götalands län. Det fanns ett stort antal motioner att behandla i utskottet med olika förslag på sätesorter beroende på vilken landsända motionären representerade. Detta har dock resulterat i endast en reservation, nämligen från Folkpartiet.

I reservationen föreslår man beträffande Jämtlands och Västernorrlands län i stället för regeringens förslag Östersund att Härnösand skall utgöra sätesort för regionen. Vidare föreslår man att Karlstad skall vara sätesort för Värmlands och Örebro län i stället för Örebro som regeringen föreslår.

Utskottet anser, i likhet med regeringen, att valet av sätesort för de nya myndigheterna bör bestämmas huvudsakligen med ledning av den verksamhetsmässiga tyngdpunkten på det geografiska läget inom respektive region samt också tillgången på kommunikationer. I den bakomliggande bedömningen ligger också en strävan efter en inomregional balans, vilket i några fall har lett till att man bör välja en annan ort än den där den regionala kronofogdemyndigheten har sitt säte. När det gäller Östersund delar utskottet regeringens bedömning att de regionalpolitiska skälen är avgörande för en lokalisering dit av en skattemyndighet. Samma skäl ligger till grund för valet av Örebro som sätesort för Skattemyndigheten för Värmlands och Örebro län. Med detta yrkar jag avslag på reservation 5.

Låt mig, fru talman, beträffande sätesort för nya Västra Götalands län säga att utskottet är enigt om valet av Göteborg som sätesort för den sammanslagna skattemyndigheten. I annat sammanhang, vilket har påpekats i föregående tal, har Mariestad framställts som sätesort. Jag vill med anledning av det framhålla vad utskottet har sagt i betänkandet beträffande den inomregionala balansen, nämligen att den lämpligen bör tillgodoses genom att lokalisera annan verksamhet inom skatteförvaltningen till Mariestad. Utskottet förutsätter att regeringen fullföljer de intentioner som redovisas i propositionen och som utskottet anfört i betänkandet.

När det gäller frågan om till vilken region som Hallands län skall föras, och därmed också sätesorten för Halland, är det väl ingen större hemlighet – vilket har framgått av Kenneryds anförande – att denna fråga har varit föremål för en intensiv diskussion i utskottet. Utskottet har insett att det är svårt att finna en lösning som i alla avseenden är helt tillfredsställande. Utskottet har dock stannat vid att ge regeringen till känna att skatteförvaltningen och kronofogdemyndigheten i Hallands län inte skall delas och överlåter till regeringen att avgöra till vilken region myndigheten skall föras.

I reservation 6 av Kristdemokraterna tas Tullens framtida resurser och resursanvändningen upp. Man menar att Tullens resurser måste förstärkas för att Tullen skall kunna säkerställa gränskontroller. I reservationen anføres bl.a. att landet på grund av bristande resurser har öppnats för olika former av kriminalitet, att det är en oacceptabel kontrollsituation vid landets internationella flygplatser och att kontrollbehovet vid våra svenska hamnar ökar. Av dessa skäl yrkar Kristdemokraterna på ytterligare 300 tjänster inom Tullen och att 100 miljoner kronor utöver vad regeringen anslagit avsätts till Tullverket för vart och ett av de kommande budgetåren. Detta i sig skulle förtjäna ytterligare kommentarer, men jag avstår från det.

Utskottet instämmer i uppfattningen som framkommer i reservationen att tullsituationen påtagligt har förändrats sedan Sveriges inträde i EU. Själva inträdet innebar ju bl.a. en helt ny situation vid inre gräns. Utskottet är också överens med reservanten om att Tullen bör bedriva sin kontrollverksamhet så effektivt som möjligt så att våra gränser skyddas mot illegal införsel av narkotika och andra farliga varor. Detta är också en högt prioriterad del av de allmänna mål för Tullverkets verksamhet som har fastlagts tidigare av riksdagen och som skall vara vägledande för Tullverkets användning av tillgängliga resurser. Jag vill dock påminna Michael Stjernström om utskottets tidigare uttalade uppfattning att det inte är riksdagens sak att ge detaljföreskrifter om Tullens närvaro i olika regioner, på olika orter eller hur Tullen i övrigt skall disponera sina resurser. Med vad jag nu har sagt yrkar jag avslag på reservation 6.

Även om Moderaterna inte yrkar bifall till reservation 7, vill jag ändå understryka att utskottet i tidigare sammanhang har ställt sig bakom tanken på ett fördjupat samarbete mellan tull och polis där ett sådant samarbete är till nytta för verksamheten. I grunden skiljer sig inte utskottsmajoritetens uppfattning särskilt mycket mot Moderaternas i denna fråga. Men jag vill ändå framhålla att det ingår i uppgifterna för den utvärdering av EU-medlemskapets effekter för Tullverkets dimensionering och organisation m.m. att belysa förutsättningarna och erfarenheterna av Tullverkets samarbete med andra myndigheter. Det gäller främst polisen och skatte-

**Fel! Okänt
växelargument.**

förvaltningen och skall redovisas den närmaste tiden. Eftersom det är klok politik att avvakta denna redovisning, skulle jag yrka avslag på reservationen. Men det behöver ju inte göras eftersom det inte har yrkats något bifall.

Beträffande punktskattepliktiga varor finns det två reservationer till betänkandet. Det är dels en reservation från moderaterna, som kräver att tull och skattemyndighet integreras under en hatt i stället för att det skall byggas upp särskilda enheter inom skatteförvaltningen. Det är dels en reservation från kristdemokraterna, som framhåller att nuvarande lagstiftning beträffande punktskattepliktiga varor är alldeles för tandlös.

Jag vill, fru talman, upprepa vad jag tidigare sagt beträffande utvärderingen av EU-medlemskapets effekter för Tullverkets dimensionering och organisation m.m., att den också skall belysa förutsättningarna för och erfarenheterna av Tullverkets samarbete med andra myndigheter, bl.a. skatteförvaltningen. I Skatteflyktskommitténs betänkande *Punktskattekontroll av alkohol, tobak och mineraloljor* som nu bereds inom Regeringskansliet kommer förslag om utvidgade möjligheter till fysisk kontroll och förbättrad informationstillgång.

Mot den här bakgrunden anser jag att det är angeläget att avvakta de pågående åtgärderna, och jag yrkar därför avslag på reservationerna 8 och 9.

Fru talman! Jag vill avsluta med att för säkerhets skull yrka avslag på samtliga reservationer och bifall till hemställan i betänkandet.

Anf. 12 CARL FREDRIK GRAF (m) replik:

Fru talman! Först vill jag säga något om vår reservation avseende samarbetet tull-polis, för att vara tydlig på den punkten. Skälet till att vi inte yrkar bifall till den är naturligtvis att vi vill spara tid åt kammarens ledamöter och få färre voteringar. Man kunde lätt tro att det låg något annat skäl bakom när man hörde Björn Ericsons inlägg.

Jag vill samtidigt säga att inlägget andas en viss öppenhet – det var det jag efterlyste i mitt huvudanförande – till att diskutera de här frågorna på ett fördomsfritt sätt när utredningen är klar. Jag ser fram mot den diskussionen, och vi får återkomma till den då.

När det gäller regionaliseringen av skatteförvaltningen har det framgått att Björn Ericson och hans parti vill genomföra den nu. Min fråga till honom gäller då den utredning som flera partier har hänvisat till beträffande den framtida regionala strukturen på de statliga länsförvaltningarna. Vilken betydelse skall man tillmäta den? Varför har man över huvud taget tillsatt den, när man i stort sett har genomfört regionalisering på samtliga punkter? Det är väl i stort sett bara Polisen och länsarbetsnämnderna kvar som följer länsgränserna. Vad kommer man att göra om utredningen kommer fram till slutsatser som innebär att man borde ha gjort på ett annat sätt när det gäller skatteförvaltningen? Det förtjänar en kommentar. Det är en stor utredningsapparat som har dragits i gång, men när man nu föregriper den på det här viset är risken att det arbete som utredningen lägger ned inte kommer att kunna tillgodogöras för skattemyndigheten.

Anf. 13 BJÖRN ERICSON (s) replik:

Fru talman! Gafs fråga vill jag bara kommentera så, att det är klart att den utredning som nu är tillsatt är viktig för att man skall kunna få en helhetsbild av den framtida regionindelningen för förvaltningarna. Men det är också så att regeringen naturligtvis vet hur den utredningen i dag diskuterar och säkerligen också vet hur regionerna kommer att se ut i framtiden. Skulle det visa sig att utredningen kommer fram till totalt andra slutsatser än att de stämmer överens med den här indelningen får regeringen i så fall återkomma.

Anf. 14 CARL FREDRIK GRAF (m) replik:

Fru talman! Björn Ericsons replik i denna del besannar min farhåga att det inte finns någon helhetssyn i Regeringskansliet vad beträffar den regionala strukturen i framtiden. Han säger att regeringen känner till vad utredningen arbetar med och underförstått också resultatet. Utredningen tillsattes ju för ett halvår sedan, så det är unikt att man i kanslihuset redan har klart för sig vad det kommer att bli fråga om. Om utredningen skulle ändra sig får regeringen återkomma.

Det skapar naturligtvis en osäkerhet inom länsförvaltningarna, och inte minst inom skatteförvaltningen som nu skall sjösätta en ny organisation, om det kan bli fråga om att ändra organisationen igen. Vad skatteförvaltningen minst av allt behöver nu är de ständigt återkommande organisationsförändringarna.

Slutsatsen är då, fru talman, att det hade varit lämpligt att avvakta utredningens resultat och att därefter återkomma med en helhetssyn, som också kunde inbegripa andra myndigheter. Vi vet att skattemyndigheten i framtiden behöver samarbeta ännu mer med både tull och polis.

Mot bakgrund av detta tycker jag att detta replikskifte har stärkt argumentationen för bifall till reservation 4.

Anf. 15 BJÖRN ERICSON (s) replik:

Fru talman! Det kanske främsta skälet för att nu genomföra den här regionindelningen är att den utredning som är tillsatt inte kommer fram till ett slutligt förslag förrän om ganska lång tid. Därför menar vi att det inte går att avvakta utredningen, utan vi anser att det i stället är av största vikt att vi får genomföra den här regionindelningen nu. Den stämmer också överens med den regionindelning för kronofogdemyndigheten som tidigare har genomförts.

Anf. 16 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Jag vill gärna spinna vidare på replikskiftet mellan Carl Fredrik Graf och Björn Ericson. Björn Ericson lade i sin argumentation stor vikt vid att det är nödvändigt att besparingar uppnås genom regionaliseringen. Jag betraktar det som ytterligt tveksamt att besparingar uppstår ens på bruttonivå genom den här åtgärden. Jag betraktar det som högst sannolikt att den parlamentariska utredningen om den regionala samhällsorganisationen kommer fram till att den statliga förvaltningen på regional nivå behöver samordnas, även vad avser geografisk samordning.

Detta beslut skall träda i kraft den 1 januari 1999. Utredningen förväntas vara klar i oktober 2000. Ponera att det leder fram till att man på

***Fel! Okänt
växelargument.***

nytt måste riva upp det beslut som nu kommer att fattas när det gäller skatte- och kronofogdemyndigheten. Hur ser Björn Ericson på den besparing som han nu anser sig vara så säker på kommer att infrias?

Anf. 17 BJÖRN ERICSON (s) replik:

Fru talman! Som jag sade i mitt förra inlägg är det ju den långa tiden innan utredningen kommer fram till sitt resultat som är skälet till att vi vill införa detta nu. Det är viktigt att det får komma i gång.

Anf. 18 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Men det är ju inte lång tid från ikraftträdandet den 1 januari 1999 till dess att utredningen skall lägga fram sitt slutbetänkande. Den tiden motsvarar inte ens i teorin den tid som är nödvändig för att den genomförda regionaliseringen skall hinna sätta sig.

Jag kan inte underlåta att peka på att Björn Ericson gav en väldigt intressant och närmast uppseendeväckande upplysning i sitt replikskifte med Carl Fredrik Graf. Regeringen skulle alltså redan nu veta vad utredningen kommer fram till. Är det på det sättet man hanterar svensk statsförvaltning, dvs. att man tillsätter utredningar för att klara ut det som regeringen redan vet? I så fall måste resursanvändningen starkt ifrågasättas.

Anf. 19 BJÖRN ERICSON (s) replik:

Fru talman! Rolf Kenneryd tycker inte att det är lång tid fram till dess att utredningen skall komma med sitt betänkande år 2000. Men från det till dess att beslut skall fattas i riksdagen kommer det att ta ytterligare tid. Det är grundorsaken till att vi vill genomföra detta nu.

Anf. 20 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Jag har också frågor om regionaliseringen. Anser inte Björn Ericson att man skall ta signalerna på allvar om att personalen har det väldigt jobbigt nu, efter alla omorganisationer som har skett? Och nu skall det genomföras ytterligare en omorganisation. Måste man inte lyssna på vad som sker ute i landet?

De pengar som Björn Ericson tror kommer att frigöras i samband med regionaliseringen skall dels förbättra den operativa verksamheten, dels bekosta inrättandet av skattebrottsenheter. Det är ingen dålig regionalisering som leder till så stora besparingar att man dels får en bättre operativ verksamhet, dels kan inrätta skattebrottsenheter. Jag skulle vilja veta hur Björn Ericson får debet och kredit att gå ihop i det sammanhanget.

Jag skulle också vilja veta hur Björn Ericson resonerar. Han ställer sig tydligen bakom påståendet att man kan skaffa en och en halv operativ tjänst för pengarna från en administrativ tjänst.

Jag välkomnar en sak hos Björn Ericson. Det är öppenheten när det gäller samarbete mellan tull och polis. Jag delar nämligen Carl Fredrik Grafs synpunkter i detta sammanhang. Den öppenhet som trots allt visas här i dag inför utredningens förslag föder vissa förhoppningar.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 21 BJÖRN ERICSON (s) replik:

Fru talman! Det är alldeles riktigt, som Per Rosengren säger, att det är viktigt att lyssna på de stämningar som finns ute i landet. Vi har också lyssnat till vad Riksskatteverket anser när det gäller regionaliseringen. Riksskatteverket har till utskottet framfört att man kommer att göra besparingar i och med denna förändring. Jag är säker på att alla som är med i debatten i dag var närvarande när det framfördes.

Att pengar kommer att frigöras är en följd av just detta. Det blir större regioner med bättre resurser för att täcka alla de frågor som krävs inom skatteväsendet. Det kommer enligt alla de beräkningar som är gjorda att bli så.

Anf. 22 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Björn Ericson säger att det blir bättre resurser. Det är helt fel. Det kan vi konstatera. Det är sämre resurser, för ni drar ned på anslagen för varje år. Att påstå att det skall bli bättre resurser är direkt felaktigt av Björn Ericson. Det kan vi konstatera.

Det må så vara att RSV säger vissa saker. RSV är inte Gud i sammanhanget. Man får lyssna på den personal som finns ute i verksamheterna och som är ganska handlingsförlamad.

Vi har sett att man i Uppsala inte granskar avdrag under 50 000. Är inte Björn Ericson det minsta oroad?

Återigen: Ställer Björn Ericson upp på tolkningen att man får en och en halv handläggartjänst på den operativa sidan om man tar bort en administrativ tjänst? Tror Björn Ericson verkligen att rationaliseringarna skall räcka? Det är den frågan jag vill ha svar på. Det vill jag ha på pränt. Tror Björn Ericson att det dels skall gå att förbättra den operativa verksamheten, dels inrätta skattebrottsenheter? Jag vill ha ett klart ja eller nej på den frågan. Det kan vara bra att veta för framtiden, när vi sitter med facit i hand.

Anf. 23 BJÖRN ERICSON (s) replik:

Fru talman! Jag tror att Per Rosengren totalt bortser från resultatet av rationaliseringar och effektiviseringsökningar. Vi kan ha olika uppfattningar om hur stor vinsten blir. Våra beräkningar innebär att det kommer att vara möjligt att dels genomföra de föreslagna skattebrottsenheterna, dels utöka den operativa verksamheten.

Anf. 24 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Jag vill tala om tullen med Björn Ericson.

Riksdagen beslutade 1995 om neddragningar på tullverksamheten. Som jag sade i mitt huvudanförande begärde skatteutskottet då att det skulle ske en skyndsam utvärdering av beslutet om neddragningar för tullen.

Nu har det gått över två och ett halvt år. Anser Björn Ericson att en utvärdering som tar över två och ett halvt år kan sägas ha skett skyndsamt?

Om jag förstod Björn Ericson rätt fanns det en koppling till Skatteflyktskommittén och dess betänkande. Man vill i enlighet med Kristdemokraternas motion på detta område förstärka tullens instrument när det

gäller att beslagta och skatteförverka varor. Det fanns enligt Björn Ericson en koppling. Utredningen om tullen skulle också titta på och ta hänsyn till Skatteflyktskommitténs betänkande.

Är det så? Är det detta som är skälet till att det tar så lång tid? Vilket är annars skälet till att tullutredningen har tagit så lång tid?

Anf. 25 BJÖRN ERICSON (s) replik:

Fru talman! Vi har, vilket framgår av Michael Stjernströms fråga, olika uppfattningar om skyndsamhet. Min uppfattning är att verksamheten måste vara i gång en viss tid innan utvärderingen kan göras på ett riktigt sätt. Två och ett halvt år verkar kanske vara i överkant, men det är den period som jag tror är nödvändig för att man skall få en rättvis utvärdering av situationen.

Den sista frågan är en av de frågor som utredningen skall titta på. Det gäller tullens dimensionering och organisation och erfarenheterna av Tullverkets samarbete med andra myndigheter, dvs. polis och skatteförvaltning.

Anf. 26 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd) replik:

Fru talman! Vi tycks ha olika uppfattning om vad som är en skyndsam utvärdering. Jag tycker inte att en utvärdering som har tagit över två och ett halvt år kan sägas ha skett skyndsamt.

Vi har en verklighet att hantera även i riksdagen. I dag går 450 tulltjänstemän arbetslösa, och de uppbär a-kassa som kostar staten pengar. Jag vill med enfass hävda att det vore en bra affär för staten att anställa en del av dessa personer för att få till stånd en ökad aktiv bekämpning av smugglingen och på så sätt öka statens intäkter. Det skulle inte kosta en krona.

Hur ser Björn Ericson på detta?

Anf. 27 BJÖRN ERICSON (s) replik:

Fru talman! Det framgår tydligt att Michael Stjernström och jag har ganska långt mellan oss när det gäller frågan om hur vi skall använda våra statliga medel. Vi har presenterat en budget där vi har tagit hänsyn till alla frågor som vi anser vara värdefulla och viktiga att beakta. Vi har också, vilket Michael Stjernström kanske inte ägnat sig särskilt mycket åt, sett till att hålla ekonomin i balans. Det är ett av skälen till att vi skiljer oss åt på denna punkt.

Anf. 28 ISA HALVARSSON (fp) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja diskutera Karlstad och Örebro och hur man har valt sätesort med Björn Ericson.

Björn Ericson sade att det var verksamhetens tyngdpunkt som skulle avgöra. Det finns sju lokala skattemyndighetskontor i Värmland och fyra i Örebro. Antalet invånare är större i Värmlands län. Antalet taxeringsenheter är större. Antalet arbetsgivare är större. Antalet inkomstdeklarationer är större. Antalet uppbördsdeklarationer är större. Antalet momsdeklarationer är större. Man kan konstatera att tyngdpunkten på verksamheten ligger åt Karlstadhåll.

Björn Ericson nämnde kronofogdemyndigheten. Den är belägen i Karlstad. Björn Ericson nämnde avstånd och kommunikationer. Karlstad är den geografiska mittpunkten. Avstånden blir längre om man väljer Örebro som huvudort, vilket är på förslag.

Det måste vara något annat som ligger bakom. Jag vill gärna veta vad det är.

Anf. 29 BJÖRN ERICSON (s) replik:

Fru talman! Jag sade i mitt anförande att det fanns regionalpolitiska skäl. Jag borde kanske ha uttryckt mig på ett annat sätt. Det är mer verksamhetsmässiga skäl som ligger bakom valet av Örebro som huvudort.

Jag vill också säga att utskottet har följt Riksskatteverkets bedömning när det gäller placering i Örebro.

Anf. 30 ISA HALVARSSON (fp) replik:

Fru talman! Även regionalpolitiskt sett har Karlstad blivit av med väldigt många statligt anställda. Det här ger, som jag sade, intrycket att först antar man en massa principer, sedan lägger man till några undantag, och sedan gör man precis som man vill, utan att ta hänsyn till några som helst principer.

Anf. 31 BJÖRN ERICSON (s) replik:

Fru talman! Jag respekterar naturligtvis att Isa Halvarsson kämpar för att få verksamheten till Karlstad. Jag vill ändå säga att det *är* verksamhetsmässiga skäl som gör att vi har stannat för Örebro. På den här punkten kommer Isa Halvarsson och jag inte att bli överens, oavsett hur länge vi håller på att diskutera frågan. Men fortfarande gäller ändå Örebro.

Anf. 32 RONNY KORSBERG (mp):

Fru talman! Vi i Miljöpartiet har ställt oss bakom det här betänkandet om anslagen till skattemyndigheten och Tullen. Det gäller även det förslag till regionindelning som finns med i förslaget.

Vi menar att det är viktigt med en effektiv skatteförvaltning. Det har under de senaste åren genomförts stora förändringar på det här området, som andra talare har vittnat om. Man kan t.ex. nämna den förenklade deklarationen, som har lett till väldigt mycket annorlunda rutiner och mindre arbetsuppgifter på vissa håll för skattemyndigheternas del. Det kommer ytterligare förändringar inom skatteområdet, det vet vi. Förändringens tid är inte slut för det hårt prövade skattefolket i landet. Vi får ett skattekonto, som kommer att innebära stora uppoffringar för skatteförvaltningarna bl.a. när det gäller utbildning. Det gäller också skattebrottsbekämpningen, som nu skall intensifieras.

Det här är viktiga och bra åtgärder. Vi har fått signaler om att det finns stora påfrestningar ute på de lokala skattekontoren, och det tycker jag man måste ta på allvar. Genom kontakter med Riksskatteverket och länsskattemyndigheter har vi också sett att man där har klarat av förändringarna och påfrestningarna på ett alldeles utmärkt sätt.

Miljöpartiet menar att det nu, med tanke på det stora förändringsarbete som fortfarande pågår, finns anledning att titta närmare på resurstill-

Prot. 1997/98:39

3 december

*Anslag till
skatteförvaltningen
och Tullverket*

**Fel! Okänt
växelargument.**

delningen i fortsättningen. Det kommer vi också att göra i nästkommande budgetomgång.

Skälet till att vi har ställt oss bakom förslaget till regionalisering – som ju egentligen inte är så våldsamt dramatiskt, utan genomsnittligt räknat innebär att två län blir en region – är att vi tror att det är väldigt viktigt att just de lokala skattemyndigheterna och den operativa verksamheten skyddas så långt det går. Vi tror att det här är ett bättre sätt att klara de besparingar och rationaliseringar som har skett inom skatteväsendet. Det här ger, som vi har sett, effektivitetsvinster och möjlighet att samla kompetens, vilket gör det möjligt att effektivisera skattebrottsbekämpningen och se till att man får en likformig beskattning över landet. Det har kommit signaler om att det förekommer väldigt stora skillnader mellan olika län i hur man hanterar skattelagstiftningen.

Som också har nämnts är samverkan med kronofogdemyndigheten ett viktigt skäl till att vi ställer upp på regionaliseringen, i och med att den i allt väsentligt överensstämmer med den regionalisering som riksdagen har fattat beslut om vad gäller just kronofogdemyndigheten. Den stod vi också bakom.

Det var några av argumenten för att vi i allt väsentligt har ställt oss bakom förslagen i betänkandet. Jag vill ge några kommentarer vad gäller regionaliseringen, framfört allt i fråga om Hallands län, som också har tagits upp tidigare i debatten.

Hallands län har, som flera talare har vittnat om, varit föremål för en väldigt intensiv diskussion och behandling. Det kan vara svårt att vara objektiv i den här frågan, i synnerhet för delegater från Halland – vi har ju gubevars personvalskampanjer att tänka på i framtiden. Då är det förstås viktigt att slåss för sitt Halland om man bor där nere, vilket jag vet att Carl Fredrik Graf och Rolf Kenneryd gör. Det har jag full respekt för. En någorlunda objektiv bedömning är väl ändå att det inte har funnits någon självklar lösning på regionaliseringsproblemen i den delen av landet.

Alla som har varit med vid de uppvaktningar som skett och följt diskussionen vet att man *inom* Hallands län drog åt olika håll. De första som uppvaktade oss var skattemyndigheten i Kungsbacka. Man sade att förslaget var jättebra, att man ville att det skulle genomföras och att man i Kungsbacka ville tillhöra Västra Götalands län.

Om man tittar på remissvaren på det förslag som lades fram av Riksskatteverket kan man konstatera att Länskattemyndigheten i Hallands län förordade att hela Hallands län skulle gå till Västra Götalands län. Som ett andrahandsalternativ kunde man tänka sig att hela Hallands län slogs ihop med Jönköpings län, och som ett tredjehandsalternativ kunde man till nöds tänka sig att Hallands län, Jönköping och Östergötland fick utgöra en region. Några andra förslag har inte framförts förrän i ett senare skede av diskussionen, då man kom fram till att Halland kunde slås ihop med Kronoberg, Blekinge och Kalmar län. Också det skulle alltså bli en ganska stor region.

Så såg läget ut när vi började diskutera saken. I Miljöpartiet drog vi efter en del diskussioner med vårt folk i Halland slutsatsen att den här uppdelningen kanske kunde accepteras.

Vi anser att det inte går att förhindra en organisatorisk förändring bara därför att det sitter en utredning och jobbar med frågan. Även om jag inte har varit med i riksdagen så länge vet jag att vi här använder tricket att

*Fel! Okänt
växelargument.*

hänvisa till en pågående utredning vare sig vi vill något eller inte vill något. Det är ingen nyhet att vi använder det som ett argument för att inte göra något. Genom att fatta ett beslut om en regionalisering nu får skattemyndigheterna ett år på sig att förbereda sig. Då blir det inte så relevant att säga att man skall vänta till år 2000. Ingen vet ju heller vad den utredningen kommer fram till – om den kommer fram till något i rätt tid, om den blir försenad eller om man inte får igenom de förslag som kommittén kommer fram till. Att avvakta en sådan utredning är alltså att dra det hela för långt. Vi har inte sett det som angeläget att förhindra det förslag som Riksskatteverket har lagt fram utifrån regeringens förslag.

Vårt ställningstagande i samband med det preliminära beslutet var att vi stödde en delning av Hallands län. Med anledning av det vill jag vända mig till Rolf Kenneryd och Per Rosengren, som har haft synpunkter på Miljöpartiets sätt att agera.

Rolf Kenneryd är en politiker som jag har haft och har väldigt stor respekt för. Han är en kunnig och nyanserad politiker, som, det vill jag erkänna, jag har lärt mig en del av. Men i och med den typ av uttalanden som Rolf Kenneryd gjorde från talarstolen får sig det förtroendet naturligtvis en viss törn. Det kan jag inte förneka. Rolf Kenneryds påstående att vårt sätt att agera skulle vara en signal om att det inte går att samarbeta med Miljöpartiet är något häpnadsväckande, speciellt när det kommer från Rolf Kenneryd.

Jag vet att Rolf Kenneryd vet att det inte fanns några självklara alternativ i början och att det inte alls var så klockrent självklart som Rolf Kenneryd här försöker framställa det att man inte skulle dela Halland. Inte heller de uppvaktningar från länet som vi tog emot i skatteutskottet hade några förslag. De om några borde väl ha haft förslag att komma med. När man sedan slutligen hade lyckats enas om att länet inte skulle delas sade man att det borde ingå i antingen Jönköpings eller Kronobergs län.

Rolf Kenneryd brukar hänvisa till att vi skall tjäna allmogen. Det är ett bra riktmärke för honom. Nu kritiserar han mig för att jag har tagit intryck av och fortsatt att lyssna på människor som kommit med synpunkter ända tills beslutet fattats. Ändå var Rolf Kenneryd kanske en av de flitigaste när det gällde att försöka påverka just mig. Nu vill jag betona att det inte är jag ensam som har beslutat att vi skulle ändra vårt preliminära ställningstagande i utskottet till det definitiva. Det är ett ställningstagande som hela vår partigrupp står bakom och som har skett i samförstånd med Miljöpartiets lokala representanter i Halland.

Den här kritiken framstår därför som märklig. Först lägger man ned oerhört mycket kraft på att påverka vårt beslut och få oss att ändra oss. När vi sedan gör det säger man med samma ackuratess: Det här var allvarligt. Ett sådant parti kan man inte samarbeta med – ett som lyssnar på allmogen, som lyssnar på åsikter ända in i det sista och är berett att ändra sig.

Vi i Miljöpartiet är beredda att ändra oss om det finns skäl. Jag står för det. Vi står för det från Miljöpartiets sida. Vi kan inte ha den inställning som jag tycker mig kunna tolka in i Rolf Kenneryds inlägg, nämligen att när vi har bestämt oss slutar vi lyssna. Då kan inga sakargument i världen förändra vår uppfattning. Det är en livsfarlig inställning. Har man den tycker jag inte att man skall vara politiker.

Sedan hakar Per Rosengren på litet grand, och det får han väl gärna göra. Det kan väl vara kul med litet snabb i debatten mellan oss också ibland. Han säger – litet grand i stundens ingivelse, tyckte jag det kändes som – att så här får det inte gå till. Jo då, Per Rosengren, precis så här får det gå till, av de skäl som jag nyss angett.

Däremot skulle jag vilja tacka Michael Stjernström för hans kloka inlägg. Han sade: Vi skall väl vara glada över att Miljöpartiet lyssnar och är berett att ompröva beslut. Det tycker jag var ett mycket förnuftigt inlägg i den här delen.

Låt oss lämna Halland – fast kanske inte helt. Låt oss gå över till Tullen, eftersom jag ändå talar med Michael Stjernström. Michael Stjernström har synpunkter på att utredningen inte har kommit fram tillräckligt snabbt. Jag menar att den har kommit fram precis så snabbt som den kunnat. Vi skall komma ihåg att det var tre förändringar som inträffade ungefär samtidigt – inte bara en förändring, som Michael Stjernström antyder. För det första ändrades regionindelningen för tullmyndigheten. Detta hade rätt stora konsekvenser när det gällde lokalisering av personal och annat. För det andra fick vi ett EU-medlemskap, vilket innebar drastiskt minskade arbetsuppgifter när det gällde klarering i och med den fria rörligheten av varor. Det gav också en hel del merarbete när det gällde den nya tullnomenklatur som då infördes. För det tredje anpassade man resurserna, riksdagens anslag till tullmyndigheten, till den nya förväntade arbetsbelastningen och nivån.

Vi ställde upp på det här, inte därför att vi trodde att det ursprungliga förslaget var bra utan därför att vi trodde att det behövdes mer resurser. Därmed tillskapades också resurser så att ytterligare 250 tjänster kom till utöver det förslag regeringen hade lagt fram. De flesta i den här kammaren var då överens om att den nivån, 250–300 tjänster extra, var riktig. Vi var de enda som ställde upp på finansieringen av denna förändring. Vi krävde också att man skulle göra den utredning som nu börjar bli klar.

Eftersom vi har haft möjlighet att följa den utredningen kan jag se att det var klokt att inte göra den snabbare. Den ligger helt rätt i tiden. Den kommer att visa på rätt stora skillnader i fråga om hur man arbetar i olika delar av landet.

Jag håller med Michael Stjernström om att vi skall vara noga med att se hur resurserna och nivån på resurserna till tullmyndigheten ser ut. Vi ser nu ett ökat inflöde av sprit, tobak och narkotika. Men detta är inget unikt svenskt problem. Anita Gradin har vittnat om att detta är ett problem som gäller i hela EU. Det väller in illegala varor. Smugglingen är nästan värst i fråga om tobak, där skatten är som lägst. Där finns det alltså ingen direkt koppling. Men det här är ett stort problem för oss, och det är klart att det finns anledning att se över nivån även för tullmyndigheten i framtiden. Men då skall vi veta var vi skall sätta in resurserna och på vilket sätt vi skall göra det.

Jag kan bara instämma i att vi måste se till att Tullen får de resurser man behöver för att i framtiden klara de uppgifter som står framför oss. Vi är alltså inte främmande för att man skjuter till de här ytterligare resurserna i framtiden, men då skall vi veta hur vi skall göra det och var vi skall sätta dem.

Anf. 33 CARL FREDRIK GRAF (m) replik:

Herr talman! Ronny Korsberg berörde utskottets hantering av Halland och konstaterade att bl.a. mitt engagemang säkert har sin grund i någon sorts personvalsrörelse. Man blir litet ledsen av att höra den typen av argumentation från Korsberg. Det visar att han inte har följt debatten och mina inlägg när det gäller den framtida länsstrukturen i Halland. Under de senaste två tre åren har jag konsekvent hävdat vikten av att vi i framtiden får behålla en enhetlig struktur på länet.

Korsberg gjorde ett nummer av att han tycker att det är bra att lyssna. Då kan jag göra motsvarande nummer: Det är väl bra att en politiker från ett visst län visar engagemang för en fråga när den frågan kommer upp i riksdagen. Man behöver väl då inte beskylla vederbörande politiker för att enbart göra det för den egna vinningens skull.

Jag har lagt fram argumenten för ett helt Halland. Det handlar om att behålla kompetensen och att behålla de välutvecklade kontakter som finns mellan skattemyndigheten och näringslivet. Det handlar också om att det förslag regeringen lade fram från början hade inneburit att mycket av detta skulle ha slagits sönder.

Sedan kan jag säga, med bäring på personvalsrörelsen, att det inte är så enkelt att därefter konstatera om det är till entydig fördel eller nackdel att ha tagit den här ställningen.

Korsberg gjorde gällande att uppvaktningen från Halland i utskotten inte var tydlig. Den var dock tydlig på en punkt, den första punkten: Man ansåg att Hallands län skulle vara helt i den nya organisationen. Därefter fanns det en splittrad bild, och det finns det delvis fortfarande. Så är det. Men det vi tar ställning till i dag är länet som helhet.

Anf. 34 RONNY KORSBERG (mp) replik:

Herr talman! Det var inte min avsikt att locka upp Carl Fredrik Graf på den här replikrundan. Jag har helt klart full respekt för de argument som Carl Fredrik Graf här för fram. Inte heller anser jag att det skulle vara negativt på något sätt att föra personvalskampanj. Det är väl fullständigt naturligt att man är engagerad i de lokala frågorna.

Som Carl Fredrik Graf säger var den bild vi fick vid uppvaktningarna från Halland, Carl Fredrik Grafs eget län, otydlig när det gällde alternativen. Och vi måste ju ta ställning till alternativen. Vi kan inte bara ta ställning till icke-förslaget att inte göra något, utan vi måste ta hänsyn till helheten. I grunden är vi nog egentligen överens, Carl Fredrik Graf och jag. Jag kan försäkra att jag har full respekt för Carl Fredrik Grafs argument och ställningstaganden.

Anf. 35 PER ROSENGREN (v) replik:

Herr talman! Jag har tre frågor till Ronny Korsberg.

Han nämner att han vill värna de lokala kontoren genom regionaliseringen. Förskräcker inte spåren litet grand när man ser vad som hände efter regionaliseringen av kronofogdemyndigheten? Då var det just regionala kontor som lades ned. Kan man inte känna en viss tveksamhet inför det argumentet?

Sedan tar Ronny Korsberg vid flera tillfällen i sitt anförande upp att det är skattebrottsbekämpningen som skall prioriteras. Med anledning av

*Fel! Okänt
växelargument.*

att Miljöpartiet inte går med på några som helst medel till skattemyndigheterna för att bekämpa skattebrottsligheten och den ekonomiska brottsligheten frågar jag naturligtvis: Hur har Ronny Korsberg tänkt sig att skattebrottsbekämpningen skall gå till?

Slutligen har vi det här med Halland och att Miljöpartiet skulle vara svårt att lita på. Nej, jag tycker att det är positivt att man kan ändra sig. Men jag tror att det är ännu mer positivt om man har förankrat sitt första beslut i den landsdel där problematiken finns. Det hade Ronny Korsberg bevisligen inte gjort. När RSV uppvaktade oss framförde man att man ville ha Halland enhetligt. Det tyckte man var väldigt viktigt ur många aspekter. Då svarade Ronny Korsberg: Det har inte framkommit någonting som ändrar situationen.

Problemet var alltså att Ronny Korsberg inte hade förankrat sitt ställningstagande, säkert varken i den egna riksdagsgruppen eller i Halland. Det var därför man fick svänga, och det är *så* jag inte tycker att det får gå till. Sluter man en överenskommelse med någon skall man åtminstone ha förankrat den. Sedan kan det vara andra fakta som gör att man ändrar sig, men dessa fakta fanns på bordet redan från början.

Anf. 36 RONNY KORSBERG (mp) replik:

Herr talman! Nu svamlar Per Rosengren mer än nödvändigt i den här debatten. Han har ingen aning om vad jag har och inte har förankrat. Självklart var det här förankrat både i riksdagsgruppen och bland miljöpartisterna i Halland. Men precis som Vänsterpartiet kan både de lokala politikerna och partiet ändra sig om nya fakta kommer på bordet. Det var därför vi lyssnade och ändrade oss. Jag tycker inte att vi behöver orda så mycket mer om det.

Sedan frågar Per Rosengren rätt mycket på två minuter, men låt oss ta det här med skattebrottsbekämpningen och varför vi inte skjuter till resurser. Vår idé om hur man skall bekämpa skattebrottsligheten är att vi skall ha en ekobrottsmyndighet, och en sådan kommer nu i gång den 1 januari. Där skall man koncentrera denna bekämpning och dessa resurser. Man skall se till att den får resurser. Det har vi också lagt fram förslag om. Vi tycker att det är viktigt att man inte splittrar upp dessa resurser, och vi vill inte att man blandar ihop dessa myndighetsutövningar, alltså den polisiära verksamheten och den fiskala verksamheten. Det är vår modell.

Sedan vill vi att man från skattemyndigheternas sida skall bistå ekobrottsmyndigheten för att göra utredningar, precis som sker i dag. För detta skall den naturligtvis ha resurser. Men det behöver inte nödvändigtvis ske över skattemyndighetens anslag. Det finns andra sätt att lösa det. Det centrala och väsentliga är att vi har en effektiv, fungerande och sammanhållen ekobrottsmyndighet som på ett effektivt sätt kan bekämpa det här, och att vi inte splittrar upp resurserna på olika myndigheter och blandar ihop myndighetsfunktionen.

Anf. 37 PER ROSENGREN (v) replik:

Herr talman! Jag förstår att Ronny Korsberg inte vill tala särskilt länge om situationen i Halland och det icke-förankrade beslut han fattade. Om detta hade varit förankrat hade han inte agerat som han har gjort. Vad

jag har förstått har miljöpartisterna i Halland aldrig haft någon annan uppfattning än den som nu finns.

Sedan kan vi i och för sig diskutera resurserna till skattebrottsbekämpning osv. Men vad jag pekar på är i första hand revisionsverksamhet och sådana saker där Miljöpartiet ju hamnar helt på den moderata sidan och inte accepterar s.k. gryningsrevisioner osv. Det handlar ju inte bara om de stora ekonomiska brottslingarna, utan det behövs också skattekontroll på ett lägre plan. Där medverkar faktiskt inte Ronny Korsberg särskilt mycket till att vi skärper möjligheterna att bekämpa den ekonomiska brottsligheten.

Jag pratade alltså inte i första hand om resurser. Jag pratade om Miljöpartiets allmänna inställning när det gäller skattemyndigheternas möjlighet att beivra skattebrotten.

Anf. 38 RONNY KORSBERG (mp) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att Per Rosengren tyvärr fortsätter att svamla om sådant som han rimligtvis inte känner till; vad våra partikamrater i Halland hade för inställning tidigare. Mot bakgrund av det tyckte jag inte att det fanns anledning att fortsätta att diskutera frågan med Per Rosengren. Det är bättre att diskutera med någon som känner till fakta.

Att vi i någon fråga skulle hamna på den moderata sidan har vi inget emot om det är sakligt motiverat. Per Rosengren gjorde själv ett nummer i talarstolen av att han var i en väldigt ovanlig konstellation med just Moderaterna.

Anf. 39 ROLF KENNERYD (c) replik:

Herr talman! Beträffande Miljöpartiets hantering av den här s.k. Hallandsfrågan, är det naturligtvis lätt att hålla med Michael Stjernström och andra om att om slutet nu är gott – och det är det – så är väl allting gott. Vad jag fann angeläget att påpeka var att vägen dit, till det goda slutet, ger anledning till en del slutsatser som jag tycker att det är ärligt att redovisa.

Först och främst vill jag korrigera Ronny Korsberg på en punkt. Jag har inte påstått att det är omöjligt att samarbeta med Miljöpartiet. Jag har påstått att detta för min del leder till försiktighet när det gäller samarbete med Miljöpartiet. Det grundar jag i första hand på första ledet i mitt anförande på denna punkt. Där pekade jag på bristande vilja att lyssna.

Jag anser mig nämligen ha goda grunder att påstå och anta att Ronny Korsberg medvetet gjort sig oanträffbar för dialog och argumentationsutbyte före det första ställningstagandet. Det var precis samma argument som jag då försökte framföra som senare användes för att vända Ronny Korsberg. Jag har tyckt att det är ärligt att redovisa denna slutsats. Jag kommer att leva upp till det fortsättningsvis.

Anf. 40 RONNY KORSBERG (mp) replik:

Herr talman! Det var ju intressant att Rolf Kenneryd framhårdar i sin åsikt att det skall finnas en försiktighet när det gäller tankarna på att i framtiden samarbeta med Miljöpartiet. Den inställning som Rolf Kenneryd uppvisade när det gäller hur vi som politiker skall agera gentemot de människor för vilka vi är valda att fatta beslut leder i alla fall *mig* till

*Fel! Okänt
växelargument.*

slutsatsen att man nog bör vara väldigt försiktig med att välja Centerpartiet som företrädare i fortsättningen, i synnerhet Rolf Kenneryd i så fall.

Sedan kommer Rolf Kenneryd också med en nästan häpnadsväckande bluff. Jag skulle ha gjort mig oanträffbar. Jag vill påstå att det är näst intill omöjligt att som riksdagsledamot i dag vara oanträffbar. Man kan nå mig med fax, telefon och e-post. Jag besvarar sådana meddelanden. Jag ringer upp folk. Jag tar kontakter. Jag är angelägen om att få all den information man får. Att påstå att jag skulle ha gjort mig oanträffbar, och att jag därmed inte skulle ha fått de fakta som senare framkommit, är en ren och skär bluff från Rolf Kenneryds sida.

Anf. 41 ROLF KENNERYD (c) replik:

Herr talman! Får jag bara helt kort replikera att jag har använt just dessa hjälpmedel och begärt reaktion, men jag har inte fått någon sådan.

Anf. 42 RONNY KORSBERG (mp) replik:

Herr talman! Då vill jag också replikera att jag har fått de meddelanden från Rolf Kenneryd som han hänvisar till. Vi har också fört samtal, Rolf Kenneryd och jag, om den här frågan. Tyvärr lyckades han väl inte övertyga mig om att han hade lösningen i fråga om det här beslutet på ett så tydligt sätt att jag fann det angeläget att i det läget ändra mig. Det var andra fakta som kom fram som gjorde detta. Jag framhårdar därför i mitt påstående att det är ett försök att vilseleda kammaren, detta att jag skulle ha gjort mig oanträffbar. Det är inte sant, Rolf Kenneryd.

Anf. 43 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Jag tycker att det var mycket bra att Ronny Korsberg och Miljöpartiet tog upp Tullen och resurserna till Tullen i dagens debatt. Den andra part som står bakom de kraftiga neddragningarna, Socialdemokraterna och Björn Ericson, vill ju inte gå in på frågan om Tullens resurser här i dag. Men det vågade Ronny Korsberg göra. Det är mycket bra.

Jag fick inte riktigt klart för mig om Ronny Korsberg tyckte att det var bra att det har gått två och ett halvt år med den här skyndsamma utvärderingen. Men jag tyckte mig kunna tolka Ronny Korsberg så att han inte var missnöjd med att det hade gått två och ett halvt år.

Nu har vi en verklig, aktuell situation att hantera: den ökade smugglingen av alkohol, tobak och narkotika. Jag tyckte mig också där märka en oro från Ronny Korsbergs sida, att vi måste göra något åt dagens situation. Jag tyckte mig också kunna tolka det som att Ronny Korsberg öppnade för mer resurser till Tullen om det, när utredningen väl blir klar, skulle visa sig att den kommer fram till det resultatet. Men det sista ledet i denna tankegång är: Det är väl inte så att Miljöpartiet ångrar att man hjälpte till att göra kraftiga besparingar på Tullen 1995?

Anf. 44 RONNY KORSBERG (mp) replik:

Herr talman! Nej, Michael Stjernström, vi ångrar inte att vi såg till att ytterligare 250 tjänster kunde vara kvar i tullmyndigheten jämfört med det förslag som regeringen lade fram. Vi ångrar heller inte att vi ställde upp på att finansiera detta så att vi inte ytterligare urholkade de usla fi-

nanser som staten drogs med vid det tillfället. Vi ångrar heller inte att vi krävde att få en utvärdering av det här förändrade, anpassade tullanslaget. Detsamma gäller de andra förändringar som jag nämnde i mitt huvudanförande, nämligen regionaliseringen av tullen och EU-inträdets effekter.

Det är alldeles rätt tolkat att jag öppnar för att man skall se på resurstilldelningen för tullmyndigheten i framtiden. Det skall man göra mot bakgrund av den utredning som nu i stort sett är klar. Då vet man, som jag sade i mitt anförande, var man skall sätta in de här resurserna, hur stora de skall vara och på vilket sätt de skall användas.

När det gäller tiden, de två och ett halvt åren som Michael Stjernström talar om, skall vi komma ihåg att det dröjde ett tag från det att vi hade fattat beslutet till det att förslaget gick i gång. Det ursprungliga förslaget var att neddragningen skulle ske under tre år, men både tullfacket och tullmyndigheten menade att det här borde göras samlat under ett år för att det inte skulle bli en utdragen process. Det gjordes också på det sättet. Då var det ju rimligt att man avvaktade det första år som det tog att avveckla den personal som inte skulle vara kvar i tullmyndigheten innan man började utvärderingen. Sedan behövde man en tid för att arbeta. Vi kan ju se av den utredning som, som jag sagt, nästan är klar att det var väldigt klokt att inte göra en sådan utvärdering första året. Det hade varit fullständigt meningslöst. Därför är jag nöjd med den tid som har gått till dess att denna utredning nu är klar.

Anf. 45 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Det fanns en mycket utbredd uppfattning att vi skulle hålla emot så mycket som möjligt när det fördes fram propåer från regeringens sida 1995 att kraftiga besparingar skulle göras på Tullen. Jag tror att vi hade kommit längre om vi på bred front från flera partier hade påverkat regeringen och gjort en uppgörelse än att Miljöpartiet isolerat gick ut och gjorde upp med regeringen. Det är min bestämda uppfattning. Men vi skall inte gräva så mycket i historien utan i stället blicka framåt.

Om Miljöpartiet i dag har uppfattningen att man öppnar för mer resurser till Tullen, vore det trevligt om vi kunde hjälpas åt att få regeringen att verkligen komma till skott och lägga fram denna utvärdering. Det senaste beskedet i budgetpropositionen står det att denna utredning skall komma hösten 1997. Jag tror att det var det tredje eller fjärde beskedet som har getts i denna fråga. Nu är det december 1997. Jag vet inte hur långt man anser att hösten sträcker sig. Men det vore bra om vi kunde få Miljöpartiets hjälp att få fram denna utredning, eftersom Miljöpartiet har ett delansvar för denna fråga, så att vi kan ta ställning till den.

Anf. 46 RONNY KORSBERG (mp) replik:

Herr talman! Jo, Michael Stjernström, ni skall gärna få Miljöpartiets hjälp att pressa på för att få fram den här utredningen i detta ärende. Vi har pressat på under hösten och haft en dialog med utredaren. Det är lika angeläget för oss som för Kristdemokraterna att denna utredning kommer fram. Men den skall, som jag sade, komma i rätt tid, så att vi har någon nytta av den.

När Michael Stjernström talar om de kraftiga besparingarna glömmer han bort att de var en effekt av att Sverige blev medlem i den europeiska

Prot. 1997/98:39

3 december

*Fel! Okänt
växelargument.*

***Fel! Okänt
växelargument.***

unionen. Och det kanske inte är helt obekant för Michael Stjernström att Miljöpartiet inte var någon stor tillskyndare av det beslutet, till skillnad från Kristdemokraterna. Det är därför litet märkligt att Michael Stjernström gör ett så stort nummer av att man då också fick ta konsekvenserna av det. Vi varnade i valdebatten inför EU-medlemskapsomröstningen för att det skulle medföra att vi inte hade samma möjligheter att skydda oss, eftersom detta skulle innebära ett annat arbetssätt för tullen. Det skulle också innebära att man inte fick lov att stoppa dessa transporter, eftersom tanken var att vi skulle ha friare rörlighet för varor och tjänster. Jag vet inte vilken åsikt Michael Stjernström förfäktade i den debatten, om han ansåg att det var en rimlig bedömning att det skulle bli svårare för tullen. Vi varnade ändå för det, och vi har väl fått rätt. Det har blivit svårare.

I huvudsak var det emellertid stor enighet här i riksdagen vid det tillfället om nivån på neddragningen som vi bestämde, nämligen 750 tjänster, vilket var 250–300 tjänster utöver det som regeringen lade fram förslag om. Vi får väl se vad utredningen kommer fram till och om det finns anledning att göra en justering. Om det gör det kan Michael Stjernström vara säker på att han skall få allt det stöd som han behöver från Miljöpartiet för att i så fall rätta till felaktigheterna.

Anf. 47 BENGT KRONBLAD (s):

Herr talman! Riksskatteverket, RSV, har i en rapport, 1997:7, lämnat förslag till en ny regionindelning av skatteförvaltningen.

Kalmar län ingår enligt förslaget i en region som består av Kalmar, Blekinge och Kronobergs län. RSV har angivit Växjö som sätesort i första hand och Kalmar i andra hand. Detta instämmer utskottet i.

Herr talman! Regeringen har nu i budgetpropositionen föreslagit Växjö som sätesort, och jag vill ge några synpunkter på förslaget.

I RSV:s rapport påtalas på flera stället behovet av en samordning och ett ökat samarbete med bl.a. kronofogdemyndigheten. Den föreslagna regionindelningen överensstämmer också för nämnda tre län med den regionindelning som gäller för kronofogdemyndigheten. Inom flertalet regioner i Sverige finns två orter som kan anses i stort sett lämpliga som huvudorter.

Jag vill här peka på några argument till varför Kalmar är lämpligare som huvudort än den som är föreslagen i utskottsbetänkandet.

Beslut har fattats om att Kalmar skall vara huvudort för kronofogdemyndigheten. I RSV:s rapport framförs också att det är mycket viktigt med ett utökat samarbete mellan kronofogdemyndigheten och skattemyndigheten. Vi hävdar att samarbete underlättas betydligt om huvudorten för såväl skattemyndigheten som kronofogdemyndigheten är på samma plats. Kontakter och samarbete underlättas. Administrativ samordning medför också ökad effektivitet och därmed besparingar.

I Kalmar finns det i dag en mycket effektiv och väl uppbyggd organisation för ekobrottsbekämpning. Det finns i Kalmar i dag två ekoåklagar-tjänster, tio utredningstjänster, en ekonom och en kanslist. I Kalmar finns en redan uppbyggd och väl fungerande verksamhet som man bör satsa på och utveckla, i stället för att riva ned och bygga upp motsvarande verksamhet i en annan region eller i en annan kommun. Detta medför slöseri med allmänna medel.

*Fel! Okänt
växelargument.*

I motivskrivningen i propositionen sägs också att man skall ta vara på nuvarande placeringsorter.

Även ekobrottsverksamhet är beroende av ett nära samarbete med kronofogdemyndigheterna.

Kalmar är en kuststad med naturliga kontakter med framför allt länderna på andra sidan Östersjön. Den ökande internationaliseringen och de allt öppnare gränserna mot andra länder för med sig ökade behov av insatser för att bekämpa skattebrott över gränserna. Det krävs ofta samarbete med ekobrottsmyndigheterna.

I Kalmar finns det redan i dag tydliga exempel på och utredningserfarenhet av sådan brottslighet. I jämförelse med andra ekorotlar har ekobrottsbekämpningen i Kalmar län varit framgångsrik. Vi anser att även denna aspekt bör tas med i bedömningen av var huvudorten bör ligga.

Det finns också ytterligare skäl till att Kalmar är mer lämpad som sätesort. Såväl offentlig som annan verksamhet har kraftigt dragits ned i Kalmar i en utsträckning som motiverar att det i denna del av sydöstra Sverige också borde tas hänsyn till ett regionalpolitiskt perspektiv.

En samordning av huvudorterna för kronofogdemyndighet, skatteförvaltning och ekobrottsverksamhet till Kalmar är den lösning som ger störst effektivitet och störst besparingar.

Herr talman! Med hänvisning till det som jag har anfört yrkar jag bifall till motionen Sk832 från socialdemokraterna i Kalmar.

Anf. 48 ÅKE GUSTAVSSON (s):

Herr talman! Jag har lyssnat noga på denna debatt. Det är en sak som förundrar mig, nämligen de ingående recensionerna av vad som har hänt internt i utskottet. Jag trodde att vi hade att ta ställning till betänkandet nu. Jag tycker för min del att det hedrar socialdemokraterna i skatteutskottet och Ronny Korsberg att de på denna punkt har följt en annan linje än den som regeringen har valt i propositionen.

I utskottet och i propositionen har man beträffande val av sätesorter sagt att det huvudsakligen bör bestämmas från tre utgångspunkter, nämligen den verksamhetsmässiga tyngdpunkten, det geografiska läget inom respektive region och tillgången till kommunikationer.

När utskottet sedan, i motsats till regeringen, föreslår att Hallands län inte skall delas utan överlåter till regeringen att avgöra i vilken region Hallands län skall ingå när det gäller skatteförvaltning och kronofogdemyndighet, menar jag att det är ett bra förslag.

En självklar slutsats utifrån de kriterier som utskottet har satt upp, dvs. verksamhetsmässig tyngdpunkt, geografiskt läge inom regionen och tillgången till kommunikationer, blir enligt min mening att Jönköping i den nya situationen bör väljas som sätesort, vilket också de socialdemokratiska riksdagsmännen i Jönköpings län har föreslagit i sin motion Sk804.

Sätesort för kronofogdemyndigheten och sambandet där har ju understrukits av flera talare, vilket jag tror att vi är överens om. Sätesorten för kronofogdemyndigheten är i dag Jönköping i en region omfattande Jönköpings och Östergötlands län. I en utökad region, i vilken även Halland ingår, är det naturligtvis än mer naturligt att Jönköping förblir sätesort för kronofogdemyndigheten.

*Fel! Okänt
växelargument.*

I RSV:s utredning om regionindelningen av skatteförvaltningen understryks med tanke på vikten av samarbete och samverkan med kronofogdemyndigheter att värdet av överensstämmande regional organisation inte skall underskattas.

Man säger också att samarbetet mellan dessa båda myndigheter skall utökas, vilket för övrigt också Björn Ericson betonade i sitt anförande.

Genom att även skatteförvaltningens sätesort blir Jönköping underlättas naturligtvis det regionala samarbetet mellan de båda förvaltningarna. Man behöver inte vara vare sig organisationspraktiker eller en framstående organisationsteoretiker för att inse att det är en klar fördel att ha identiska verksamhetsområden och en gemensam sätesort.

Jag är glad över att regeringen än en gång får tillfälle att pröva frågan om lokalisering. Det måste naturligtvis vara rationellt att välja en sätesort som ligger centralt och som är lättillgänglig. Det räcker med att titta på en karta och att väga in befolkningstalen för att inse detta.

Även den verksamhetsmässiga tyngdpunkten talar för vår linje. Visserligen är det i det avseendet ingen större skillnad, till Jönköpings fördel, mellan Linköping och Jönköping i ett tvålänsalternativ. När nuvarande Hallands län tillkommer blir situationen annorlunda. Dessutom förs från nyåret Habo och Mullsjö kommuner till regionen.

Jag utgår naturligtvis från att regeringen i den nya situation som uppkommer genom att Halland inte skall delas noga överväger valet av sätesort utifrån de kriterier som regeringen och skatteutskottet är helt överens om.

Ytterligare en rad skäl kan läggas till detta, men jag nöjer mig med att lägga till ett skäl, nämligen den infrastruktur som finns på det juridiska området i Jönköping – exempelvis Göta hovrätt, kammarrätten, Domstolsverket samt den kompetens inom ekonomi och affärsjuridik som Internationella Handelshögskolan tillför.

Herr talman! Sammanfattningsvis bör det riksdagsbeslut som vi snart skall fatta i denna fråga kunna ge regeringen en god vägledning för sitt beslut om val av sätesort för en ny regionmyndighet. Där ingår även Hallands län.

Anf. 49 ROLF KENNERYD (c) replik:

Herr talman! Jag instämmer gärna i Åke Gustavssons anförande i den meningen att det, därest regeringen väljer att föra hela Hallands län till regionen tillsammans med Jönköpings och Östergötlands län, är alldeles självklart att sätesorten i denna eventuella region skall vara Jönköping.

Anf. 50 ÅKE SUNDQVIST (m):

Herr talman! I den pågående omorganisationen av skatteförvaltningen kommer Västernorrlands län och Jämtlands län att bilda en region. I proposition 1997/98:1 säger regeringen att sätesorten för regionen av regionalpolitiska skäl skall vara Östersund.

I Västernorrlands län är Härnösand i dag sätesorten för länsskattekontoret och Västernorrlands administrativa centrum med länsmyndigheten och ledningen för myndigheter, t.ex. kronofogdemyndigheten, med vilken skatteförvaltningen samverkar.

Jämtlands län har 133 000 invånare, och Västernorrlands län har 255 000 invånare. Sett till antalet företag som lämnat kontrolluppgift i båda länen är antalet 7 929 i Västernorrlands län och 4 078 i Jämtlands län. Västernorrlands län – som har en koncentration av mycket stora industrier, som i sin tur sysselsätter en flora av mindre företag – jämförs ofta med Småland vad gäller småföretagarandan.

Den verksamhetsmässiga tyngdpunkten för skattemyndigheten i den tänkta regionen ligger utan tvivel i kustområdet för Västernorrlands län.

Jag lyssnade på Björn Ericson. Han nämnde att beträffande de kriterier som gällt vid bedömningen av sätesorten är volymen och verksamhetsmättet viktiga. Jag undrar, Björn Ericson, om det inte i stället är landshövdingarnas partibeteckning som styr sätesortens läge.

Herr talman! Det förefaller minst sagt underligt att av regionalpolitiska skäl flytta en myndighet från Härnösand till Östersund. Båda städerna/kommunerna har drabbats av statliga nedskärningar, och båda kommunerna har hög arbetslöshet med åtföljande bekymmer.

I ett frågesvar i riksdagen daterat den 25 september 1997 konstaterar finansminister Erik Åsbrink att sätesort i regionen Västra Götaland skall vara Göteborg: ”Det är inte så konstigt eller svårt att förstå att Göteborg har valts i det här fallet. Det handlar naturligtvis om att en större del av befolkningen och företagen, dvs. skattesubjektet, bor i Göteborg med omnejd.” I propositionen förordas också Göteborg som sätesort.

Herr talman! Analogt med detta borde regeringen också förorda Härnösand som sätesort för Västernorrland och Jämtland.

I betänkandet reserverar sig Karl-Gösta Svenson m.fl. – reservation 4 avseende mom. 4 – mot en ny regionindelning. Man påpekar att det är fel att en organisation blir alltför snäv och byråkratisk i sin ledningsfunktion och varnar för att den nya regionindelningen framdeles kan innebära en allvarlig uttunning av skatteförvaltningens lokala närvaro. Man anser också att en regional omorganisation av skatteförvaltningen bör anstå åtminstone till dess att resultatet av PARK:s arbete föreligger.

Herr talman! Med anledning därav yrkar jag bifall till reservation 4 avseende mom. 4.

Anf. 51 ALF ERIKSSON (s):

Herr talman! När Halland för en gångs skull i en kammardebatt står i centrum kan jag inte avstå från att lägga mig i.

I Halland sitter vi nu och tittar på medan en region i norr och en region i söder bygger framtiden. Detta beror på den borgerliga majoritet i länet som, sedan en tid tillbaka, ansett att vi skall stå utanför. Vi hallänningar får alltså titta på när statliga organ delas upp på olika regioner. Vi noterar att sysselsättningstillfällen försvinner, men det enda vi kan göra är diskutera vilken region myndigheten skall tillhöra. Vi i Halland har ingen möjlighet att själva få något regioncentrum. Det är tydligt att det har gått upp för majoriteten i utskottet att Halland med sin 270 000 invånare inte kan mäta sig med miljonregionerna i norr och i söder.

Carl Fredrik Graf anser att vi skall vänta. Men vi i Halland har väntat i mer än 300 år på att det skall bli ordning på den statliga verksamheten i Halland.

I den nu aktuella frågan är det tydligt att ett odelat län är viktigare än en lösning som skulle kunna vara både praktisk och rationell. Halland är

*Fel! Okänt
växelargument.*

sedan många år tillbaka delat när det gäller andra myndigheter. Den här frågan har egentligen inte med regionfrågan att göra, åtminstone inte som jag och de andra i mitt parti i Halland ser saken, utan den är praktisk. Det enda som har bäring på regionfrågan är att vi kan se att något söder om oss är det ett faktum.

Rolf Kenneryd säger att detta uppfattas i länet som om det skulle vara en signal om en framtida länsindelning. Jag har inte medverkat, och inte heller mitt parti, till att det skall vara en sådan signal. Tvärtom har vi sett praktiskt på detta. Det gör vi utifrån den bakgrunden att Kungsbacka i norra Halland ingår i storstadsregionen Göteborg. Att lyfta ut den delen från en framtida skatteregion blir besvärligt. Den uppfattningen har skattemyndighetens lokalkontor i Kungsbacka och i Varberg. I Varbergs kommun har man uttryckt samma uppfattning. Jag har besökt lokalkontoren och fått flera mycket ingående redogörelser för hur arbetet skulle förenklas om man skulle kunna arbeta inom samma region.

Jag kan nämna för Varbergs del att över 800 människor pendlar dagligen mot Göteborg. Det finns de som äger fastigheter i ett län men arbetar i ett annat. Det är krångligt om man har olika gränser för myndigheternas arbetsuppgifter.

Nu när den här verkligheten finns har vi socialdemokrater i Halland framfört vår uppfattning om hur man praktiskt skulle kunna lösa den här frågan för att uppnå bästa möjliga resultat både när det gäller effektivitet i arbetet och när det gäller struktur.

De som säger nej har inte talat om var Halland skall höra hemma. Det skulle vara mycket intressant att innan regeringen fattar beslut få höra vilken uppfattning ni som säger nej till förslaget har drivit i länet, och var ni tycker att hela Halland skall höra hemma. Jag skulle också vilja veta – nu när man minskar från 23 till 10 sätesorter – vad det är som talar för att det skulle bli mer sysselsättning i Halland om Halland inte delades.

Herr talman! Jag har inget yrkande i det här läget utan konstaterar att det bästa förslaget för Halland inte varit framkomligt. Nu gäller det att göra det bästa möjliga av situationen.

Anf. 52 CARL FREDRIK GRAF (m) replik:

Herr talman! Slutrepliken i Alf Erikssons anförande hade jag förväntat mig vara att han skulle yrka bifall till propositionen och avslag på utskottets förslag. Det hade varit konsekvent med tanke på den uppfattning som han eventuellt står för – jag säger eventuellt, för det var inte riktigt klart vad han själv tyckte i den delen. Nu avstår han från att göra det, och det tycker jag att han gör rätt i.

Vad gäller de inledande synpunkterna om Halland i framtiden tycker jag att Alf Eriksson har en alltför negativ syn. Han säger att Halland sitter och tittar på, ingenting kan göras. Frågan är dock vilket inflytande som ett delat Halland hade fått i de nya storregionerna på skattemyndighetssidan, Skåne och Västra Götalands län. Jag tror att risken är uppenbar, som jag tidigare har framhållit, att den fungerande myndighetsstruktur som finns i Halland skulle kunna komma att slås sönder om man hade delat upp länet på det viset. Vi har tagit den principiella ståndpunkten i det här sammanhanget, att länen skall behållas intakta i fortsättningen när det gäller skatteförvaltningens regionalisering. Det är utifrån de utgångspunk-

terna som vi har argumenterat. Sedan kan man naturligtvis diskutera om det är rätt eller inte, men i det här fallet finns det goda skäl för det. Annars skulle man nog se helt andra lösningar än dem vi i dag ser. Vad gäller Västra Götalands län kan vi se nu att det länet i många avseenden är för stort, vilket leder till problem.

Alf Eriksson frågar vad vi tycker att det skall vara i stället. Svaret på den frågan är att vi har tagit ställning till den principiella synpunkten. Sedan är det riksdagen som har att fastställa målsättningar och följa upp dem senare. Det är myndigheterna som med hänsyn till verksamhetens krav skall fastställa vilken organisation som passar dem bäst. Det gäller på skatteförvaltningens område, och det gäller också på andra områden. För min personliga del kan jag dock säga att skulle man välja alternativet Linköping eller Jönköping delar jag den uppfattning som Rolf Kenneryd framförde, att det i så fall är lämpligt att sätesorten blir Jönköping.

Anf. 53 ALF ERIKSSON (s) replik:

Herr talman! Jag kan inte se det här som så att det är inflytandefrågan som är det viktigaste. Det som riksdagen nu behandlar är landets indelning i skatteregioner. Då bör utgångspunkten vara: Hur skall de framtida regionerna kunna fungera bäst? Det måste vara utgångspunkten. Jag kan inte komma till någon annan slutsats än att i alla fall Kungsbacka, liksom till mycket stor del Varberg, är så fast sammanflätat med Göteborgsregionen att det blir praktiskt mycket besvärligt att stå utanför den regionen. Det är så vi ser på frågan, utan att binda upp det här i några framtida ställningstaganden.

Sedan konstaterar jag att det är bättre för Kungsbacka och Varberg att tillhöra Linköping än att tillhöra Göteborg.

Anf. 54 CARL FREDRIK GRAF (m) replik:

Herr talman! Det senaste konstaterandet kan i varje fall inte ha emanerat ur mitt tidigare inlägg i frågan, utan det måste Alf Eriksson ha fått från annat håll.

Alf Eriksson säger att det inte är fråga om inflytande. Men det var han själv som tog upp den debatten i inledningen av sitt anförande. Jag tycker att man har anledning att i den här frågan bedöma helheten för länet. Vid den bedömning av de argument som jag fört fram tidigare, men som jag inte vill ta upp kammarens tid med mer, har jag kommit till den slutsatsen att det både för skattemyndigheten, för samverkan med andra myndigheter och för skattebetalarna är bra och lämpligt om Halland i framtiden som en enhet kommer att tillhöra en annan region.

Anf. 55 ROLF KENNERYD (c) replik:

Herr talman! Jag finner det här vara ett mycket märkligt inlägg. Å ena sidan säger Alf Eriksson att frågan inte alls har med den framtida länsindelningen att göra. Å andra sidan påstår han att Halland nu sitter defensivt och väntar på vad som skall hända i just detta hänseende. Min uppfattning är att vi under alla förhållanden måste försöka hålla Halland starkt inför framtiden. Det är viktigt oavsett om Halland förblir ett eget län också i framtiden eller om det kommer att ingå i någon annan konstellation.

Beträffande sysselsättningen i samband med det nu aktuella ärendet är det obestriddligen så att om vi håller länet helt räddat vi med detta ett eller annat tiotal kvalificerade handläggartjänster i länet. Det beror helt enkelt just på det förhållandet att vi håller Halland helt och därmed ger underlag för dessa kvalificerade tjänster.

Beträffande frågan vart länet skall föras finns nu två alternativ. Vilka det är framgår klart. För min del är det tämligen egalitärare av dessa som man väljer, men jag vill i likhet med Carl Fredrik Graf, Åke Gustavsson m.fl. påpeka att därest länet förs till Östergötlands län är Jönköping den naturliga sätesorten. Hota därför inte mer med Linköping som alternativ!

Anf. 56 ALF ERIKSSON (s) replik:

Herr talman! Jag har försökt att göra klart att den bäring som detta har på länsindelningsfrågan är att den frågan är på gång. Man håller på att bilda Västra Götalands län och Skåne län. I så måtto har det den bäringen. Det är en av orsakerna till att vi har hamnat i en situation där vi på något sätt har blivit kringskurna. Där slutar egentligen bäringen på länsindelningsfrågan och övergår i ett praktiskt resonerande. Det är utifrån den utgångspunkten som vi har kommit fram till vårt ställningstagande.

Sedan skulle jag bra gärna vilja veta varför det är någon vits med att genomföra en regionalisering om det inte i denna ingår en viss rationalisering. Vad Rolf Kenneryd nu säger är att det inte skall flyttas några arbetstillfällen från de befintliga länen till de nya regionerna och att ingen kommer att sägas upp. Jag har svårt att tänka mig att det skulle vara på det sättet. Jag skulle gärna vilja höra vad det är som ligger bakom det påståendet.

Anf. 57 ROLF KENNERYD (c) replik:

Herr talman! Nej, jag hävdar inte att alla tjänster kommer att vara kvar. Självfallet är det inte så. Men genom det här beslutet kommer vi att rädda några tiotal kvalificerade handläggartjänster, eftersom underlaget för dessa tjänster bibehålls. Det är obestriddligt.

Sedan hävdar jag mycket envetet och med emfas att den fråga som vi nu diskuterar icke skall kopplas samman med den framtida länsfrågan. Jag vill än en gång påpeka det som jag sade i mitt anförande, att det som nu kommer att ske inte heller skall tas till intäkt för att det rör sig om en förberedelse för Hallands tillhörighet till någon region när det gäller själva länsfrågan. Däremot är det obestriddligen så när det gäller skatteförvaltningen.

Anf. 58 NILS FREDRIK AURELIUS (m):

Herr talman! Jag vill börja med att tala om den parlamentariska regionkommittén, PARK, som har åberopats av åtskilliga tidigare i debatten. Det är en ganska omfattande kommitté där också jag själv ingår. PARK har egentligen två huvuduppgifter. Den ena är att följa den försöksverksamhet med ändrade befogenheter som förekommer inom några olika regioner i Sverige. Framför allt har man överfört vissa tidigare statliga områden till regionförbund eller motsvarande. Den andra huvuduppgiften

är – och det framgår klart av direktivet – att man skall granska den statliga förvaltningens regionala organisation.

Detta är inte vilken utredning som helst, utan det är en utredning som har direkt bäring på den fråga som diskuteras här i dag, nämligen frågan om regional indelning av skatteförvaltningen. Det finns alltså ett starkt skäl för att avvakta vad denna utredning kan komma fram till.

Ett mycket egendomligt argument för att inte avvakta som här har framförts är – som majoritetens talesman Björn Ericson sade – att regeringen redan vet vad utredningen skall komma fram till. Ja, i så fall vet regeringen betydligt mera än utredningen, som endast har arbetat ett halvår och inte hunnit att göra så mycket ännu. Det började med att man tillsatte egna utredningar och annat. Det kan väl ändå inte vara så att Björn Ericson på något sätt känner till att regeringen har givit något slags politiska direktiv för vad denna utredning skall komma fram till? Att så kan vara fallet vill jag ändå inte tro.

Ett annat litet missvisande påstående som har gjorts här är att det skulle ta så lång tid innan PARK-utredningen är klar. Därför har man inte tid att vänta, eftersom det är så viktigt att man omedelbart gör effektivitetsvinster. Då vill jag påpeka att redan i oktober nästa år skall utredningen enligt planen prestera ett delbetänkande som handlar just om den statliga förvaltningens regionala organisation – alltså redan i oktober nästa år, det kan bli en eller annan månads försening. Även detta argument förefaller mig mycket tunt.

Det som gör att man inte har tid att vänta är, som sagt, att det är så viktigt att man tillgodoser verksamhetens krav och snabbare uppnår effektivitet. Mot den bakgrunden måste vi verkligen förvänta oss att det är utifrån verksamhetens krav som man argumenterar – t.ex. i regeringens proposition – när det gäller den regionala indelningen och inte tar en massa andra hänsyn. Det är alltså effektiviteten som skall stå i centrum.

Men det visar sig att det är ett oerhört sammelsurium av argument. Ibland talar man högtidligt om att det minsann är verksamhetens krav som skall vara i centrum. Där den regionala kronofogdemyndigheten har sitt säte skall också den regionala skatteförvaltningen finnas. Sedan sägs det plötsligt att man ibland får ta andra hänsyn när det passar. Då hänvisar man till det som kallas för inomregional balans och argumenterar rent regionalpolitiskt. Då har man glömt detta med effektiviteten och verksamhetens krav som var så viktigt. Det mest typiska exemplet är när man argumenterar om Östersund, men det finns många andra exempel. Jag tycker t.ex. att man helt har bortsett från detta med verksamhetens krav till förmån för andra argument.

En tidigare deltagare i debatten pläderade för – och helt riktigt, faktiskt – att verksamhetens krav talade för att Kalmar skulle bli sätesort i den regionen. Där finns redan utredningsenheten för ekopolisen och den regionala kronofogdemyndigheten. Men i det fallet passade det inte att tala om regionalpolitik. I andra fall passar det.

Läs s. 14, avsnitt 3 i budgetpropositionen om ni vill finna en argumentation som helt saknar logik och konsekvens! Den påminner litet grand faktiskt om den försvarsproposition som lades fram för ett år sedan om regementsnedläggningarna. Ibland argumenterade man utifrån det som var verksamhetsmässigt bäst och ibland på ett helt annat sätt utan konsekvens.

Prot. 1997/98:39

3 december

*Fel! Okänt
växelargument.*

Vilken slutsats skall man då dra av detta? Jo, jag tycker att tre partier – däribland Moderata samlingspartiet – har kommit till en riktig slutsats i utskottet, nämligen att detta ärende inte är färdigt för ett avgörande när det gäller sätesorterna. Nu hänvisar man frågan till regeringen. Det är inte vi i riksdagen som kommer att besluta om sätesorterna, utan det kommer regeringen att göra genom en förordning. Det är ju inte ett förhållande som inger mig några större förhoppningar om att resultatet blir så bra. Det bästa alternativet förefaller mig ändå vara att man avvaktar, inte minst med tanke på all den kritik som har förts fram under den här debatten. Därför instämmer jag i det moderata förslaget och med det som anförs i reservation 4.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades efter 9 §.)

6 § Skattemyndigheternas medverkan i brottsutredningar, m.m.

Föredrogs
Skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU10
Skattemyndigheternas medverkan i brottsutredningar, m.m. (prop. 1997/98:10)

Kammaren biföll utskottets hemställan om att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Anf. 59 CARL ERIK HEDLUND (m):

Herr talman! Skatteutskottets betänkande nr 10 är ett rätt så intressant dokument, inte minst mot bakgrund av den numera allmänna politiska retoriken om att ett gynnsamt företagsklimat skall skapas. I detta betänkande föreslås dels att särskilda skattebrottsenheter inrättas hos skattemyndigheterna, dels att skattetilläggen vid periodiseringsfel skall halveras från 10 % till 5 %.

I fråga om det första förslaget, att inrätta en form av skattekriminal, har tunga remissinstanser varit minst sagt kritiska och direkt avvisande. Målet sägs vara att få en effektivare bekämpning av den ekonomiska brottsligheten. Detta mål ställer jag mig gärna bakom. Däremot har utskottsmajoriteten och vi moderater mycket olika uppfattningar om vilka medel som är effektivast och som dessutom ger rättstrygghet åt medborgarna.

Skattebrottsbekämpningen skall enligt förslaget förbättras. Det naturliga vore då att se till att de som i dag sysslar med denna verksamhet verkligen får bättre resurser att bygga upp sin kompetens för att klara den uppgiften. Men så vill regeringen inte ha det. I stället för att förstärka kompetens och resurser hos polis och åklagare skall skattemyndigheterna få utökade resurser för att kunna biträda åklagarmyndighet vid förundersökning av utredning av skattebrott.

I ett nästa steg, när man har byggt upp erforderliga resurser, skall skattemyndigheterna få rätt att själva besluta om och leda förundersökningar samt utfärda strafföreläggande. I dag omfattar förslaget dock bara

det första steget, men det är enligt vår uppfattning fel att även ta det steget. Att förändra i små, till synes ofarliga, steg är en taktik som vi inte ställer upp på.

Vårt rättsväsende bygger på principen att det är åklagaren som beslutar om brottsutredningar och polisen som verkställer dem. För medborgarna är det tydligt och enkelt. Skattemyndigheten, däremot, har ju till uppgift att verkställa olika taxeringar av såväl fysiska som juridiska personer och vill gärna framhålla sin objektivitet och servicefunktion gentemot allmänheten. Eftersom skattemyndigheten får tillgång till mycket personliga och konfidentiella uppgifter är det nödvändigt att man skapar ett starkt förtroende hos allmänheten för förvaltningens integritet och oväld.

Om medborgarna skulle börja tvivla på skattemyndigheternas objektivitet vore det mycket allvarligt. Det är stor skillnad mellan att lämna uppgifter till en myndighet och till en brottsutredande enhet.

Herr talman! Förslaget om särskilda skattebrottsenheter strider därmed inte bara mot skattemyndigheternas egenintresse, även om Rikskatteverket inte tycks ha insett detta, utan även mot grundläggande principer för rättssäkerheten. Den brottsutredande och brottsbeivrande verksamheten *skall* hållas åtskild från den statliga verksamheten i övrigt. Jag delar Justitieombudsmannens uppfattning att det är av grundläggande betydelse för allmänhetens förtroende för rättsväsendet att det klart framgår att de brottsutredande organen inte går den ena eller den andra förvaltningsgrenens ärenden. Detta talar mot att skattemyndigheten skall få även en brottsutredande funktion.

I propositionen skriver man också mycket riktigt att det är viktigt att skattemyndigheten organiseras på ett sådant sätt att rättssäkerheten säkerställs. Det låter sig ju sägas, men i propositionen anføres det samtidigt att orsaken till att man vill placera skattebrottsenheten hos skattemyndigheten, i stället för att ge åklagare och polis utökade resurser, är att det är svårt för polisen att upprätthålla en tillräckligt god kompetens på skatteområdet. Det sker ju hela tiden förändringar i skattelagstiftningen, vilket inte minst vi som sysslar med skatter i riksdagen är medvetna om. Ännu svårare är det då för medborgarna att hänga med i svängen. Det kan då tyckas vara ett begripligt skäl. Men, säger regeringen med anledning av att polisen får svårt att upprätthålla den här kompetensen, om vi inrättar skattebrottsenheter inom skattemyndigheterna ökar den skatterättsliga kompetensen, vilket skulle vara en effektivitetsvinst. Låt oss syna det påståendet.

På vilket sätt är det lättare att hålla sig à jour med utvecklingen inom skattebrottsenheten, frågar man sig. Om det nu är så att skattebrottsenheten skall bedrivas helt separat från den övriga skatteförvaltningens verksamhet, blir det väl rimligtvis lika problematiskt för skattebrottsenheten att upprätthålla kompetensen som det skulle ha varit för polisen. Eller är det meningen att man skall ha någon form av arbetsbyten inom skattemyndigheten, så att tjänstemännen arbetar på alla enheter och därigenom kan hålla sig à jour med den aktuella skattelagstiftningen? Hur har utskottsmajoriteten tänkt sig detta, Björn Ericson?

Jag kan inte förstå varför det skulle vara svårare att utbilda och vidmakthålla kompetens på skatteområdet för poliser än det skulle vara att upprätthålla kompetens hos dem som skall arbeta inom skattebrottsenhet-

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

en. Dessutom skall ju skattetjänstemännen utbildas i processrätt och polisiära metoder. Att utreda brott är nämligen ett kvalificerat yrke, som ställer stora krav på kunskaper i juridik, bevisvärdering och annat. Det lär man sig inte i brådrasket. Så effektiviteten blir kanske inte så hög till sist i alla fall.

Herr talman! Vi moderater har både i regeringsställning och i opposition tagit flera viktiga initiativ för en större samverkan mellan olika myndigheter i syfte att bekämpa den ekonomiska brottsligheten. Förslaget att inrätta ytterligare en enhet innebär ju en ännu större splittring och mindre fokus på bekämpningen av ekonomiska brott. Det är också i högsta grad tveksamt om spaning kan utföras lika effektivt av tjänstemän inom en skattemyndighet som av polisen. Även om det så skulle vara, vilket jag starkt ifrågasätter, sker det på bekostnad av rättssäkerheten. En sådan prioritering kan vi aldrig acceptera. En rättsstat karakteriseras av att det sker en avvägning mellan statens effektivitetskrav och den enskilde medborgarens grundläggande rättsäkerhetskrav, och den avvägningen utfaller alltid till förmån för den enskilde medborgarens rättsäkerhet.

Inom skattemyndigheterna arbetar man ju med en omvänd bevisbörda. Det vet vi alla som någon gång har varit i närheten av ett skattemål. Hur skall då den enskilde medborgaren kunna veta när han är skyldig att förklara sig, dvs. i skatteutredningen, och när han har en ovillkorlig rätt att tiga, dvs. i brottsutredningen, inför en och samma myndighet? Hur skall man göra detta klart? Inom straffrätten är ju en person oskyldig till dess att han är dömd, och bevisbördan ligger helt och hållet på åklagaren. I strävan efter en bättre bekämpning av ekobrottsligheten får vi inte lura in oss i ett resonemang som åsidosätter de grundläggande principerna för en rättsstat. Vi moderater kan omöjligen stödja ett från många synpunkter så farligt förslag som det nu framlagda.

Herr talman! I detta betänkande finns också, som jag inledningsvis berörde, ett förslag om att halvera skattetilläggen vid periodiseringsfel. Det kan ju tyckas vara ett bra förslag, för vi kan ju alla läsa i tidningarna om de mest groteska konsekvenser som det innebär om man missar en dag i uppbörden för mervärdesskatten t.ex. Det är givetvis bra att skattetilläggen halveras, men det räcker ju inte på långa vägar.

Om ett företag av misstag gör ett momsavdrag för tidigt eller periodiserar en momsintäkt för sent, blir det en månads försening med inbetalningarna. Då skattetillägget i dag är 10 % motsvarar det en årsränta på 120 %, men eftersom skattetillägget inte är avdragsgillt motsvarar det lågt räknat 160 % i årsränta. Om vi nu i enlighet med förslaget halverar årsräntan till 80 % framstår den fortfarande som orimligt hög i förhållande till den gängse räntenivån.

I brottsbalkens 9 kap. 5 § stadgas att ”den som vid avtal eller någon annan rättshandling begagnar sig av annans trångmål, oförstånd, lättsinne eller beroende ställning till att bereda sig förmån, som står i uppenbart missförhållande till vederlaget eller för vilken vederlag ej skall utgå, döms för ocker till böter eller fängelse i högst två år — —”.

Om någon skulle betinga sig en ränta på 160 %, när inlåningsräntan i bank uppgår till några få procent, och som dessutom skulle använda sig av sin överordnade ställning, skulle vederbörande utan tvivel bli dömd till det högsta straffet. Om räntan skulle sjunka till 80 % tror jag att bedömningen skulle vara densamma. Om man sedan tittar på hur hög drojsmåls-

ränta som lagen medger, dvs. Riksbankens diskonto plus 8 % – alltså någon procentenhet per månad – framstår skattetilläggen även efter en halvering som helt orimliga. Vi moderater vill därför att skattetilläggen vid periodiseringsfel och även tulltilläggen avskaffas redan per den 1 januari 1998. Vi vill även föranstalta om en utredning av hur skatte- och tulltillägg skall tillämpas i allmänhet.

Därför, herr talman, står jag naturligtvis bakom samtliga de reservationer som vi moderater i skatteutskottet har avgett, men jag nöjer mig med att yrka på bifall till reservation nr 1.

Anf. 60 ISA HALVARSSON (fp):

Herr talman! En förutsättning för ett fungerande skattesystem är naturligtvis att det finns en tillfredsställande kontroll av skatteunderlaget. Det ligger, eller i alla fall borde ligga, i alla medborgares intresse att skattemyndigheterna har en hög ambition att motverka skattefusk och att de har förutsättningar att kunna beivra fusk i de fall det förekommer.

Från Folkpartiets sida motsätter vi oss inte att särskilda skattebrottsenheter hos skattemyndigheterna inrättas. Det står helt klart i betänkandet att det är åklagaren som skall leda förundersökningen och som i varje enskilt fall skall ta ställning till om det skall vara polisen eller skattebrottsenheten som skall utföra förundersökningen. Det står också att frågor om rättssäkerhet måste uppmärksammas i de särskilda utbildningsinsatser som omorganisationen föranleder.

Vi har verkligen att bejaka den enskildes intresse av integritet och rättssäkerhet. I rättssäkerhetens idé ligger att reglerna skall vara så fasta och så klara att medborgarna kan förutse och förstå konsekvenserna av sitt handlande. Det får heller inte finnas risker för godtycklig maktutövning. Det finns tyvärr sådana inslag i vår skattelagstiftning. Jag upprepar vad jag sade tidigare här i dag: Skatteflyktsklausulen innebär oacceptabla ingrepp i rättssäkerheten och förutsägbarheten. Den måste bort. Likaså innebär de ändringar i reglerna om skatterevision och andra kontrollåtgärder som infördes i våras ett grundskott mot rättssäkerheten. Vi i Folkpartiet motsatte oss detta då, och vi vill snarast avskaffa de nya reglerna om tredjemansrevision, revision av löpande period och överraskningsrevision som många gånger är mycket kränkande för företagen – och då i första hand för småföretagen.

Skattetilläggen är till för att inskräpa betydelsen av att lämna korrekta uppgifter till ledning för taxering. De administrativa sanktionssystemen med bl.a. skattetillägg och förseningsavgifter måste naturligtvis vara så utformade att de uppfattas som rättvisa av de skattskyldiga. En förutsättning för det är att man tar hänsyn till omständigheterna. Nu tar man ofta inte ens hänsyn till krockar med god redovisningssed. Många fall har på senare tid uppmärksamats där företag har drabbats på ett sätt som är fullständigt orimligt. Experter som var knutna till Skattekontrollutredningen menade t.o.m. att modellen med skattetillägg strider mot Europakonventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna.

Det är ett framsteg att tilläggen för felperiodiseringar halveras liksom att skattetilläggen skall ses över. Men vi i Folkpartiet tycker inte att det är tillräckligt. Vi vill helt enkelt ta bort skattetilläggen vid periodiseringsfel.

Prot. 1997/98:39

3 december

*Fel! Okänt
växelargument.*

**Fel! Okänt
växelargument.**

Vi har alla i skatteutskottet fått exempel från Industriförbundet. Jag vill dra några av dessa exempel eftersom kammaren i övrigt inte har tagit del av dem.

Vid en byggentreprenad ansåg den skattskyldige att en slutbesiktning skulle anses vara verkställd under momsperioden mars–april 1993. Fakturerering skedde på den grunden. Skattemyndigheten däremot ansåg att slutbesiktningen skulle anses ha blivit gjord under momsperioden dessförrinnan, och att fakturerering skulle ha gjorts under den perioden. Den skattskyldige påfördes ett skattetillägg på 789 000 kr, dvs. 10 %, då bolaget ansågs ha redovisat mervärdesskatten på entreprenaden en period för sent. 789 000 kr utgick alltså i straffskatt för att mervärdesskatten betalats två månader för sent, trots att företaget inte tjänat en krona vare sig direkt eller indirekt på förfarandet! Sannerligen förlorade det en hel del pengar i stället.

I ett annat fall som redovisats hade en handläggare blivit sjuk, och företaget missade att det fanns specialregler i de fall som mervärdesskatten betalades efter en räkning från tullen. Företaget fick då ett tillägg på 200 000 kr eftersom mervärdesskatten betalades en period för sent. Skattemyndigheten ansåg inte att sjukdom var något skäl för eftergift.

För alla de här mervärdesskattefallen gäller att företagen bara är upp-bördsmän, dvs. att de utan ersättning skall ta in mervärdesskatt från sina kunder och betala in den till staten. Nästan genomgående är det fråga om mervärdesskatt som skulle ha betalats in en eller annan månad tidigare. Det är alltså inte fråga om något annat än en ränteförlust för staten. I allmänhet har företaget inte heller tagit ut mervärdesskatten av kunden tidigare. Någon räntevinst för företaget har det alltså inte heller varit. I dessa periodiseringsfelsfall är det således inte fråga om att skatt har undanhållits.

Jag yrkar på att skattetilläggen vid periodiseringsfel skall avskaffas. Därför yrkar jag bifall till reservation 5 och 7.

Anf. 61 PER ROSENGREN (v):

Herr talman! I föreliggande betänkande föreslås att skattemyndigheterna skall få utreda viss brottsverksamhet. Moderaterna har i vanlig ordning invändningar. Det har de ju alltid när det gäller kampen mot den ekonomiska brottsligheten vare sig det handlar om revisionsregler, skatteflyktsklausuler eller, som i detta fall, att skattemyndigheten skall få medverka vid utredningar av skattebrott. Moderaterna hänvisar till integritetsskäl osv. Men det är egentligen inte det som det handlar om, utan de vill helt enkelt skapa en total frihet på marknaden när det gäller möjligheterna för olika obskyra människor att göra som de vill.

I talarstolen i dag har det hävdats att skattemyndigheterna ges total frihet i det här sammanhanget. Men i propositionen står det faktiskt att avsikten är att åklagaren skall kunna välja mellan att låta skattebrottsenheten eller polisen utföra arbetet. Det står också att skattebrottsenheterna enligt förslaget skall vara organisatoriskt avskilda enheter som är självständiga från skattemyndigheternas verksamhet i övrigt. Detta görs för att undvika att den brottsutredande funktionen sammanblandas med skattemyndigheternas andra funktioner, dvs. de rent fiskala funktionerna. Organisationens motsvarar vad som gäller för tullen, där tullkriminalen driver sin förundersökning åtskild från Tullverkets fiskala utredningar.

Man kan hysa vissa farhågor när det gäller möjligheten till vitesförelägganden. Därför har också vi i Vänsterpartiet en reservation där vi tycker att man skall utvärdera skattemyndigheternas möjlighet till vitesförelägganden och kontrollera att vitesförelägganden verkligen inte används i syfte att underlätta en skattebrottsutredning. Man får nämligen inte använda fiskala möjligheter, t.ex. vitesförelägganden, för att underlätta en brottsutredning. Man kan som sagt hysa vissa farhågor, även om Vänsterpartiet anser att det räcker att det hela utvärderas efter ett år.

Man kan fråga sig om en skattebrottsenhet behövs. Ja, det anser vi i Vänsterpartiet nog att det gör. Vi vet att man hela tiden tappar mark gentemot både skattebrottsligheten och den ekonomiska brottsligheten. Det vore ganska bra om skattemyndigheten, som har detaljkunskaper när det gäller skattelagarna, kunde delta också i utredningsarbetet. Vi vet att det i dag ligger oerhört många mål och ärenden hos de nuvarande utredningsinstituten. De hinner inte få undan dem. Det händer ganska ofta att saker blir preskriberade. Om skattemyndigheten på det här sättet får möjligheter att delta tror vi att man skulle snabba upp processerna ganska ordentligt.

Det är därför med viss förvåning jag konstaterar att Miljöpartiet och Kristdemokraterna, som säger sig stå för kamp mot den ekonomiska brottsligheten och skattebrottsligheten, inte heller tycker om det här förfarandet.

Det finns ett problem med skattebrottsenheterna som är alldeles tydligt. Det är att finansieringen inte är klar. Majoriteten i utskottet hävdar naturligtvis att finansieringen är klar. Den skall ordnas genom att vi skall regionalisera skatteförvaltningarna. Den debatten har vi haft tidigare. De vinster som finns där lär inte räcka. Rolf Kenneryd har ett särskilt yttrande i sammanhanget där han menar att finansieringen får ske på annat sätt. Jag menar också, och det har vi sagt tidigare när vi beslutade om ramarna för anslagen till skattemyndigheterna, att det är oerhört viktigt att skattemyndigheterna tillförs pengar för att bygga upp dessa enheter. Annars kommer det att gå ut över ordinarie operativ verksamhet. Eftersom de redan är hårt ansträngda tror vi inte att det är möjligt att bygga upp en verksamhet i så fall med bibehållande av den operativa kvaliteten.

Vi menar att det skulle vara väldigt bra om man i samband med skattebrottsenheternas bildande redan nu kunde införa möjligheter till legitimationskontroll. Vi har vissa branscher där vi vet att det förekommer en ganska omfattande svart verksamhet. Det gäller restauranger och bygg- och anläggningsföretag. Om man vid en revision eller kontroll också kunde utföra legitimationskontroller och stämma av mot arbetsgivarregister osv. skulle ganska mycket vara vunnet. Det är flera utredningar som har påpekat att den här möjligheten borde införas, men ändå tvekar regeringen. Man vågar inte ta steget fullt ut och verkligen effektivisera revisionsverksamheten och kontrollen. I reservation 3 i betänkandet föreslår vi helt enkelt att man redan nu skall besluta om att legitimationskontroll skall få utföras av skattebrottsenheterna.

Jag yrkar bifall till såväl reservation 2 som reservation 3.

När det sedan gäller diskussionen om skattetillägg har Isa Halvarsson beskrivit situationen på ett ganska talande sätt. Det är ju en ganska absurd situation som vi har i dag med de höga skattetilläggen. Vi är inte beredda att gå så långt som Moderaterna. Moderaterna är ju alltid beredda att gå

*Fel! Okänt
växelargument.*

längre än vad branscher och företagare själva vill. Det kan handla om vad som helst – man är beredda att gå längre än vad företagarna själva föreslår. När Industriförbundet uppvaktade sade de: Inför en kostnadsränta på 0,5 % eller 1 % per månad! Det kan vi acceptera, och det tycker vi är rimligt.

Både jag och Ronny Korsberg från Miljöpartiet tyckte att det ligger något i detta. Därför har vi en gemensam reservation om detta med skattetillägg. I och för sig hamnar vi på olika procentnivåer, men vi säger att det är bra om regeringen kan återkomma med detta och införa en kostnadsränta på 1 % eller 2 % per månad. Vi kan i och för sig diskutera beloppet. Jag har fastnat för 1 %. Den situation som finns i dag med de höga avgifter som Isa Halvarsson har redogjort för är ju väldigt knepig. Det handlar inte om undandragande av skatt. Hade det varit ett direkt undandragande av skatt kan man motivera ganska höga straffsatser och höga skattetillägg.

Men här handlar det bara om att den utgående momsen råkar vara redovisad i april i stället för i mars och tvärtom när det gäller den ingående momsen. Att det skall leda till 10 % eller som nu föreslås 5 % är inte rimligt. Den här sänkningen från 10 % till 5 % är inte alls tillräcklig. Man har visat att man har uppfattat ett problem, men man har faktiskt inte gjort särskilt mycket åt det.

Slutligen yrkar jag alltså bifall till reservation 2 och 3. Jag står naturligtvis bakom samtliga andra reservationer som vi har skrivit.

Anf. 62 CARL ERIK HEDLUND (m) replik:

Herr talman! Vi är ju vana vid att Per Rosengren tar ut svängarna i debatten. Men jag tycker att han har passerat gränsen när han i riksdagens talarstol angriper Moderata samlingspartiet och påstår att vi vill ha allting fritt så att vi gynnar olika obskyra företag.

Herr talman! Jag kräver av Per Rosengren att han tar avstånd från det uttalandet.

När vi kommer in på hans anförande i övrigt vill jag anförda det jag sade i talarstolen också, nämligen att Moderata samlingspartiet både i regeringsställning och i oppositionsställning har verkat för att kampen mot den ekonomiska brottsligheten skall skärpas. Vi har tagit en rad olika initiativ. Även nu vill vi att åklagarmyndigheter och polis skall få ökade resurser så att de kan bekämpa den ekonomiska brottsligheten. Men vi vill inte öka den tänkta effektiviteten, som påstås i den här propositionen, så att rättssäkerheten äventyras. Den uppfattningen är vi inte ensamma om, även om Per Rosengren säger att vi alltid går så långt. Den delas av en rad olika tunga remissinstanser som har som uppgift att slå vakt om rättssäkerheten.

Anf. 63 PER ROSENGREN (v) replik:

Herr talman! Det är patetiskt att höra Carl Erik Hedlund när han säger att Moderaterna verkar för att kampen mot den ekonomiska brottsligheten skärps. Ni tog bort möjligheten till gryningsrevisioner. Ni tog bort skatteflyktsklausulen. Ni gör ju allt för att gynna den här typen av verksamhet. Vad har ni för förslag? Jo, ni säger att ni skall ge mer resurser till åklagare och polis. Om de inte har några vapen att angripa ekobrottslingarna

med, har det väl ingen betydelse. Ni ger dem ju inga vapen att angripa med. Ni säger att det är för svåra integritetsproblem. Man måste ringa 4–5 dagar innan och fråga om man får komma på revision. Det är nästan löjligt att höra Carl Erik Hedlund säga att Moderaterna har verkat för att kampen mot den ekonomiska brottsligheten skall stärkas. Det är precis tvärtom – ni släpper ju fram den.

Prot. 1997/98:39
3 december

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 64 CARL ERIK HEDLUND (m) replik:

Herr talman! Jag hörde inte Per Rosengren över huvud taget kommentera begäran om ett tillbakatagande av det han påstod om att vi bara verkar för att gynna obskyr verksamhet. Han förstärker tvärtom den uppfattningen i sitt senaste inlägg.

Vi tycker om att leva i ett rättssamhälle där alla medborgare skall ha rättigheter. Man skall inte ge myndigheter rätt att klampa in till oskyldiga människor och utföra olika saker. Det måste finnas ett rättssamhälle. Det måste finnas regler kring detta. Jag tror att de flesta medborgare i det här landet ställer sig bakom detta. Vi har läst tillräckligt mycket i tidningarna om hur helt oskyldiga personer har blivit utsatta för olika typer av åtgärder, både på skatteområdet och på andra områden. Att värna om medborgarnas integritet är en av samhällets basfunktioner.

Då kan det hända att vissa obskyra element, låt oss kalla dem så, kan få ett utrymme att agera. Men låt dem då få det! Det är bättre än att helt oskyldiga människor försätts i trångmål och får gå i konkurs beroende på ovederhäftig rättsutövning.

Anf. 65 PER ROSENGREN (v) replik:

Herr talman! Det är betydligt fler seriösa företagare och andra civilpersoner som drabbas av den ekonomiska brottsligheten på grund av att man inte har kraft att sätta stopp för den. Jag är betydligt mer rädd för den typen av verksamhet än om man skulle hamna i gränslandet. Jag vill också ha ett rättssamhälle och en rättsstat där staten inte skall ha all makt och där man verkligen värnar rättssäkerheten.

Men jag är betydligt mer rädd för den ekonomiska brottsligheten och allt vad den för med sig och för Moderaternas slapphänthet mot detta. Jag tänker inte be om ursäkt. Det är min bestämda uppfattning att Moderaternas politik leder till att den här typen av verksamhet släpps fram i betydligt större omfattning än vad vi skulle behöva. Ni tillåter inte gryningsrevisioner, ni vill inte ha en skatteflyktsklausul, ni vill inte ha någonting. Ni vill ha mer resurser till åklagare och polis, men ni vill inte ge dem maktmedel och möjligheter att granska, göra utredningar och revisioner på ett sådant sätt att de kan komma åt detta. Nej, då talar ni om den personliga integriteten och kommer med en massa andra ursäkter. Men det är inte det ni egentligen är ute efter. Ni vill i princip att det här skall få flyta fritt. Annars skulle ni ha tillgripit de möjligheter som finns. Men det gör ni inte. Ni släpper fram det.

Anf. 66 RONNY KORSBERG (mp):

Herr talman! Det här betänkandet är av den karaktären att vi alla, tror jag, är överens om målet, nämligen att vi skall bekämpa ekonomisk brottslighet. Det är helt uppenbart att vi är rätt oense om medlen för hur

*Fel! Okänt
växelargument.*

det skall gå till, för hur vi skall uppnå målet. Vi är tydligen också rätt oense om var gränserna går för vad samhället kan tillåtas göra, vad den offentliga verksamheten kan tillåtas ha för maktmedel för att bekämpa den här brottsligheten. Det intressantaste att diskutera är väl därför vilka skillnaderna är i synsätt.

Vi har tillsammans med moderater och kristdemokrater till det här betänkandet fogat en reservation som går ut på att vi ställer oss tveksamma till att man skall bekämpa ekonomisk brottslighet på det här sättet. Skälet är helt enkelt att vi inte tror på den här formen av sammanblandning av myndighetsfunktioner.

Skattemyndigheten bedriver en fiskal verksamhet där man har till uppgift att se till att människor och företag betalar den skatt som de är skyldiga att erlägga och att de deklarerar den på rätt sätt. Att man också skall ha polisiära befogenheter och att man skall syssla med det som vi traditionellt sett har varit noga med att endast polisen och andra rättsvårdande myndigheter skall syssla med tror vi är en dålig väg. Det leder bl.a. till en ökad splittring av skattemyndighetens verksamhet.

Som framgick av den tidigare debatten och betänkandet om resurserna till skattemyndigheterna är vi alla besjälade av idén att vi måste bedriva skatteverksamhet effektivt. Då ter det sig litet märkligt att man i nästa andetag säger: Nu skall vi ge skattemyndigheten ytterligare uppgifter och splittra verksamheten ytterligare.

Mot bakgrund av att vi har fattat beslut om att vi skall inrätta en ekobrottsmyndighet tycker jag även att det är litet märkligt att man väljer att också på skattemyndigheterna inrätta den här typen av ekobrottsbekämpningsenheter. Det vore mer naturligt, som vi i Miljöpartiet ser det, att man samlar alla de resurser man behöver för en effektiv bekämpning av skattebrott under den nya ekobrottsmyndigheten. Det är vårt förslag och den linje som vi har drivit tidigare både här och i justitieutskottet när frågan har debatterats.

Vi vill också att man anstränger sig ytterligare för att ge tydligare och enklare regler. Det är ju inte helt obekant för kammarens ledamöter att skattesystemet och regelverket är ganska komplicerat. Det är ofta det som leder till att vi får bekymmer med tillämpning av skattelagarna. De felaktigheter som uppstår beror inte alltid på brottsligt uppsåt, men att skilja ut detta är inte så helt enkelt. Därför är det viktigt att ekobrottsmyndigheten får tillräckliga resurser för att kunna göra en kraftsamling och verkligen skilja ut det som är brottslig verksamhet och bekämpa det på ett effektivt sätt.

Rättssäkerheten har diskuterats i det här sammanhanget. För oss är det en mycket viktig punkt. Det är ett av huvudskälen till att vi avvisar förslaget om inrättande av skattebrottsenheter. Vi tror nämligen att det i praktiken blir svårt att hålla isär verksamheterna, som ändå skall finnas under samma organisatoriska hatt. Det finns olika kulturer när det gäller de här myndigheterna. Polisen och åklagarmyndigheterna har en typ av kultur, skattemyndigheterna har en annan. Det är naturligt, och så skall det vara. Man har ju olika uppgifter och olika roller.

I praktiken torde det här alltså bli ganska svårt. Man hänvisar ibland till att tullen gör detta, att man har tullkriminal. Jag tycker inte att den jämförelsen är riktigt relevant. Tullen bedriver en annan typ av verksamhet där det kanske är relevant på ett annat sätt att bedriva spaning för att

förhindra smuggling och införsel av varor. Av det skälet tror jag att det kan vara litet bekymmersamt.

Jag noterade att någon nämnde den personliga integriteten. Den är för oss i Miljöpartiet väldigt viktig i det här sammanhanget. Det är viktigt att man är noga med att den inte kränks. Att den skulle vara en ursäkt för att säga nej till det här förslaget tycker jag är ett litet märkligt synsätt. Värnandet av den personliga integriteten kan aldrig, åtminstone inte för mig och Miljöpartiet, vara en ursäkt för att avstå från någonting som vi anser kan göra just det, nämligen kränka integriteten.

Det är alltså oerhört viktigt att vi diskuterar var gränsen går för vad vi tillåter oss att tillsammans göra gentemot den enskilde individen. Vi har uppenbarligen olika åsikter om var den gränsen går. Jag tror att Carl Erik Hedlund var inne på att det kanske är så i en rättsstat att vi får acceptera att vi inte kommer åt varenda brottsling. Vi vet att så är det också i dag. Det finns många exempel på det, där vi i och för sig också ibland ändrar lagstiftningen. Men det är faktiskt ett pris man får betala i en rättsstat att vissa brottslingar kommer undan därför att vi inte vill att oskyldiga skall drabbas.

Jag tycker att det kanske är viktigare att man skyddar den enskilde individen än att man till varje pris skall jaga människor på ett sätt som kan leda till att man kanske helt omkullkastar deras framtid och ödelägger det arbete som de har lagt ned.

Jag tycker inte att det är acceptabelt att man sätter gränsen där. Det är ett av skälen till att vi har diskuterat detta mycket ingående och kommit fram till att det är en vettigare modell att skärpa lagstiftningen, hålla isär myndighetsutövningarna och förvaltningsverksamheterna och dessutom förstärka och kraftsamla på den ekobrottsmyndighet som vi nu har bestämt oss för att inrätta. Vi tror att det är en modell som både på ett bättre sätt tillgodoser de intressena och på ett bättre och effektivare sätt tar oss till det mål som jag inledningsvis sade att vi är överens om, utan att för den skull ifrågasätta eller åsidosätta rättssäkerheten och kränka den personliga integriteten.

Avslutningsvis vill jag nämna den reservation om periodiseringsfel som jag har tillsammans med Per Rosengren, Vänsterpartiet. Jag skall inte upprepa allt klokt som sades av Isa Halvarsson när det gäller effekterna av detta. Det framstår som tämligen klart att det här får orimliga effekter.

Det här är ju inga skattebrott, inget undandragande av skatter, utan det handlar om periodiseringsfel. Det är mycket lätt – det kan jag försäkra med rätt många års erfarenhet av företagsamhet – att hamna i den situationen att fakturan kommer på den ena eller andra redovisningsperioden. Att då råka ut för den typ av straffbeskattning eller straffavgift som det faktiskt är fråga om är inte rimligt. Även med den sänkning som regeringen nu föreslår tycker vi att det inte är tillräckligt. Det kan bli oacceptabla effekter ändå.

Vi föreslår därför att man skall gå in för den modell som innebär att man gör detta ränteanknutet. Det handlar ju ändå om att man vill upprätthålla någon form av konkurrensneutralitet med de företag som har gjort en i skattemyndighetens ögon korrekt redovisning när det gäller perioden. Vi har landat på en procentsats om 2 % per månad upp till ett tak på 5 %. Om det skall vara 1 % eller 2 % är kanske inte det viktigaste eftersom

Prot. 1997/98:39

3 december

*Fel! Okänt
växelargument.*

man har en takregel. Det viktiga är att man anknyter till en ränta och ser till att man upprätthåller konkurrensneutralitet.

Vi vill heller inte gå så långt att man avskaffar detta. Det vore inte rättvist mot dem som kanske har en bättring ordning och redovisar på ett mer korrekt sätt. Därför har vi stannat för den modellen.

Med det, herr talman, vill jag yrka bifall till reservationerna 1 och 6.

Anf. 67 ISA HALVARSSON (fp) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja säga till Ronny Korsberg att jag inte tror att det är någon skillnad mellan vad han säger och Folkpartiets syn på att man inte får kränka den personliga integriteten. Det är vi också mycket noga med. För oss är rättssäkerhetsaspekterna mycket viktiga. Det gäller naturligtvis också rättssäkerheten och skattemyndigheternas medverkan i brottsutredningar.

Skillnaden oss emellan är väl hur vi uppfattar det här förslaget. Vi läser inte in de farhågor som Ronny Korsberg för fram. Vi läser att regeringen säger att man mycket noga kommer att följa upp och bevaka hur rättssäkerheten påverkas av omorganisationen och att man med snabbhet reagerar och återkommer till riksdagen med förslag till förändring om det skulle bli nödvändigt.

Vad vi har fastnat för är dock, vilket klart och tydligt anges, att det är åklagaren som skall leda förundersökningen. Det är i varje enskilt fall åklagaren som skall ta ställning till om polisen eller skattebrottsenheten skall genomföra förundersökningen. Det är klart att också då frågor om rättssäkerheten måste uppmärksammas. Det gäller även i de särskilda utbildningsinsatser som omorganisationen föranleder.

Den här omorganisationen leder inte till att varje skattebrottsling i Sverige kommer att avslöjas. Det kan väl inte ens Ronny Korsberg tro.

Anf. 68 RONNY KORSBERG (mp) replik:

Herr talman! Nej, Isa Halvarsson, inte ens Ronny Korsberg tror att det blir så. Jag har dock full respekt för Folkpartiets och Isa Halvarssons inställning till bedömningen av de konsekvenser och effekter som det här får. Jag har inget skäl att tro annat än att vi har samma omtanke om den personliga integriteten och rättssäkerheten, men vi gör litet olika bedömningar av hur det här bör gå till.

Mot bakgrund av det av Skatteflyktskommittén framlagda förslaget ser vi detta som ett första steg. Man gick inte så långt som kommittén hade tänkt sig utan valde en mycket mer återhållsam modell, och detta tycker vi är vettigt. Det indikerar att det även på andra håll funnits farhågor om att det inte är helt okomplicerat att genomföra kommitténs modell.

Vi är, som sagt, oroliga för att detta kan följas av ytterligare sammanblandning inom myndigheten. Vi gör en annan bedömning och har en annan helhetssyn på skattebrottsbekämpningen. Som jag nyss redovisat vill vi i stället ha en kraftsamling på Ekobrottsmyndigheten. Vi tror att det är en bättre och mer renodlad modell. Vi är beredda att medverka till att den får de resurser som behövs för att den skall klara uppgiften på det sätt som vi sätter förhoppningar till.

Anf. 69 ISA HALVARSSON (fp) replik:

Herr talman! Jag vill bara klargöra att vi går med på bara detta steg 1 och inte på någonting annat.

Anf. 70 PER ROSENGREN (v) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja fråga Ronny Korsberg vad det är för integritetskränkande i att ha möjlighet till gryningsrevisioner, dvs. icke föranmällda revisioner, och i att ha en skatteflyktsklausul. Det är ju detta som ni går emot.

Ni vill ha en skärpt lagstiftning, men detta har vi diskuterat tidigare. Man kan skärpa lagstiftningen hur långt som helst; det kommer ändå att finnas folk som trixar med lagstiftningen och lyckas hitta kryphål. Man kan alternativt liksom Volvo få förhandsbesked och bli skattebefriad.

Hur klar lagstiftning vi än har kommer det att finnas en del som trixar med den. Volvos uppseendeväckande skattefrihet under senare år visar väl att man kan kringgå även klara lagstiftningar, om man har tillräckligt många experter.

Jag vill också påpeka för Ronny Korsberg att seriösa företagare och branschorganisationer ställer sig bakom många av förslagen om krafttag mot ekobrotten. Här i kammaren är man dock mycket tveksam. Det blir mest politisk retorik.

Ekobrottsmyndigheten är en myndighet som skall fungera på central nivå, men skall vi inte ha någon som helst ekobrottsbekämpning ute i det regionaliserade skatteväsendet? Det är väldigt viktigt att en sådan finns på flera nivåer. Ni tror att Ekobrottsmyndigheten skall syssla bara med de allra största målen, men det finns en mängd annat som behöver snabbutredas, och det bör skattebrottsenheterna ägna sig åt.

Anf. 71 RONNY KORSBERG (mp) replik:

Herr talman! Det var mycket på en gång. Per Rosengren tar i debatten gång på gång upp införande av gryningsrevision. Om man har den inställningen att alla människor och företagare är skurkar som skall överraskas och kontrolleras så mycket vi kan, är det klart att man tycker att den här typen av åtgärder är det bästa. Har man inte den uppfattningen utan tror att de flesta människor faktiskt har ett ärligt och seriöst uppsåt i sitt företagande och i sitt leverne, är man kanske liksom vi i Miljöpartiet mer inriktad på förebyggande åtgärder.

Lagstiftningen skall skärpas, även om det är så som Rosengren säger, att några kommer att fiffla även om lagarna skärps. Vi vill undvika att det av misstag inträffar sådant som kan betecknas som skattebrott.

Jag tycker inte att man kan ha den synen att alla är busar, utan vi måste ha den inställningen att folk vill göra rätt för sig. Vi måste grunda skattelagstiftningen och övriga juridiska regler på den inställningen.

Per Rosengren påstår här felaktigt att vi skulle vara emot skatteflyktsklausulen. Det är direkt felaktigt. Nu får Per Rosengren vakna till i sin bänk. Vi var emot den förändring som debatterades nyligen i kammaren, men vi ville inte avskaffa klausulen utan ansåg att den fungerade med den utformning som den hade. Det har också statistiken visat. Vi ansåg att den inte skulle skärpas, och skälet till det var att den inte skulle komma i konflikt med rättssäkerheten.

Prot. 1997/98:39

3 december

*Fel! Okänt
växelargument.*

Per Rosengren säger att vi måste ta krafttag och att även branschorganisationer önskar detta. Ja, det vill vi ju alla. Huvudpoängen i mitt anförande var att också vi vill ta krafttag, men vi vill göra det på ett annat sätt.

Att dessa krafttag skulle innebära en centralisering är en litet märklig uppfattning. De här myndigheterna, polis och åklagare, finns, som Per Rosengren vet, ute i landet, inte bara i Stockholm. Att ett samarbete med dessa skulle strida mot möjligheterna att bedriva verksamheten regionalt eller lokalt kan jag alltså inte inse.

Anf. 72 PER ROSENGREN (v) replik:

Herr talman! Det här är nästan löjligt. Ronny Korsberg säger att vi anser att alla företag är skurkar. Det är just mot skurkarna som vi behöver gryningsrevisionerna. Det är ett litet antal företag som det gäller. Det är länsrätten som ger tillstånd till genomförande av sådana revisioner. Låt mig ge ett exempel.

Två eller tre anställda i ett tillverkningsföretag hade tagit upp lön från det i sin deklaration. Skattemyndigheten gick in till länsrätten med begäran om att få göra en gryningsrevision, en icke förannmäld revision, eftersom företaget, som hade 15–20 anställda, inte var registrerat för moms, för arbetsgivaravgifter osv. Länsrätten biföll inte myndighetens begäran och delgav företaget sitt beslut samtidigt som man lämnade det till skattemyndigheten.

Sådan är den värld som vi i dag lever i, Ronny Korsberg, och det är denna ordning som ni accepterar. Jag anser att det här var fråga om skurkar, men jag anser inte att företagare generellt är det. Jag skulle vilja säga att 99 % av alla företag är hederliga och vill göra rätt för sig.

Skatteflyktsklausulen fungerade inte. Antalet insatser med hjälp av skatteflyktsklausulen var nästan pinsamt litet. Den förändring som gjordes genomfördes för att skärpa möjligheterna att angripa skatteflykt. Jag har inte sett ett enda förslag från Miljöpartiet syftande till att få till stånd en striktare och konkretare lagstiftning på skatteområdet. Redovisa vilka konkreta förslag till en skarpare och tydligare lagstiftning som ni har lagt fram!

Anf. 73 RONNY KORSBERG (mp) replik:

Herr talman! Jag tror att vi är helt överens, Per Rosengren, om att det är skurkarna som skall bekämpas och att vi skall ta krafttag för detta. Som jag sade i mitt huvudanförande har vi dock litet olika uppfattning om vilka medel vi skall använda.

Jag kan i och för sig konstatera att Per Rosengren i sitt senaste inlägg säger att han inte alls har den uppfattningen att alla företagare är skurkar. Tvärtom är företagarna schysta personer, men vi skall sätta åt skurkarna. Jag tycker att det är glädjande att höra. Jag är glad över att jag i så fall har tolkat Per Rosengren felaktigt.

Jag kan tyvärr konstatera att det när Per Rosengren i övrigt argumenterar till förmån för förslaget om gryningsrevision dock lätt patetiskt framstår som om detta vore nästan det enda verk samma medlet mot ekonomisk brottslighet i vårt land. Om vi bara fick möjlighet till gryningsrevision, skulle all brottsbekämpning bli effektiv och alla skattebrott i landet upphöra. Så är det naturligtvis inte.

När jag hör den typen av argumentering från Per Rosengren kan jag inte låta bli att få det intrycket att man i Vänsterpartiet har den utgångspunkten att företagare är fifflare och skurkar, som vi med alla medel skall klämma åt. Vi skall jaga dem ända ut i skogen, så att vi snart inte längre har några företagare kvar.

Vi i Miljöpartiet har inte den uppfattningen. Vi tror att företagare är ärliga, och vi har en positiv syn på företagare.

Anf. 74 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 1, 5 och 7.

Kristdemokraterna har sedan 1992 återkommande motionerat om att regeringen bör inrätta en särskild myndighet för att stävja den kvalificerade ekonomiska brottsligheten. Därmed har vi tydligt markerat att vi inte lägger fingrarna emellan för vare sig skattebrott eller annan ekonomisk brottslighet. Det är också glädjande att regeringen nu har tagit initiativ till en sådan myndighet, även om den inte helt har fått den utformning som Kristdemokraterna i olika sammanhang har förordat.

Anledningen till att vi yrkar avslag i den del som avser inrättande av skattebrottsenheter hos skattemyndigheten är att vi anser att den brottsutredande och brottsbeivrande verksamheten skall hållas åtskild från den statliga förvaltningen i övrigt. Den enskilde måste rimligen ges en möjlighet att bedöma om uppgifter som han eller hon lämnar skall användas för brottsutredning eller till någonting annat. Rättssäkerheten kräver att samhället har en mycket tydlig distinktion mellan olika myndigheters roller.

Vi anser att riksdagen skall begära ett nytt förslag från regeringen som bygger på tanken att de nuvarande brottsutredande organen som vi har får tillgång till den expertis som behövs för att utreda och beivra också skattebrott. Vidare bör skattelagstiftningen förenklas – vilket har sagts tidigare här – för att förebygga skattebrott på grund av felaktiga tolkningar i den omfattning vi har beroende på den snåriga lagstiftning vi har i dagsläget.

Herr talman! Vad avser skattetillägg vid för sent inbetald moms beroende på periodiseringsfel anser vi från Kristdemokraterna att det bör slopas. Vi anser inte att detta är ett undandragande av skatt. Det är alltså inte i den meningen ett brott, utan det handlar om ett misstag i tiden. Det bör också betraktas på det sättet. Statens förlust är endast räntan på pengarna en viss tid. I den mån det skulle bestraffas ekonomiskt skulle man möjligen kunna tänka sig en räntekostnad, men vår uppfattning är att vi bör slopa det helt.

Herr talman! Beträffande revisionsreglerna anser vi att de ändringar som här är föreslagna ensidigt gynnar de fiskala intressena och att vi därigenom får en obalans som skadar den enskildes rättssäkerhet och integritet. Med detta som bakgrund vill jag än en gång yrka bifall till reservationerna 1, 5 och 7.

Anf. 75 BJÖRN ERICSON (s):

Herr talman! I det här ärendet föreslår, som redan har framgått, regeringen att särskilda skattebrottsenheter skall inrättas hos skattemyndigheterna. Betänkandet behandlar även andra förslag, bl.a. vad gäller skattetillägg vid periodiseringsfel. Till betänkandet är fogade sju reservationer och ett särskilt yttrande.

Herr talman! I propositionen som ligger till grund för betänkandet föreslås att särskilda skattebrottsenheter inrättas hos skattemyndigheterna för att biträda åklagarna vid förundersökning av skattebrott m.m. Avsikten är – och här kan jag rikta mig särskilt till Carl Erik Hedlund – att åklagarna skall kunna välja mellan att låta skattebrottsenheten eller polisen utföra arbetet.

I enkla fall, där någon särskild förundersökning inte behövs, skall skattemyndigheten självständigt kunna göra en förenklad utredning innan ärendet anmäls till åklagaren. Avsikten med förslaget är också att skattebrottsenheter skall vara organisatoriskt avskilda enheter som är självständiga från skattemyndigheternas verksamhet i övrigt just för att undvika att den brottsutredande funktionen sammanblandas med skattemyndigheternas andra funktioner.

Bristerna i den nuvarande ordningen för att bekämpa den ekonomiska brottsligheten har uppmärksamats i en rad sammanhang. Bl.a. kan nämnas Riksdagens revisorers rapport, *Den ekonomiska brottsligheten och rättssamhället*, som ingående behandlat frågor om myndigheters verksamhet, effektivitet och organisation, och Riksrevisionsverkets rapport *Tre skattemyndigheters hantering av skattebrott vid vissa myndigheter* inom ramen för verkets effektivitetsrevision.

I syfte att förverkliga kraven på ekobrottsbekämpningen i framtiden har Ekobrottsberedningen i sin rapport *Skattekriminalen* lagt fram förslag till en skattekriminalreform. Den innebär att skattemyndigheterna får i huvudsak samma uppgifter när det gäller att utreda brott inom skatteområdet som tullmyndigheterna redan har när det gäller att utreda brott inom tullens område. Förslaget innebär att skattekriminalen skall tilldelas befogenheter i två steg. I det första steget skall befogenheterna i huvudsak begränsas till att biträda åklagare vid förundersökningar i samband med utredningar av skattebrott.

Steg två var tänkt att träda i kraft först sedan skattemyndigheterna byggt upp en kompetens och en väl fungerande organisation med erfarenhet av brottsutredning. Av remissinstansernas synpunkter har framgått att flera var negativt inställda till att man redan nu tar ställning till den fullt utbyggda skattekriminalfunktion som steg två innebär. Regeringen delar remissinstansernas bedömning att man inte nu bör ta ställning till förslaget om en fullt utbyggd skattekriminal, utan begränsar förslaget, vilket härmed uttrycks klart, till steg ett i Ekobrottsberedningens förslag.

De invändningar från rättssäkerhetssynpunkt som har riktats mot utredningsförslaget har bemötts både i propositionen och i justitieutskottets yttrande. Invändningarna grundar sig bl.a. på att den skattskyldiges ställning i skatteprocessen skiljer sig väsentligt från vad som gäller vid brottsutredningar och att reglerna även i övrigt är olika för dessa skilda slags utredningar.

Herr talman! Beträffande inrättandet av skattebrottsenhet föreligger den första reservationen gemensam för Moderaterna, Kristdemokraterna

och Miljöpartiet, som alla yrkar avslag på regeringens förslag. Av det som jag har anfört framgår att skattebrottsmyndigheternas verksamhet enligt utskottsmajoritetens uppfattning bör komma i gång så snart som möjligt och leda till en varaktig förstärkning av kampen mot skattebrott. Avsikten är att tillräckliga resurser skall ställas till skattemyndigheternas förfogande, och de framtida erfarenheterna får utvisa om det är tillräckligt. Med det sagda yrkar jag avslag på reservation 1.

I reservation 2, som gäller vitesförelägganden, vill Vänsterpartiet inte fullt ut ställa upp på regeringens förslag att skattemyndigheterna inte skall få förelägga den skattskyldige att medverka i en skatteutredning, om det finns anledning att anta att han har begått brott. Vänsterpartiet hävdar att regeringens förslag medför vissa gränsdragningsproblem bl.a. som följd av att både skatteutredningar och brottsutredningar i fortsättningen skall kunna utföras i skattemyndigheten. Utskottet tillstyrker emellertid förslaget och menar att tillämpningsfrågorna i samband med vitesförelägganden hör till de frågor som regeringen bör uppmärksamma vid bedömningen av den nya organisationen. Med detta yrkar jag avslag på reservation 2.

Vänsterpartiet anför i reservation 3 ett förslag om legitimationskontroller. Ett förslag med liknande innebörd finns i Skatteflyktskommitténs slutbetänkande *Punktskattekontroll av alkohol, tobak och mineralolja m.m.* Utskottet anser att de kommande ställningstagandena till utredningsförslaget inte bör föregripas, varför jag yrkar avslag på reservation 3.

Skattetillägg påförs den som har lämnat en oriktig uppgift i sin deklaration eller i ett annat skriftligt meddelande till ledning för beskattningen. Skattetillägget uppgår till 40 % vid inkomsttaxeringen och till 20 % på moms- och punktskatteområdena och beräknas på det skattebelopp som skulle ha undanhållits om det oriktiga meddelandet följts. Om den oriktiga uppgiften avser periodisering eller en därmed jämförbar fråga, uppgår skattetillägget till hälften av dessa nivåer, dvs. till 20 % respektive 10 %. Halveringen av skattetilläggen i dessa fall genomfördes 1992.

Med anledning av framställningar från Riksskatteverket och Industrieförbundet – de har berörts i tidigare anföranden – föreslår regeringen att skattetilläggen vid periodiseringsfel och liknande på nytt halveras och att den nya nivån således blir 10 % respektive 5 % av det belopp som skulle ha undanhållits om den felaktiga uppgiften hade följts.

Moderaterna anser i reservation 4 att den föreslagna halveringen inte är tillräcklig och begär att regeringen skyndsamt lägger fram förslag med innebörden att både skattetilläggen vid periodiseringsfel och tulltilläggen avskaffas med verkan fr.o.m. 1998. Folkpartiet och Kristdemokraterna framför i reservation 5 krav på ett slopande av skattetillägget, vilket skulle innebära att periodiseringsfel i fråga om mervärdesskatt endast kommer att sanktioneras enligt regler i skattebetalningslagen. De begär ett skyndsamt förslag från regeringen med den innebörden.

Vänsterpartiet och Miljöpartiet anför i en gemensam reservation att halveringen av skattetilläggen inte är tillräcklig. Man föreslår att skattetilläggen sätts ned ytterligare och utformas som en kostnadsränta på 1 % eller 2 % per månad.

Prot. 1997/98:39

3 december

*Fel! Okänt
växelargument.*

I avvaktan på resultatet av en planerad översyn av skattetillägsinstitutet anser utskottet i likhet med regeringen att Riksskatteverkets förslag om en halvering av skattetilläggen bör genomföras med omedelbar verkan och att frågan om en eventuell ränteanknytning av skattetilläggen bör utredas inom ramen för den kommande utredningen. Avsikten är att tillätta utredningen inom kort.

Enligt regeringen bör förslaget träda i kraft den 1 januari 1998 och tillämpas retroaktivt fr.o.m. 1997 års taxering. Riksskatteverket har i en skrivelse till utskottet vänt sig emot att de nya reglerna skulle tillämpas retroaktivt och anfört skäl för det. Med hänsyn till vad Riksskatteverket anfört i sin skrivelse bör verket och skattemyndigheterna enligt utskottets uppfattning inte lägga ned ansträngningar på att eftersöka alla dessa ärenden. I stället bör verket i lämpliga sammanhang lämna en allmän information om de nya reglerna och om möjligheterna för dem som berörs av retroaktiviteten att själva begära omprövning. Hanteringen av de frågorna blir därmed enklare.

Herr talman! Med detta yrkar jag avslag på reservationerna 4, 5 och 6.

I reservation 7, som handlar om revisionsregler, riktar moderaterna kritik mot utformningen av de nya reglerna, som enligt moderaterna bl.a. tillåter kontroll av bokföring och handlingar som inte har något samband med en skatte- eller uppgiftsskyldighet.

De ändringar som riksdagen genomförde i våras grundar sig på uppfattningen att kontrollinstrumenten bör utformas så att skatte- och tullmyndigheterna – med respekt för den skattskyldiges rimliga krav på rätts-säkerhet och integritet – får rimliga möjligheter att komma åt skatteflykt och illojalt skatteundandragande. Det finns enligt utskottet inte någonting nytt som gör att riksdagen nu skall behöva ompröva frågan, varför jag yrkar avslag på reservation 7.

Med detta, herr talman, vill jag slutligen för säkerhets skull yrka avslag på samtliga reservationer och bifall till utskottets hemställan i betänkandet.

Anf. 76 CARL ERIK HEDLUND (m) replik:

Herr talman! Björn Ericson! Jag skulle gärna vilja få en fråga belyst litet mer ingående: Varför anslog inte utskottsmajoriteten mer pengar till polis- och åklagarmyndigheterna i stället för att godkänna inrättandet av en skattebrottsenhet? Där har vi myndigheter som är brottsutredande. Jag hörde Björn Ericson säga, och det står också i propositionen, att man skall överväga steg två när skattebrottsenheten har fått brottsutredande erfarenhet. Eftersom den erfarenheten redan finns, tycker jag att det ligger närmare till hands att stödja de brottsutredande enheterna, alltså polis och åklagare.

Då kommer jag till min fråga som jag ställde från talarstolen: På vilket sätt är det lättare att se till att skattebrottsenheten håller sig à jour med skattelagstiftning och sådant än att se till att en enhet inom polis- eller åklagarmyndigheterna gör det?

Björn Ericson snuddade också vid rättssäkerheten i sitt anförande. I skatteutredningar har man ju en omvänd bevisföring. Det betyder att man är skyldig tills man har bevisat att man inte är det. I all annan rättstillämpning i landet – och även vid skattebrott – har man rätt att tåga. Det kan vara ett misstag, och jag kan ha hört fel, men jag tyckte mig för-

nimma att Björn Ericson förutsåg att det framöver skulle bli en omvänd bevisföring även när det gäller skattebrott. Det var alltså tre frågor.

Prot. 1997/98:39
3 december

Anf. 77 BJÖRN ERICSON (s) replik:

Herr talman! Låt mig börja med den sista frågan om rättssäkerheten. Det framgick ganska klart vilka skälen är till att regeringen nu inte föreslår någon åtgärd i det andra steget där detta framför allt berörs. Regeringen vidgår den kritik som lämnats om att den frågan måste klaras ut innan man går vidare i ett andra steg.

En fråga gällde om det är lättare att bygga upp kompetensen i skatteförvaltningen än i Ekobrottsmyndigheten, eller vad nu Carl Erik Hedlund avsåg. Det är naturligtvis så att kompetensen när det gäller skattebrott i dag framför allt ligger hos skattemyndigheten. Det är ganska naturligt att man därför väljer att förlägga enheten dit. Också Ekobrottsmyndigheten föreslår att enheten skall ligga där för att man skall kunna samla kompetensen.

Detta utgör egentligen också svar på den första frågan om varför man förlägger enheten till skattemyndigheten. Svaret blir detsamma, nämligen att kompetensen när det gäller skattebrott finns hos framför allt skattemyndigheten.

Anf. 78 CARL ERIK HEDLUND (m) replik:

Herr talman! Det är ganska intressant. Men samtidigt har man kommit till insikt om att man måste ha en ordentlig gränsdragning mellan den brottsutredande delen, alltså skattebrottsenheten, och den övriga förvaltningen. Om jag tolkar det underlag som jag har läst rätt, utredningen, propositionen och utskottsbetänkandet, skall det vara helt åtskilt. Då frågar jag, och det var därför jag ställde frågan tidigare: De som börjar här och kommer från skattemyndigheten har en kompetens, men hur vidmakthåller de den om de inte är delaktiga i skattemyndighetens övriga arbete? På vilket sätt skiljer sig detta från om det skulle vara polis- och åklagarmyndighet som rekryterade samma människor med skattekompentens och sedan fortsatte att arbeta i en miljö som hade med rättstillämpning att göra? Det är egentligen det som är frågan.

Jag skall använda min tid på ett vettigt sätt, och jag tycker att skattetilläggen också är intressanta. Vi är flera stycken talare som har konstaterat att det är halva vägen att gå ned till 5 %, men egentligen är det ingenting. Hur skulle socialdemokraterna ställa sig till ett förslag där man sade att alla företag, stora som små, fortsättningsvis skulle kunna debitera en dröjsmålsränta uppgående till samma storleksordning, dvs. 80 % årsränta, vid försenade betalningar? Sådana är ju legio när stat och kommun handlar och inte kan betala i god tid. Det skulle jag anta skulle avvisas. Men det är precis vad det är fråga om. Det är en orimligt hög belastning för enkla periodiseringsfel utan uppsåt och utan förluster för staten. Ändå drämmer man till.

Anf. 79 BJÖRN ERICSON (s) replik:

Herr talman! Carl Erik Hedlund överdriver naturligtvis när han uttrycker hur regeringen och utskottet tar i när det gäller skattetilläggen. Den borgerliga regeringen halverade de dåvarande tilläggen 1992 till

*Fel! Okänt
växelargument.*

***Fel! Okänt
växelargument.***

20 % respektive 10 %. Nu är det vår tur att komma med förslag om att sänka dem ytterligare till 10 % respektive 5 %.

Det finns säkert många som på precis samma sätt som Carl Erik Hedlund säger att skattetilläggen borde tas bort. Jag tror att det finns skäl att ha ett visst tillägg för felaktig hantering av sina deklarationer. Det måste finnas en viss aktion mot att man inte redovisar sina skatter och avgifter på ett regelmässigt sätt.

Låt mig sedan när det gäller skattemyndigheten säga att kompetensen naturligtvis inte blir sämre bara därför att man förlägger enheten till skattemyndigheten i sig. Man är också mycket tydlig om den organisationsform som det här skall iscensättas i. Man säger att myndigheten skall åtskiljas mycket klart från skattemyndighetens övriga verksamheter. Det uttrycks tydligt både i propositionen och i betänkandet.

Anf. 80 ISA HALVARSSON (fp) replik:

Herr talman! Björn Ericson sade i en replik till Carl Erik Hedlund att han tyckte att det var riktigt och rätt med sanktioner i form av skattetillägg när man har gjort fel. Nu har jag vid en företagarräff fått kännedom om ett konkret fall. Det påpekas att enligt god redovisningssed skall bokföring av fordringar och skulder ske så snart en sådan uppkommit. Har man mottagit varor uppstår en skuld. Denna skall bokföras så snart det kan ske.

Nu var det ett företag som fick en vara i maj månad. Fakturan från leverantören kom till företaget i början av juni. Men företaget bokförde enligt god redovisningssed fakturan i maj, när varan kom, och gjorde alltså avdrag för ingående mervärdesskatt. Sedan kom skattemyndigheten och hävdade att det här avdraget var alldeles fel. Det skulle ha skett först när fakturan mottagits, dvs. i juni. Deras åtgärd blev att förskjuta avdraget till juni. De hävdade dessutom att företaget gjort fel och bestraffade det med skattetillägg på det momsbelopp som dragits av för tidigt.

Har man gjort fel eller rätt? Man har gjort rätt enligt den ena regeln och fel enligt den andra. Tycker Björn Ericson att det här verkligen är rimligt? Är det verkligen rättssäkert?

Anf. 81 BJÖRN ERICSON (s) replik:

Herr talman! Det exempel som Isa Halvarsson beskriver är det svårt för mig att direkt ta ställning till. Men jag vill ändå säga att det nuvarande regelsystemet faktiskt rymmer möjligheter för skattemyndigheten att göra lämpliga avvägningar när sådana där gränsfall uppstår. Det finns redan möjligheter för skattemyndigheterna att använda de medlen.

Anf. 82 ISA HALVARSSON (fp) replik:

Herr talman! Jag förstår att Björn Ericson inte kan ta ställning på rak arm. Men faktum är att jag använde exakt det här exemplet förra gången Björn Ericson och jag debatterade den här frågan. Jag hade hoppats att det skulle ha gett något litet avtryck av hur orimligt det är.

Jag satt här och lekte med tanken på om det här skulle gälla riksdagsledamöter och reseräkningar. Jag vet att det är många riksdagsledamöter som svettas vid ifyllandet av reseräkningar. Tänk om man för varje gång

man har gjort fel får 5 % avdrag på lönen! Jag är säker på att det skulle bli ett rysligt hallå här i huset.

Prot. 1997/98:39
3 december

Anf. 83 BJÖRN ERICSON (s) replik:

Herr talman! Jag är säker på precis samma sak, Isa Halvarsson. Det skulle inte gå.

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 84 PER ROSENGREN (v) replik:

Herr talman! Jag fäste mig vid ett uttalande som Björn Ericson gjorde: I avvaktan på resultatet av en planerad utredning kan vi inte vidta några förändringar.

Det är väl inte så svårt att inse att de nuvarande reglerna när det gäller periodiseringsfel är tämligen orimliga. Behövs det verkligen en utredning för att konstatera att skattetilläggsreglerna vid periodiseringsfel är orimliga? Borde man inte kunna se det utan denna utredning?

Dessutom hänvisar Björn Ericson till att man avvaktar resultatet av en planerad utredning. Jag tycker att det är litet långsökt.

Anf. 85 BJÖRN ERICSON (s) replik:

Herr talman! I den utredningen blir också det förslag som Vänsterpartiet för fram i sin reservation föremål för behandling. Det finns nog anledning att ytterligare undersöka skälen. Jag är inte alls säker på att det bästa alternativet är att avskaffa skattetillägget helt. Men låt då utredningen titta närmare på detta och komma med ett förslag som vi har möjlighet att ta ställning till senare.

Anf. 86 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Vi vill inte avskaffa skattetillägget som sådant. Vi gör det till en kostnadsränta i stället. Det handlar alltså bara om rena periodiseringsfel, ingenting annat. Så fort det handlar om skatteundandragande är det klart att de traditionella skattetilläggsreglerna skall gälla.

Men här handlar det bara om periodiseringsfel. Det kan skilja på en månad. Skattemyndigheten hävdar att man skulle ha gjort avdraget i juni och man har kanske gjort det i maj, som Isa Halvarsson säger. Är det så svårt att se att tillägget är ganska orimligt? Är det fråga om stora belopp och det handlar om 5 % eller 10 % är det en ganska orimlig kostnad för ett rent periodiseringsfel. Jag menar att det inte behövs någon utredning för att se att det faktiskt räcker med en kostnadsränta.

Anf. 87 BJÖRN ERICSON (s) replik:

Fru talman! Jag håller med Per Rosengren om att de allra värsta exemplen på periodiseringsfel och skattetillägg som har beskrivits är orimliga. Men det betyder inte att skattetilläggen kan tas bort utan att man först ser efter vilka effekter det kan få. Som en del i den utredningen ingår, som jag sade, de förslag som Vänsterpartiet har framfört beträffande kostnadsränta.

Anf. 88 CHRISTEL ANDERBERG (m):

Fru talman! Regeringens förslag att inrätta en skattekriminal är riktigt dåligt. Till grund för propositionen ligger en rapport från regeringens ekobrottsberedning, vilken enligt flera tunga remissinstanser – däribland chefs-JO Claes Eklundh – är så undermålig att den inte är tjänlig som beslutsunderlag.

Man måste på goda grunder ifrågasätta om det föreliggande förslaget verkligen är ägnat att öka effektiviteten i beivrandet av skattebrott. Det innebär under alla förhållanden att elementära rättssäkerhetsprinciper åsidosätts.

Till att börja med har regeringen underlåtit att analysera orsakerna till att ärenden om skattebrott inte anmäls och utreds i vederbörlig omfattning. En sådan analys hade först bort göras och läggas till grund för en undersökning om vilka möjligheter som finns att få den existerande organisationen att fungera bättre. Nu vet man inte om den av Ekobrottsberedningen påstådda bristen på effektivitet mycket väl skulle kunna rättas till inom ramen för den nuvarande organisationen. Kanske är det helt enkelt en resursfråga som inte låter sig organiseras bort?

Den allmänna uppfattningen i dag är att det som krävs för en effektivare ekobrottsbekämpning är en mer sammanhållen organisation. Förslaget att inrätta skattebrottsenheter leder tvärtom till en än mer splittrad organisation. Ansvar för utredningsmetoder, prioritering, resursutnyttjande och brottsförebyggande verksamhet kommer att ligga på olika händer. Detta innebär att den organisatoriskt sammanhållna ekobrottsbekämpning som regeringen velat skapa med Ekobrottsmyndigheten – som riksdagen skall ta ställning till i nästa vecka – redan från början omöjliggörs genom regeringens eget förslag om skattekriminal.

På s. 39 i propositionen står att läsa att Riksskatteverket ges ett övergripande ansvar för skattebrottsenheternas verksamhet. På s. 53 i samma proposition anges att det övergripande ansvaret att bekämpa brott alltjämt ligger hos polisen och att det således blir polisens uppgift att se till att det tas ett helhetsgrepp på kriminaliteten, inbegripet den inom skatteområdet. Mer tydligt än så kan kompetenskonflikter knappast byggas in i en ny organisation redan från begynnelsen.

I sin iver att finna argument för sitt eget förslag gör sig Ekobrottsberedningen skyldig till en kraftig undervärdering av polisens kompetens att utreda skattebrott och en kraftig överskattning av skatteförvaltningens kompetens och möjligheter att utveckla en helt ny yrkesroll. Okritiskt sväljer regeringen detta. Själv vill jag sätta ett stort frågetecken för regeringens kompetens. Den verkar inte ha en aning om hur verkligheten utanför kanslihuset ser ut.

Efter att ha lyssnat på Björn Ericson tycker jag att samma förhållande verkar gälla socialdemokraterna här i parlamentet. Björn Ericson gav uttryck för en mycket svävande insikt i skillnaden mellan materiell skatterätt och kunskaper om brott och brottsutredning.

Jag citerar ur chefs-JO Eklundhs remissyttrande: "Ett argument för att överföra brottsutredningarna till en skattekriminal är, enligt rapporten, att skattebrottsutredningar kräver utredningsmän med kunskaper och kompetens inom skatteområdet. Sådan kompetens finns enligt beredningen endast inom skatteförvaltningen. Det förefaller som om beredningen i sammanhanget har bortsett från det faktum att de rättsliga överväganden som

måste göras i en brottsutredning i viktiga hänseenden är av annan art än de överväganden som görs i en skatteutredning. Man kan som ett exempel peka på att man i det straffrättsliga förfarandet tillämpar helt andra bevisbörderegler än inom beskattningsförfarandet. Vidare bygger allt brottsutredande arbete på straff- och processrättsliga regler. För att man skall kunna styrka ett skattebrott krävs dessutom ofta att man klarlägger en viss åtgärds civilrättsliga innebörd.”

Nu kan vi konstatera att inte bara beredningen utan även regeringen i stort sett bortser från dessa viktiga fakta. Visserligen sägs det i propositionen att den behövliga kompetensen i straff- och processrätt samt polisiära arbetsmetoder måste byggas upp inom den nya organisationen eftersom det, om en förvaltningsmyndighet ges brottsutredande uppgifter, *kan* väcka vissa frågor som berör rättssäkerheten. Kan väcka farhågor för rättssäkerheten – det är årets *understatement*. Hur kan Sverige anse sig ha råd att bygga upp och utbilda två parallella organisationer med samma kompetens och uppgifter?

Jag vill, i likhet med min kollega Carl Erik Hedlund, hissa ytterligare en varningsflagga vad gäller rättssäkerheten. Vad regeringen nu vill är – precis som när det gäller Ekobrottsmyndigheten – att riksdagen köper grisen i säcken. Det nu föreliggande förslaget är enligt regeringens egna ord bara det första steget. Skattebrottsenhetens befogenheter begränsas till att biträda åklagaren vid förundersökning om skattebrott. Det låter inte så farligt. Men samtidigt begär regeringen uttryckligen att få ett öppet mandat att besluta om ett andra steg, innefattande befogenheter för skattekriminalen – nu använder man uttrycket skattekriminal – att själv besluta om och leda förundersökning samt att utfärda straffföreläggande och tillämpa straffprocessuella tvångsmedel.

Jag blir något bekymrad och besviken att ett parti som Folkpartiet liberalerna inte uppfattar dessa varningssignaler utan litar på regeringens försäkringar. Björn Ericson talar inte sanning när han säger att det som riksdagen nu har att besluta om är bara det harmlösa första steget. Det är bara en halvsanning. Riksdagen ger – om förslaget antas – regeringen öppet mandat att gå vidare i den riktning som så många remissinstanser har varnat för.

När detta andra steg har tagits kan Sverige inte längre göra anspråk på att vara ett rättssamhälle. Skattemyndigheten som får rollen som både polis, åklagare och domare – det strider mot grundläggande principer inom rättsstaten. Det kommer att ge upphov till konflikter mot bl.a. Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna. Denna konflikt berörs i propositionen. Men den enda eftergift regeringen gör är att förbjuda skattemyndigheterna att vid vite tvinga den misstänkte att tillhandahålla bevisen för sin egen skuld.

Fru talman! Kriget om rättssäkerheten är aldrig för alltid vunnet. Det måste utkämpas gång på gång. Socialdemokraterna ingår aldrig ett fredsavtal på detta område – det blir på sin höjd ett tillfälligt eldupphör.

Tanken går tillbaka till början av 1980-talet, då Socialdemokraterna återkom till regeringsmakten. Då tillsattes den s.k. Ekokommissionen, som i rask takt lade fram en mängd förslag. Genom sin starkt partipolitiska framtoning åstadkom kommissionen politisk söndring, tydligast illustrerad i debatten kring dess syn på rättssäkerheten.

Kommissionen gjorde bl.a. det famösa uttalandet om ”att en skyldig går fri och på det viset kan vålla ytterligare skada kan vara lika olyckligt som att en oskyldig blir dömd”. Detta står att läsa i SOU 1984:15. En enig riksdag fick så småningom lov att ta avstånd från denna ”moderna” rättssäkerhetssyn. Jag hoppas att riksdagen kommer att vara lika klok i dag.

Nu är vi där igen, tillbaka till en situation där den fiskala verksamheten flyttar fram sina positioner medan de rättsvårdande myndigheterna i motsvarande mån får stå tillbaka. Brott mot staten prioriteras stenhårt medan bekämpningen av brott mot enskilda behandlas alltmer legärt. I den fiskala vind som nu blåser över Sverige väger den enskildes rättssäkerhet lätt.

I en intervju i Sydsvenskan den 2 april med den tilltänkte generaldirektören för ekobrottsmyndigheten, tidigare länsskattechef, kan man läsa följande: ”Idag kan man ofta inte döma ekobrottslingar eftersom det är svårt att bevisa deras uppsåt. Sådana brister i lagstiftningen blir det vår uppgift att peka på.” Han propagerar alltså öppet för omvänd bevisbörda – på annat sätt kan man inte tolka uttalandet. Det skall alltså bli så att det är den misstänkte som har att bevisa att han är oskyldig, inte polisen och åklagaren som skall bevisa att han är skyldig. Det är ju i sådana banor som skattefolk tänker, precis som JO framhåller i det yttrande som jag tidigare citerade ur.

I en sådan hantering skulle jag som ekoåklagare aldrig vilja delta. Till en sådan hantering kan jag som moderat politiker heller inte bidra.

Regeringen har inte velat lyssna till riksdagens JO, men det har riksdagen goda skäl att göra.

Fru talman! Jag yrkar, liksom min kollega, bifall till reservation nr 1 till skatteutskottets betänkande och avslag på propositionens förslag att inrätta först skattebrottsenheter och sedan en skattekriminal.

Anf. 89 BJÖRN ERICSON (s):

Fru talman! Jag och skatteutskottet delar inte Christel Anderbergs mening utan är övertygade om att det föreliggande förslaget kommer att bli framgångsrikt.

Anf. 90 CHRISTEL ANDERBERG (m):

Fru talman! Det är möjligt att det kan bli framgångsrikt i vissa avseenden när det gäller att jaga misstänkta skattebrottslingar. Men det kommer definitivt inte att bli framgångsrikt för rättssäkerheten – som president Jeltsin senast i dag berömde Sverige för.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades efter 9 §.)

Föredrogs

Skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU9

Utfärdande av F-skattsedel, m.m. (prop. 1997/98:33)

Utfärdande av

F-skattsedel, m.m.

Kammaren biföll utskottets hemställan om att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Anf. 91 JAN-OLOF FRANZÉN (m):

Fru talman! Jag vill inleda med att yrka bifall till den gemensamma reservationen från Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna vad gäller utfärdande av F-skattsedel.

Mycket av det regelverk som omgärdar företagandet i dag är anpassat till stora, tillverkande och kapitalintensiva företag. Detta rimmar illa med de nya, mindre tjänsteföretag som växer fram – och som skulle kunna vara många fler om företagarklimatet i Sverige vore bättre.

Det förslag som regeringen har lagt fram i propositionen löser inte det grundläggande problemet vad gäller nuvarande regler om utfärdande av F-skattsedel. Begreppet näringsverksamhet är inte anpassat till de villkor som gäller i dag och på framtidens mer flexibla arbetsmarknad.

Detta begrepp tolkas ofta för snävt, och prövningar riskerar med regeringens förslag att bli fortsatt godtyckliga, t.ex. när det gäller sådan verksamhet som drivs av tjänsteföretagare med små omkostnader och liten kundkrets.

På grund av en otidsenlig praxis kommer, med regeringens förslag, många människor också i fortsättningen att få gå i arbetslöshet och bidragsberoende. I stället borde dessa få en möjlighet att sätta i gång en egen verksamhet som kan ge dem en försörjning.

Krånglet med F-skatten måste avskaffas. Förutom att ett konkret hinder för nyföretagandet i Sverige därmed rivs måste en sådan åtgärd också ses som ett led i arbetet med att förändra attityderna till företagandet. Den som vill bli sin egen skall mötas av en bejakande och positiv attityd.

Låt människorna själva få avgöra om de vill ta risker eller inte, om de är beredda att avstå från tryggheten i en anställning till förmån för frihet och ansvar i ett företagande – eller rent krasst få en möjlighet till försörjning som inte står till buds på annat sätt.

För att uppnå en verklig förändring krävs att begreppet näringsverksamhet ändras så att en ny praxis kan utvecklas. I princip skall ingen vägras F-skattsedel. Undantag gäller dock om personen i fråga har näringsförbud eller då det finns något annat, lika avgörande hinder mot att utfärda en sådan skattsedel.

Det bör ankomma på regeringen att skyndsamt återkomma till riksdagen med de lagändringar som behövs.

I vårt land finns många människor som inte har någon erfarenhet av att driva företag. Om dessa nu vill starta egna verksamheter måste de få möjligheten att på ett enkelt sätt skaffa sig kunskap om allt det som är viktigt att tänka på inför företagandet. En samlad och enkel information måste vara tillgänglig hos myndigheter, på posten och på Internet för att hjälpa intresserade människor att komma i gång med nya verksamheter.

*Utfärdande av
F-skattsedel, m.m.*

Fru talman! Jag skulle vilja säga till Granberg, som företrädare regeringspartiet, att ni har gått ett litet steg på väg att förenkla möjligheten för människor att få F-skattsedel. Varför inte ta steget fullt ut?

Anf. 92 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Sverige behöver fler skattebetalare. Det är bara så vi kan säkra vård, omsorg och utbildning. Fler människor måste få en egen lön att leva på.

Det här är grundstenarna för Folkpartiets ekonomiska politik. En väg att nå detta är att göra det lättare att bli och vara sin egen.

Häromdagen kom en ESO-rapport som måste ha låtit som manna för dem som i dag hellre vill fokusera på hur man skall bli av med arbetskraften än hur fler skall kunna få jobb.

Men problemet kvarstår: Det är väldigt många människor som skulle vilja vara egna företagare och som skulle vilja driva sina företag men som dignar under regelverk och blanketter och som t.o.m. nekas att få sätta i gång, överprövade av myndigheter som följer riktlinjer som i grunden är fastlagda av Sveriges riksdag.

Vi har fått alltför många rapporter om olika typer av krångel och regler, långa väntetider och nekanden exempelvis när det gäller begäran om F-skattsedel. Signalen är för alltför många entydig. Kom inte här och tro att du kan försörja dig! Det är helt fel signaler. Vi måste vända på steken.

Folkpartiet lade i våras, efter att ha jobbat med frågan rätt länge, fram en rapport med rubriken *Lättare att bli sin egen*. Förändringar i regelverket kring F-skattsedeln är en del i det. Då sade man från regeringssidan att det över huvud taget inte existerade något problem med att få F-skattsedel. Efter ett tag lät det litet annorlunda. Då skulle man i varje fall se över problemen. Man erkände att det kanske fanns ett problem. Det stod i vårpropositionen. Sedan kom det en proposition. Uppenbarligen trodde man inte bara att det kunde finnas ett problem, utan tyckte faktiskt att det fanns problem som kunde lösas. Det förslaget är bra, men det är tyvärr bara en liten tummetott. Det hade behövts en hel kostym.

Förslaget undanröjer vad man skulle kunna kalla för företagandets moment 22 – utan kunder ingen skattsedel, utan skattsedel inga kunder. Vi hoppas att förslaget kommer att undanröja det problemet. Man behöver inte ha kunder innan man får sätta i gång, utan man kan få lov att sätta i gång först, så att man kan skaffa sig kunder. Men förslaget löser inte de andra problemen.

Varför skall vi ha kvar regler som innebär att skattemyndigheterna skall överpröva affärsidén? Varför kan människor inte få ta de chanserna själva? Varför skall vi ha en så oerhört omodern syn på företagandet? Man skall bara få bedriva verksamheter som kräver mycket kapital och som omsätter mycket stora summor pengar. Vill man starta en gruva är det helt okej. Då är man välkommen. Om man vill starta en webbredaktion eller ett företag inom servicesektorn, som många kvinnor vill, är man inte lika välkommen.

I betänkandet skriver majoriteten att reglerna om F-skattsedel, som infördes 1993, innebär en betydande förenkling och att erfarenheterna är goda. Det var alltså den borgerliga regeringen som införde reglerna. Man skriver också att bestämmelserna kritiserats för att de ibland tolkas för restriktivt, bl.a. på det sättet att verksamhetens karaktär ifrågasätts om

inte tillräckligt många uppdragsgivare kan uppges. Det är det problemet man vill lösa. Det är bara det problemet man anger, men det finns många andra skäl till restriktivitet. Där är man inte beredd att gå vidare.

Man skriver att det måste finnas en möjlighet att vägra utfärda F-skattsedel om det från början framgår att den skulle kunna återkallas. Det är självklart. Men man vägrar F-skattsedel även i sådana fall där det inte alls handlar om ett återkallande, utan om att vederbörande beräknas tjäna för litet pengar eller låna för litet pengar. Det är på intet sätt någon grund för återkallande.

Det måste väl ändå för jösse namn vara tillåtet exempelvis för lågavlönade personer att bedriva sin verksamhet i egen regi utan att politiker säger att någon som har så små inkomster måste fixa anställning, för annars är det inte på riktigt.

Man skall bara kunna neka i de fall där det faktiskt finns grund för återkallande. Det håller vi i Folkpartiet helt och hållet med om. Men grunderna måste ändras, och synen måste bli en helt annan. Det måste bli en väsentligt mycket modernare syn på företagandet. Det måste bli en mer jämställd syn på företagandet. Man måste också se till att det går mycket fortare.

Vi från Folkpartiet lade häromveckan återigen fram ett förslag. Det hade rubriken Handla – handla nu. Alldeles för många människor är arbetslösa. När mina kolleger presenterade förslaget runt om i Sverige träffade de väldigt många företagare, och de träffade väldigt många människor som skulle vilja bli företagare. Vi har återigen fått se alltför många exempel på människor som har fått vänta alldeles för länge helt i onödan, som har fått vänta så länge att det inte har blivit någonting av, som har fått nej eller som har fått besked om att det inte är någon idé att försöka. De har gjort som myndigheterna vill och givit upp.

Detta är helt orimligt. Det måste bli betydligt mycket enklare, och det måste framför allt gå mycket snabbare att få F-skattsedel. Därför yrkar jag bifall till vår reservation.

Jag vill vädja till Socialdemokraterna. Ni har ju i efterhand konstaterat att vi hade rätt på punkt efter punkt i denna fråga. Vänta inte så länge med att inse att vi har rätt även när det gäller resten!

Anf. 93 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Jag ber att få yrka bifall till reservationen. Jag vill bara med några få ord säga att jag hade hoppats att utskottsmajoriteten skulle gå ett steg till. Man har ändå upptäckt att man har varit för restriktiv och för negativ mot människor som vill starta en egen verksamhet. Det är tråkigt att det är så. Man har dessutom deklarerat att man vill försöka bli mer företagsvänlig när det gäller nystartade företag.

Det sägs ibland att EU är krångligt och besvärligt. Det är vi ganska överens om när vi har en yttre fiende. Frågan är om inte regeringen i detta sammanhang är ungefär lika duktig på att hitta på snåriga och krångliga bestämmelser för att sätta små käppar i hjulen för dem som vill starta någonting.

Om en liten företagare inte har mer än fem kunder utan kanske fyra och om dessa dessutom är relativt solida skulle företagaren, om jag förstår det rätt, inte få tillgång till någon F-skattsedel. Det krävs större ekonomisk risk, bl.a.

Prot. 1997/98:39

3 december

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Utfärdande av
F-skattsedel, m.m.*

Man borde tänka om på detta område. Man borde definiera om näringsverksamheten och öppna för detta. Man måste kanske ta en liten risk i sammanhanget.

Vi tycker att man skall dra in F-skattsedeln för den som missbrukar den, men det skall inte finnas en misstänksamhet innan verksamheten har börjat. Låt oss visa företagarna att vi har förtroende för dem. Det vill vi se från Kristdemokraternas sida. Vi måste känna förtroende för den som vill skapa någonting eget och kanske lämna en plats till någon som behöver ett arbete.

Anf. 94 LARS U GRANBERG (s):

Fru talman! I debatten rörande SkU9 har pakten mellan oppositionspartierna, dvs. Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna, återigen visat sig inför den kommande valrörelsen. De är ensamma i strävan bort från något som skulle kunna liknas vid en anda av samförstånd med övriga partier, som här i riksdagen utgör en majoritet i de flesta frågor. Låt oss återkomma till det litet senare.

I utskottsbetänkandet tas ett flertal frågor upp. Det är frågor som rör skatteregisterlag, taxeringslag, delpensionsförsäkring och särskilt pensionstillägg till folkpensioner för långvarig vård av sjukt eller handikappat barn. Det är sammanlagt ett fjortontal lagändringar. Däribland finns frågan om en förenkling av möjligheten att starta näringsverksamhet och få en s.k. F-skattsedel.

Det är på den punkten, fru talman, som reservationen finns. Detta gör att betänkandet är något enklare att debattera än om oppositionen hade satsat på att sätta sig in i alla övriga frågor och genom reservationer även på dessa områden visat samma brist på logik som man visar i reservationen rörande F-skattsedel.

Så går jag raskt över till frågan om F-skattsedel, fru talman. Här har de partier som ingick i fyrklöverregeringen, förutom Centerpartiet, bildat en förtrollande oppositionskoalition. Man har tillsammans reserverat sig mot regeringens förslag till förenkling av utfärdandet av F-skattsedel. Man menar att regeringen och utskottsmajoriteten inte kommer att lyckas med att komma bort från dagens definition av näringsverksamhet, vilken försvårar möjligheten att starta företag som riktar sig mot mindre än fem kunder och som inte innebär en stor ekonomisk risk eller som bedriver verksamhet av mer allmän karaktär. Enligt dessa partier är F-skattsedeln enbart av ondo. Det står i reservationen att det är viktigt att hinder som F-skattsedeln rivs. Följden skulle bli att vi får fart på Sverige.

Man skriver i reservationen att den som vill bli sin egen måste mötas av "en bejakande och positiv attityd" – så positiv att alla, gammal som ung, skall kunna få tillgång till F-skattsedel. Någon kontroll av personer som skall starta företag behövs inte. Ja, kanske skall personer med näringsförbud kontrolleras. Eller som reservanterna skriver: "i fråga om näringsförbud, eller då det finns något annat lika avgörande skäl mot att utfärda F-skattsedel eller för återkallelse av en sådan".

Här blir man litet frågande, fru talman. Den ena stunden vill reservanterna förenkla och riva hindren för att få F-skattsedel. Nästa stund skall man ändå ha vissa restriktioner i fråga om vad den som söker en F-skattsedel får ha gjort eller inte bör ha gjort. Vad menar då moderaterna, Folkpartiet och kristdemokraterna med texten "något annat lika avgö-

rande skäl mot att utfärda F-skattsedel eller för återkallelse av en sådan”? Skall det tolkas som att det skall finnas något som motsvarar näringsförbud? Är det den nivå dessa partier vill ha på kontrollen av dem som genom sin näringsverksamhet skall lyfta Sverige in i ljuset? Är det den nivå eller någon annan som man menar skall gälla?

Låt oss återgå till reservationen, fru talman! Inte överraskande sprider den nu samma gamla unkna andedräkt som i tid och otid har spridits här inne i Sveriges riksdag. Det handlar om synen på företagsklimatet. Reservationerna raljerar återigen om det urusla företagsklimat som råder i landet. Det saknas bara några få ord för att denna reservation skulle vara fullkomlig utifrån det aktuella synsättet. De orden nämndes i riksdagens kammare bl.a. under budgetdebatten nyligen: ”Vi såg till att det började vända”, och ”ni fick ett guldläge 1994”.

Detta föranleder en rad frågor, fru talman. Hur såg det egentligen ut under den förra mandatperioden? Var företagsklimatet då så mycket bättre? Var det fyrklöverregeringen som såg till att det började vända? Om man med en vändning menar det misslyckande som t.o.m. Moderaternas partiledare Carl Bildt kallade ett misslyckande, nämligen att kronans växelkurs släpptes, så visst gav det en viss uppgång. Det var en uppgång som alla svenskar fick betala genom att alla svenskar blev fattigare.

Även företagarna i Sverige fick känna av detta misslyckande i form av lägre efterfrågan på produkter och tjänster men även genom att de kronor som företagen fick in helt plötsligt blev så mycket mindre värda. Visst vände det – men till vilket pris!

Hur var det då med företagsklimatet? Ja, om folk i allmänhet får mindre pengar över till att efterfråga varor och tjänster, om företagens pengar tappar i värde och tillväxten är lika med noll och intet, då får man ett företagsklimat där 50 000 företag går i konkurs. Att kalla detta vid sitt rätta namn skulle innebära att även här plocka fram den moderate partiledaren Carl Bildts uttryck – ett misslyckande skall kallas för vad det är, nämligen ett misslyckande.

Sedan till frågan om guldläget 1994. Vilket guldläge! För var tredje krona som betalades av staten till transfereringar och annat blev vi bara fattigare och fattigare som land. Tala om guldläge! Nu befinner vi oss dock i ett helt annat läge, snudd på ett guldläge. Det här har kostat på för vanligt folk. Företagare, pensionärer, arbetslösa, ung som gammal, rik som mindre bemedlad har fått dra ett orimligt tungt lass. Men tack vare det har vi nu ett guldläge i Sverige – inte på grund av den borgerliga fyrpartiregeringen, utan tack vare den totala uppslutningen av svenska folket. Vi har i dag ett guldläge i Sverige, ett guldläge där ett bra företagsklimat är en av beståndsdelarna.

Sverige har i dag ett bra företagsklimat. Men tala om otur, fru talman! Det är nästan så att man skulle kunna tro att Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna är förföljda av otur. Samtidigt som bläcket med vilket deras reservation är skriven torkar kom nämligen ytterligare en internationell studie som visar att Sverige är ett bra land att investera och driva företagsamhet i. Studien är genomförd av den kanadensiska konsultfirman KPMG. Man har studerat konkurrenskraften i sju moderna industrinationer, länder som Kanada, USA, Sverige, Frankrike, Tyskland, Italien och Storbritannien. Studien utvisar att Sverige är det bästa landet i den

*Fel! Okänt
växelargument.*

européiska klassen, och efter Kanada visade sig Sverige vara det mest kostnadseffektiva alternativet att starta och driva företag i.

Detta om något, fru talman, visar att debatten om det svenska företagsklimatets uselhet är betydligt överdriven. I denna liksom i flera andra studier som gjorts på området visar det sig att det svenska företagsklimatet håller hög internationell klass.

Förra veckan, fru talman, kom Konjunkturinstitutet med sin månadsbarometer över 1 600 svenska företags framtidsbedömningar. För de allra flesta branscherna pekar kurvorna uppåt. Fler exportorder tecknas. På hemmamarknaden ökar efterfrågan. Försäljningen stiger. Vi kan också se att inflationen har hållits i schack, att räntorna har halverats och att vi åter har tillväxt i ekonomin. Vi står, fru talman, inför ett guldläge 1998.

Åter till F-skattsedeln. Visst behövs förenklingar för företagen och företagarna. Det är också det vi gör nu, och vi kommer att fortsätta att genomföra förenklingar längre fram, när de utredningar som nu är på gång blir klara. Att däriifrån gå till total frihet vad gäller kontroll över vem som skall få F-skattsedel är dock att gå för långt.

Vissa talar – inte i den här debatten men i andra debatter – om att man skall kunna starta ett företag på 20 minuter. Men om man nu skall se över tiden, varför inte följa Magnus Ugglas devis om 4 sekunder, att underbart är kort, alldeles för kort? Jag skulle vilja säga att också 20 minuter är för kort, alldeles för kort. Man skall inte fästa sig vid tiden, utan vid vilken kvalitet som blir resultatet om man gör en seriös kontroll, en kontroll som skall se till att företag inte konkurreras ut av oseriösa företag, som på ett för enkelt sätt kommit över sin F-skattsedel.

Jag har, fru talman, mött representanter från Taxiförbundet, målarmästarnas och uppfinnarnas riksorganisationer. Dessa tre organisationer har klart och tydligt uttalat sin uppfattning om vikten av att en kontroll görs av vilka som kan få en F-skattsedel. T.o.m. utredningen rörande branschsaneringen landar på fortsatta starka krav vad gäller vem som skall kunna få en F-skattsedel. Utredaren i det fallet var Ulf Adelsohn, före detta moderat partiledare. Även detta gör att reservationen till dagens betänkande blir något underlig.

Med det vill jag yrka bifall till utskottets hemställan och avslag på reservationen.

Anf. 95 JAN-OLOF FRANZÉN (m) replik:

Fru talman! Det var kraftiga svängningar som Granberg gjorde. Jag trodde att vi skulle diskutera F-skattsedeln här och nu. Han började tala om läget 1994. Han talade också om läget 1997. Med den ålder som jag innehar kan jag förvissa Granberg om att konjunkturerna i ett land alltid går upp och ned, liksom en berg- och dalbana. Ni har haft möjlighet att under den uppåtgående perioden få skörda vissa resultat. Det har inte så mycket med regeringens ställningstagande åt det ena eller andra hållet att göra. Det är i varje fall glädjande att vi har fått hejd på läget – men med den arbetslöshet som råder bland människor ute i landet skulle jag inte vilja kalla dagens läge för något guldläge.

Det var synd att Granberg inte var med på Irland och fick se situationen där. Jag tror att det hade varit intressant för honom att studera situationen där. Utskottet var där på en resa, men Granberg åkte den gången någon annanstans.

Är det inte så, Granberg, att vi har arbetslöshet i Sverige i dag? Skall vi då inte försöka hjälpa de arbetslösa människorna genom att ge dem möjligheten att lätt kunna få en F-skattsedel? Det är ju detta vi diskuterar.

Är det inte den vägen vi skall gå för att underlätta för människor att kunna bli egna småföretagare, att sätta i gång med någonting, i stället för att gå på socialhjälp? De har det säkert inte så lätt.

Anf. 96 LARS U GRANBERG (s) replik:

Fru talman! Man blir litet konfunderad och tänker: Sent skall syndarn vakna. Det här infördes år 1993, och då satt Jan-Olof Franzéns parti med och regerade landet. Vad är det som har förändrats så radikalt från 1993 till nu, Jan-Olof Franzén? Var det så att det fanns andra partier, partier som nu nästan sitter i knä på Moderaterna och är med på den här reservationen, som bromsade men som nu helt plötsligt är med och vill göra förenklingar? Svara på den frågan! Vad var det som gjorde att ni inte tog det här steget direkt 1993? Varför komma med det här nu?

Jan-Olof Franzén talar om guldläge. Jag anser att vi har ett guldläge nu jämfört med läget när vi antog budgeten. I debatten då fanns det personer, bl.a. Mats Odell från kd, som stod upp och sade att vi hade ett guldläge 1994. Jag måste ändå säga att om man jämför guldlägeskvaliteten 1994 och 1998 kan väl ingen ifrågasätta att vi har det litet bättre nu än vi hade det 1994.

Anf. 97 JAN-OLOF FRANZÉN (m) replik:

Fru talman! Granberg efterhör varför vi inte ändrade på detta under 1993. Vi gick i alla fall en bit på väg, och det tycker jag att Granberg skall observera.

I går träffade jag en ung kille som hade körkort och skulle starta eget – tänkte han. Han hade ansökt om F-skattsedel, men det var omöjligt. Han hade köpt sig en bil och skulle vara något som kallades blyxbud – frakta flyttlass osv. Men han hade inga kunder. För honom var det omöjligt. Det är väl den vägen vi skall gå för att avskaffa arbetslösheten, Granberg. Försök annars hitta någon annan väg!

Det här är den väg vi vill leda in er socialdemokrater på. Förenkla systemet med F-skattsedeln, så har vi i alla fall kommit en liten bit på vägen. Det ger inga stora resultat, men varje individ man hjälper uppskattar detta enormt i dagens Sverige.

Anf. 98 LARS U GRANBERG (s) replik:

Fru talman! Jag undrar om den person som Jan-Olof Franzén talar om är behjälpt av att man gör det enklare och enklare att få F-skattsedel. Jag undrar om den personen skulle tycka att det var så trevligt att efter en vecka, en månad eller kanske ett halvår bli avryckt F-skattsedeln efter en kontroll. Det är väl bättre att inte invagga folk i en falsk tro men ändå ha en realistisk kontroll innan någon skall starta eget, en kontroll som går in på hur marknaden ser ut, de nya marknader som växer upp osv.

Det var synd att jag glömde den här repliken i den första replikrundan, men det måste vara litet kymigt för Jan-Olof Franzén att ha en f.d. partiledare som nu står upp och säger att vi skall ha en starkare kontroll av dem som skall ha F-skattsedel. Det måste kännas litet underligt att ha

**Fel! Okänt
växelargument.**

en f.d. partiledare som säger det när man själv sitter här i kammaren som moderat och säger någonting annat.

Anf. 99 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Lars Granberg höll ett väldigt långt inlägg som handlade om det mesta utom det som betänkandet handlar om. Det var en ovanligt raspig variant av den gamla sosseskivan om att det var bättre förr. Men om den här strategin skall fungera krävs det nog att Lars Granberg finputsar sina anföranden rätt mycket.

För övrigt hade det varit bra om han ägnat tiden åt att sätta sig in i själva sakfrågan litet bättre. Då skulle han t.ex. ha förstått att det inte handlar om att det skulle bli lättare för de personer som Ulf Adelsohn menar skulle utsättas för en hårdare kontroll att få F-skattsedel. Till att börja med kan jag berätta för Lars Granberg att vi inte har reserverat oss mot regeringens förslag. Det går alldeles utmärkt att läsa innantill. Däremot har vi reserverat oss mot att man inte går längre i förändringen, i takt med att verkligheten har förändrats och i takt med att erfarenheten har visat att varken det tidigare förslaget eller de gällande reglerna är tillfyllest. Den pompösa retoriken kan inte dölja att Lars Granberg helt förbigår den sakfrågan.

Jag undrar därför om Lars Granberg i sin första replik kan tänka sig att i stället kommentera i sak det vi kräver i reservationen, nämligen att även blivande företagare som inte har väldigt hög kapitalnivå eller väldigt höga inkomstnivåer i sitt företag skall kunna bli godkända för att få en F-skattsedel, och det gärna litet fortare än inom ett år.

Anf. 100 LARS U GRANBERG (s) replik:

Fru talman! Det pågår en översyn inom Riksskatteverket av vad just ordet näringsliv skall ha för innebörd.

Karin Pilsäter tog upp detta med gruvor. Om Karin Pilsäter bestämmer sig för att öppna en gruva i dag tror jag nog att hon skulle ha svårt att få en F-skattsedel, med tanke på den ekonomiska risk som ligger i att starta gruvor i dag. Den retoriken håller inte heller, Karin Pilsäter.

I reservationen vill man alltså ha till stånd en ändring. En översyn sker just nu i Riksskatteverket. Frågan är då: Skall vi här då också starta en översyn? Skall vi ha två översyner som jobbar parallellt med varandra, eller skall vi vara så pass kloka och sansade att vi inväntar Riksskatteverkets översyn? Utskottsmajoriteten och jag har den synen att man skall invänta Riksskatteverkets översyn.

Anf. 101 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Vår uppfattning är att vi vill ge regeringen till känna att den bör komma med förslag till förändringar. Det finns tyvärr erfarenheter som visar att Riksskatteverkets förslag efter deras utredningar inte alltid leder till regeringsförslag, vilket Lars Granberg möjligtvis känner till.

Om jag skulle vilja starta en gruva anser jag inte att det är skattemyndigheternas sak att pröva ifall det är en tillräckligt bra affärsidé eller inte. Det bör de göra som i så fall skall ge mig lån och kapitaltillskott samt eventuella kunder. Det här andas en total felsyn på vad skattemyndighet-

ernas prövning och F-skattsedelns funktion skall bestå i – en fullständig felsyn!

De tidigare inläggen visar också på en fullständig och total oförmåga att sätta sig in i vad problemställningen handlar om. Dessutom visar de en fullständig brist på genomläsning av såväl våra förslag som betänkandet i sig. Det handlar inte om att skattemyndigheterna skall göra marknadsbedömningar osv., utan det handlar om att de skall bedöma om man är en sådan person eller befinner sig i en sådan situation att F-skatt i sig inte är det korrekta. Missbrukas detta, och det kan man inte veta i förväg, skall F-skattsedeln dras in, liksom även andra som missbrukar skatteregler skall sättas dit. Men det har ingenting att göra med reglerna för utfärdande av F-skattsedel.

Jag tror, fru talman, att det i grunden är meningslöst att debattera det här med personer som inte tar sakfrågan på allvar. Jag tror att framför allt de blivande företagen i stället får vara glada att det trots allt finns en minister som är något mer insatt i sakfrågorna. Jag får väl sätta mitt hopp dit i stället.

Anf. 102 LARS U GRANBERG (s) replik:

Fru talman! Att driva fram en möjlighet att få snabbare F-skattsedelsbeslut skulle föda en väldig ryckighet. Systemet skulle överbelastas av att man måste rycka ut personer med F-skattsedel när det inte fungerar. Det här är en risk som ni verkar ha bortsett från i reservationen.

I reservationen stod det också om näringsklimatet i Sverige. Det var därför jag tog upp den i mitt anförande. Det stod att det var uruselt. Det stod att det var dåligt. Detta är helt osant. Vi har ett gott näringsklimat i Sverige.

Jag är litet besviken på att man försöker komma undan sin egen reservation från Folkpartiets sida, och komma undan vad som står i texten i denna reservation. Där nämner man också näringsklimatet som sådant.

Anf. 103 HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik:

Fru talman! Med utgångspunkt från att reservanterna skulle ha hävdat att en friare tillämpning av F-skattsedeln skulle lösa landets problem, vilket jag inte kan se att vi har skrivit eller på något sätt antytt, gjorde herr Granberg en väldig sväng ut i den ekonomiska historien de senaste decennierna. Jag tror nästan att han också trodde på den variant som han levererade.

Det blir ensidigt när man själv bestämmer hur man vill skriva historien. Det finns knappast någon ödmjukhet inför de svårigheter som landet har gått igenom där olika regeringar har haft ansvar och vidtagit åtgärder för att komma ur problemen. Jag skulle vilja rekommendera en litet större ödmjukhet och kanske litet färre ”guldår”.

Åter till skattsedeln som det handlar om. Ingen av oss tror att detta löser arbetslösheten eller skapar ett helt annat företagarklimat i Sverige. Men F-skattsedeln har ett symboliskt värde för den som vill försöka. Herr Granberg sade att man nog skall vara tacksam om myndigheten granskar i förväg och talar om huruvida man är lämplig som företagare. Jag kan se den unga kvinna eller man som vill göra ett försök att starta någonting. Skall man då vara tacksam om myndigheten över glasögonen kikar ned

Prot. 1997/98:39

3 december

*Fel! Okänt
växelargument.*

***Fel! Okänt
växelargument.***

på en och säger: Du är nog inte riktigt lämplig. Vi har inte förtroende för dig. Det är detta vi vänder oss emot.

Låt oss visa förtroende för de människor som vill försöka att skapa någonting och ta ett eget ansvar för detta! Vi är beredda att vara med och dra in detta om man har misskött sig. Men det är en väldigt stor skillnad om man i efterhand drar in någonting när man har ett misslyckande, ett överskridande av reglerna eller en brottslig verksamhet att peka på. Vi vill inte vara med om att i förväg klassa ut någon. Det är det vi kritiserar.

Anf. 104 LARS U GRANBERG (s) replik:

Fru talman! Här är det tre partier i en och samma reservation. Holger Gustafsson menar inte att det här skall lösa arbetslösheten. För andra partier som är med på reservationen, bl.a. Moderaterna, verkar det nästan handla om en total lösning på detta med arbetslösheten. Jag vet inte riktigt hur jag skall tolka det.

Men jag vill återigen tillbaka till problemet. Visst hoppas jag när det gäller den här kvinnan som Holger Gustafsson pratade om att Riksskatteverkets översyn ger resultat så att vi kanske får en ändring av begreppet näringsverksamhet. Men mår den här kvinnan sämre om vi *nu* säger att vi inte tror på hennes affärsidé än om vi om en månad säger: Det höll inte?

Anf. 105 HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik:

Fru talman! Hon mår väsentligt sämre, och svenska folket mår väsentligt sämre, om vi utan anledning dömer ut människor i förväg.

Anf. 106 LARS U GRANBERG (s) replik:

Fru talman! I det här fallet skulle det ju finnas en anledning och en motivering till varför man gör det. Jag har svårt att se att någon skulle säga: Du får aldrig starta – utan att motivera varför. Självfallet måste det finnas med en anledning till varför man inte får F-skattsedeln.

Jag har svårt att se att smärtan skulle vara större. Tror man på en idé och på en satsning av företagsformat, så är smärtan lika stor om det visar sig att det inte går efter en månad som om det går åt pipan direkt.

Anf. 107 ROLF KENNERYD (c):

Fru talman! F-skattsedeln fungerar sedan sin tillblivelse som legitimation för seriösa företagare. För konsumenten innebär den ett kvitto på att den som utför ett jobb fullgör sina skattemässiga och andra förpliktelser gentemot samhället och konsumenterna. Det är också en trygghet för beställaren att inte råka ut för obehagliga överraskningar i efterhand. Det är en viss trygghet också för seriösa företagare gentemot illojal konkurrens från mindre nogräknade konkurrenter. Vi använder det som förutsättning och legitimator vid t.ex. ROT-avdrag.

Det är därför viktigt för såväl beställare/konsument som för leverantör/utförare – och för samhället – att tilldelningen av F-skattsedel sker på ett korrekt sätt. I begreppet korrekt sätt ligger också att den som avser, och har förutsättningar för, att bedriva näringsverksamhet också skall tilldelas en F-skattsedel. Det ligger i sakens natur att det vid något tillfälle, och i enskilda fall, kan uppstå tveksamheter och tvister. Dessa oklarheter bör så långt möjligt elimineras. Betänkandets förslag innebär

att F-skattsedel *skall* utfärdas om inte skattemyndigheten har skälig anledning att anta att näringsverksamhet varken bedrivs eller kommer att bedrivas.

Det förefaller nu att vara en väl avvägd gränsdragning, men jag utesluter inte att ytterligare anpassningar till en mer och mer flexibel arbetsmarknad kan komma att behövas. Men att, som reservanterna föreslår, enbart avslå ansökningar om personen i fråga har näringsförbud, vore att gå alltför långt i liberalisering. Då förlorar ju F-skattsedeln sin roll som legitimation, och det kan väl ändå inte vara avsikten, eller hur?

I debatten tycker jag att det finns starka överdrifter. Det finns närmast en nidsbild av svårigheterna med att få F-skattsedel. Jag har gjort en kontroll i egen skatteförvaltning. Under det här året har 900 ansökningar behandlats. 30 har fått avslag. Fyra av dessa har fått det på grund av tveksamhet omkring huruvida den ansökande skulle komma att bedriva näringsverksamhet. Det *kan* vara fyra för mycket, jag har inte haft möjlighet att tränga in i detaljerna i dessa enskilda fall. Men i värsta fall är det alltså fråga om fyra av 900. Ni försöker däremot ge intrycket att det närmast är omöjligt att få F-skattsedel.

Jag tror att de vore väldigt nyttigt för företagandet i det här landet om denna mytbildning kunde upphöra. En sådan mytbildning riskerar ju att medverka till att presumtiva företagare helt enkelt avstår från att ansöka om F-skattsedel för att man tror att det inte är lönt att ansöka. Nej, låt också er beskrivning av verkligheten baseras på en bejakande och positiv attityd. Det kommer vi alla att tjäna på.

Avslutningsvis ett råd i all välmening till Lars U Granberg: Jag tror att kravet på saklighet och objektivitet gör det litet vanskligt att använda överdrifter som "guldläge" i alltför stor omfattning och så flitigt som Granberg gjorde. Vi har förvisso kommit en bra bit på väg. Mycket återstår dock alltjämt att göra. Vi har anledning att ta oss an såväl nutida som framtida problem med litet större ödmjukhet än vad Lars U Granberg gav intryck av.

Jag ber att få yrka bifall till hemställan i betänkandet.

Anf. 108 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Rolf Kenneryd sade att vi skall sluta med mytbildning om att det här är svårt eller omöjligt. Ungefär så sade han. Det är självklart inte så att vi bedriver någon mytbildning om att det är svårt eller omöjligt. Men det kommer hela tiden fram fler och fler rapporter om och exempel på att människor antingen så att säga i förväg får beskedet att det inte är någon idé att de går hela vägen fram eller att enstaka människor faktiskt får ett formellt nej. Det jag framför allt tycker är ett mycket onödigt problem, är att människor får vänta orimligt länge på att få sin F-skattsedel i handen. Upp till ett år är inte alls ovanligt tyvärr.

Bland de 900 tror jag att Kenneryd kommer att finna att en mycket stor andel har fått vänta orimligt länge på att kunna få ut sin F-skattsedel och därmed kunna fakturera sina kunder och på det sättet få snurr på verksamheten.

Just därför att jag inte vill bidra till någon mytbildning vill jag läsa upp det som står i reservationen för dem som inte har läst den men som av misstag har hört vad Granberg sade. Där står följande: "Detta rimmar

illa med de nya, mindre tjänsteföretag som växer fram – och som skulle kunna vara många fler om företagarklimatet i Sverige vore bättre.”

Allt är inte jättedåligt, nattsvart och omöjligt, men erfarenheten och situationen kan lära oss att det kan bli bättre. Jag tror att om människor slipper känna att de automatiskt misstänks för att vara skurkar därför att de inte har ett stort kapital utan bara vill bedriva sin verksamhet i ett tjänsteföretag skulle företagarklimatet vara bättre.

Anf. 109 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Karin Pilsäter och jag brukar en och annan gång debattera om vi har rätt verklighetsuppfattning. Det har hänt någon gång tidigare. Jag tror mig våga påstå att jag har en ganska god verklighetsuppfattning när det gäller denna fråga.

Jag har också ryktesvägen hört att det skulle ta otillständigt lång tid i alltför många fall. Efter att ha trängt in i detta – åtminstone på hemmaplan, men jag kan inte garantera att det helt och fullt är allmängiltigt – tror jag icke att det är på det sättet. Vad är det som säger att detta måste, som Karl-Gösta Svenson brukar hävda, klaras av på 20 minuter när man behöver så oändligt lång tid för att besluta sig för och analysera om man skall starta ett företag? När man väl är färdig med detta har man så bråttom att man inte skall behöva mer än 20 minuter för detta. Det måste ju finnas någon rimlig tidsåtgång också för ett sådant här förfarande.

Anf. 110 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Någonstans känner jag att det börjar bli uppenbart för de flesta att det ligger mer i det som vi har att säga i reservationen än vad de andra vill erkänna, eftersom de måste svänga sig så väldigt mycket med helt andra frågor. Nu blandas Karl-Gösta Svenson in, då han refererade ett förslag som kommer från ytterligare ett annat ställe. Det är ingen som har föreslagit några 20 minuter. Men jag tycker att det finns en skillnad mellan 20 minuter och t.ex. elva månader, där man skulle kunna dra sig litet närmare 20 minuter från de elva månaderna. Det tror jag skulle vara bra. Jag tror också att vi kan ha olika verklighetsbilder beroende på vilken del av verkligheten som vi tittar på.

Jag kan ge exempel på en kvinna som ville bli dagbarnvårdare i egen regi och fick nej till F-skattsedel därför att hon hade för få kunder, dvs. för få barn. Men om hon hade fått fler barn hade kommunen inte godkänt att hon hade så många barn och därmed inte gett familjerna kommunalt bidrag. Därmed hade verksamheten inte kunnat bedrivas.

Den typen av hinder handlar inte om att man skulle vara en allmän skummis eller vara en person som konkurrerar ut någon annan med orimliga metoder. Det handlar om att man måste få bedriva en typ av verksamhet som har visat sig inte passa in i de gamla regelverken. Det är i detta sammanhang som vi måste föra frågorna framåt.

Jag tror säkert att verkligheten och tiden kommer att visa att det ligger väldigt mycket mer i det som vi skriver än vad man från majoritetens håll vill säga. Jag får väl hysa mitt hopp till skatteministern.

Anf. 111 JAN-OLOF FRANZÉN (m) replik:

Fru talman! Jag delar Kenneryds uppfattning. Jag tror inte heller att det är omöjligt att få någon F-skattsedel. Både Kenneryd och jag vet att det inte är det. Men vad vi vill är ju att ytterligare förenkla systemet. Det sker ju i dag någonting med nya företagsformer, egenföretagare som startar vid en dator. Det sker så mycket annat i dagsläget. Varför skall vi hindra dessa människor från att utvecklas om de vill utveckla sig och starta eget? Det är där jag menar att vi skall se till att underlätta för allt vad företagsamhet heter i det här landet. Vi behöver alla människor i arbete. Om det är fråga om 1, 10 eller 100 spelar mig ingen större roll. Även om det bara handlar om en människa, så har vi i alla fall hjälpt den människan.

Anf. 112 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Självklart skall det vara möjligt för dem som skall bedriva seriös företagsverksamhet att få F-skattsedel. Jag hävdar att det i allt väsentligt är på det sättet. Det kommer att ske förbättringar med anledning av det beslut som vi är på väg att fatta. Det kan ändå finnas några enstaka personer som kan råka ut för bekymmer. Låt oss då titta på dem. Men låt oss inte falla inte falla in i en argumentation som innebär att vi ger människor intryck av att det är nästintill omöjligt att få en F-skattsedel.

Jag vill åter ställa den fråga som jag tidigare ställde till Jan-Olof Franzén. Anser herr Franzén att ert förslag om gränsdragning också tillgodoser det krav som skall ställas på en F-skattsedel att fungera som legitimation för att det är ett seriöst företag?

Anf. 113 JAN-OLOF FRANZÉN (m) replik:

Fru talman! Jag kan svara ja på den frågan.

Anf. 114 LARS U GRANBERG (s) replik:

Fru talman! Jag håller med Rolf Kenneryd om att man skall vara ödmjuk. Men det utesluter ändå inte att man kan plocka upp stenar som är kastade i glashus i exempelvis budgetdebatten när det talades om det som jag tog upp i mitt inlägg, nämligen att det var guldläge 1994 och att det var fyrklöverregeringen som vände på utvecklingen. Varför skall vi förvandla den osanningen till en sanning?

Anf. 115 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! Betänkandet om utfärdande av F-skattsedel har till syfte att förenkla för den som vill starta företag. Därför skall reglerna för att få F-skattsedel bli mer generösa. Detta kan man, som flera talare redan har sagt, betrakta som att man har kommit en bit på väg.

Vi från Vänsterpartiet har valt att ställa oss bakom betänkandet. Vi tror att det är en nyttig signal till de skattemyndigheter som i dag kanske är litet för stränga i sin tolkning när det gäller att utfärda F-skattsedlar.

Sedan går naturligtvis meningarna här brett isär om huruvida det förslag som vi nu diskuterar är tillräckligt eller inte. Det finns som bekant en reservation fogad till betänkandet.

Frågan gäller i första hand avgöranden kring om det rör sig om näringsverksamhet eller inte. Problemet är många gånger att det är i efter-

*Fel! Okänt
växelargument.*

hand som man kan avgöra på vilket sätt verksamheten har bedrivits, kanske t.o.m. i samband med taxeringen. Just detta faktum kanske talar för att det är nödvändigt att reglerna mjukas upp. Det kan t.ex. vara svårt för den enskilde företagaren att redan innan han startar sin verksamhet kunna informera om och veta hur många uppdragsgivare han kommer att ha.

Nu görs en översyn av praxis när det gäller de s.k. självständighetskriterierna. Det är viktigt med tanke på de förändringar som vi står inför och de nya typer av tjänsteföretag som trots allt växer fram. Personligen tycker jag att denna översyn kanske skulle ha gjorts innan vi har denna debatt och fattar beslut om F-skattsedeln för att detta på ett bättre sätt skulle kunna fasas in i de beslut som fattas här i dag. Nu är i alla fall denna översyn på gång, och vi får väl anledning att återkomma i fråga om detta till våren.

Det har förts fram krav på att den som vill skall kunna få en F-skattsedel. Jag tycker att den som vill skall kunna starta företag i det här landet. Men det finns också ett regelverk att se till. Sedan får man inte heller glömma bort konsumentperspektivet. Det är viktigt att veta att de krav som vi ställer på företagande och företagarna också uppfylls.

Efter det att F-skattsedeln infördes har det underlättat avsevärt när det gäller att fastställa vem som har betalningsansvar för skatter och avgifter. Innan vi hade F-skattsedeln kunde det hända att många uppdragsgivare i efterhand såg sig skyldiga att betala skatter och avgifter. Det var för många människor en mycket negativ upplevelse. Om det började delas ut F-skattsedlar till höger och vänster kunde ju det komma att innebära att vi går tillbaka till den problematik som fanns tidigare.

Det är många som talar om att underlätta för företagande. Det gör även vi i Vänsterpartiet. Det är viktigt att se över de många regelsystem som handlar om både små och stora företag. Många gånger är regelverket avpassat för stora företag men appliceras också på små företag. Vi ser att överensstämmelsen där inte har varit så bra.

Kanske inte i dagens debatt men i varje fall i debatten förut har jag hört att villkoren för företagandet handlar om minuter. Det har väl sin upprinnelse i Småföretagardelegationens idéer om 20-minutersstrecket.

Att tala om tidtagarur och om mätande av handläggningstider tycker jag för ned debatten på en konstig nivå. Alla tjänar vi väl på att ärenden åtminstone handläggs ordentligt. Inte minst gäller det dem som vill starta ett eget företag. Jag kan tänka mig att de flesta som startar företag gör det efter moget övervägande. Man planerar, beräknar, gör kalkyler, undersöker kundunderlag osv. Jag tror inte att det precis är så att man när man vaknar på morgonen, efter att ha fått en fix idé, kastar sig på telefonen för att ringa skattemyndigheten eller hänger på låset där. Skulle det sedan visa sig att man vid lunchtid inte har fått en F-skattsedel släpper man hela projektet. Jag tror inte att det fungerar på det sättet.

Jag hoppas och tror att det beslut som vi i dag fattar kommer att göra det lättare för människor att få en F-skattsedel.

Fru talman! Vi i Vänsterpartiet har inga reservationer i detta ärende, utan jag instämmer i det som sägs i betänkandet.

Anf. 116 RONNY KORSBERG (mp):

Fru talman! Egentligen hade jag inte tänkt begära ordet i den här debatten, men jag finner det angeläget att markera Miljöpartiets inställning i den här frågan, som kanske blivit något mera polariserad än vi från början hade tänkt oss.

Vi har valt att ställa oss bakom utskottets förslag i betänkandet. Vi anser att det är en klar förbättring jämfört med hur det tidigare varit. Det blir enklare att få en F-skattsedel när man väl bestämt sig för att starta ett företag.

Vi tror inte att det är särskilt lyckat att helt undanta de krav som ställs på den som vill starta ett företag. Vi kan inte se att det skulle vara någon vits med att vakna upp på morgonen för att sedan bestämma sig för att samma dag bli företagare. Jag har själv arbetat med rådgivning till människor som vill starta företag. Jag vet därför att det här omges av en ganska långdragen process när det gäller att undersöka om det finns underlag för verksamheten i fråga. Jag har också själv under många år drivit verksamhet och vet att det inte är lämpligt att behandla företagsamhet på nämnda sätt. F-skattsedeln är, som någon här var inne på, en sorts trygghetsbevis för att det ställts vissa krav på företaget.

I budgetdebatten häromveckan raljerade jag om 20-minutersförslaget. Varför inte i stället låta folk födas med F-skattebevis? F:et får stå för födsel. Det är dock inte detta som är problemet för företagandet i vårt land. Det finns redan former för den sortens uppdragsverksamhet som det väl snarast hänsyftas på när det gäller detta med att snabbt få ett F-skattebevis. Vi behöver inte använda företagandet för att lösa kortvariga projekt och den sortens företagsidéer. Det är först när man har väl underbyggda och seriösa affärsidéer som det kan bli aktuellt att ansöka om F-skattebevis. Generellt är det då inte svårt att få ett sådant.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades efter 9 §.)

Prot. 1997/98:39
3 december

*Utfärdande av
F-skattsedel, m.m.*

*Vägavgift för vissa
tunga fordon*

8 § Vägavgift för vissa tunga fordon

Föredrogs

Skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU7

Vägavgift för vissa tunga fordon (prop. 1997/98:12)

Kammaren biföll utskottets hemställan om att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Anf. 117 OLA SUNDELL (m):

Fru talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservationen avseende mom. 1 och mom. 2 i motsvarande del, där Eurovinjettsystemet behandlas.

Vår huvudsakliga invändning mot förslaget grundas på de tydliga försämringar som vissa grupper drabbas av. Det gäller då dels dem som innehar veteranfordon, dels dem som använder sig av olika typer av specialfordon. Vidare försämras situationen för den kategori vars fordonskatt är lägre än vägavgiften.

Fru talman! Detta är inte acceptabelt. Kostnadsökningen för de mindre lastbilsekipagen, som inte trafikerar de europeiska vägnäten, innebär en fördyring för många småföretagare.

Varför har regeringen inte i förhandlingarna med motparten talat om att undantag för de mindre lastbilsekipagen ej är konkurrenssnedvridande? Ett förslag innebärande att lastbilar på mellan 7 och 12 ton ej blir vägavgiftsskyldiga förrän de används i en kombination där vikten är 12 ton skulle avsevärt förbättra situationen för många småföretagare. Såvitt jag kan bedöma borde ett sådant förslag kunna accepteras då det rör sig om lokal trafik som inte har någon inverkan på transporter mellan medlemsländerna.

Vidare är det felaktigt att väghållningsfordon undantas från vägavgift. För de flesta åkerier som blir tvungna att erlagga vägavgift är förslaget definitivt konkurrenssnedvridande. Varför undantag för väghållningsfordon, till men för åkerinäringen i stort, när undantag inte har införts för veteranbilar, mindre lastbilar och specialfordon?

Tveklöst är det, som jag ser saken, intressant för alla som drabbas av förslaget att få höra majoritetens förklaring till att just veteranbilar drabbas av en skattechock och att mindre lastbilar och specialfordon får höjda kostnader, medan väghållningsfordon erhåller undantag. Det är ingen marginell företeelse när 65 000 lastbilsägare berörs av förslaget. Vidare är det märkligt att inte utrymmet för korttidsavställning är åtgärdat.

Fru talman! Enligt min mening, utifrån den argumentation som jag har fört, vore det faktiskt på sin plats att det här förslaget i viss omfattning justerades, kanske via en återremiss eller på något annat sätt. Jag hoppas och tror att majoritetens representant tar tillfället i akt och på något vis kommenterar just vad som sagts i det avseendet. Kanske är det framför allt kategorin veteranbilar som hårdast drabbas av just detta förslag.

Anf. 118 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! Även vi i Folkpartiet står i grunden bakom förslaget om att genomföra reformen om vägavgifter, men det finns fortfarande några problem här. Det vore bra om man yrkade bifall till reservationen, för därigenom ges regeringen i uppdrag att i samråd med EU-kommissionen försöka hitta lösningar.

Vad jag framför allt vill peka på är veteranbilarna. Här handlar det ändå om människors hobby, inte om en näringsverksamhet som lastbilar väl i övrigt normalt handlar om. För ett par år sedan genomfördes ju en reform för hobbyfordon. Mer än 30 år gamla bilar skulle slippa fordonskatt. Men man tar inte ut gamla bilar för att bara åka omkring med dem, utan det rör sig om ren hobbyverksamhet. Det gäller att hitta en lösning där.

En annan sak som jag särskilt vill peka på är de små och lätta lastbilarna. Det gäller framför allt småföretag och transporter i storstadsregionerna, alltså korta transporter. Som Ola Sundell sade är man knappast ute och åker på de stora vägarna. Många av de här fordonen kommer att få kraftiga kostnadshöjningar, vilket inte var tanken. Dessutom finns, som jag ser detta, risken att de små distributionsföretagen behåller äldre fordon längre. I och med att det blir en kostnadsökning minskar deras möjligheter att byta ut bilparken.

Det gör att det kan få negativa effekter på stadsmiljön. Speciellt i storstadsregionernas stadskärnor är distributionstrafiken en väldigt stor källa till utsläpp av bilavgaser.

Det här är de två viktigaste skälen som vi från Folkpartiet ser för att bifalla reservationen och därmed ge regeringen i uppdrag att återkomma med förbättringar.

Prot. 1997/98:39

3 december

*Fall Okänt för vissa
näringslivet.*

Anf. 119 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd):

Fru talman! Fyrpartiregeringen införde ett undantag från fordonsskatt för fordon som är äldre än 30 år. Nu håller detta undantag på att urholkas.

Veteranfordonens skattebefrielse raderas ut i ett enda slag. Samtidigt minskar möjligheten att begränsa skattekostnaden genom att avställa fordon under en kort period. Ett hobbyfordon som skall visas på utställningar och köras till träffar vid en handfull tillfällen under sommarhalvåret kommer i praktiken att drabbas av en vägavgift för hela sommarhalvåret och dessutom av den avgift som tas ut vid återbetalning av vägavgift.

Det innebär att den som innehar en hobbylastbil med högst tre axlar måste börja säsongen med att erlægga mer än 6 000 kr i vägavgift för att till hösten få tillbaka hälften minus 210 kr. För ett veteranfordon innebär detta en skattehöjning på drygt 3 000 kr. Om det rör sig om en större lastbil blir skatteökningen ca 5 000 kr. Anser verkligen utskottsmajoriteten att detta är rimligt?

Skattebefrielsen för hobbyfordon har tillkommit för att underlätta innehavet av samlarfordon och har inte gett upphov till några tillämpningsproblem. De skäl som har motiverat införandet av skattebefrielsen gäller fortfarande.

Utskottsmajoritetens argument för att inte behålla undantaget med 30-årsregeln är risken att 30 år gamla lastbilar börjar användas kommersiellt. En sådan skrivning tyder inte på någon djupare insikt i hur den yrkesmässiga trafiken fungerar. Tror verkligen utskottsmajoriteten att en kommersiell aktör för att slippa en årlig vägavgift på 10 000 kr skulle börja köra med 30 år gamla bilar som drar dubbelt så mycket bränsle? Resultatet skulle bli en kraftig förlust eftersom bränslekostnaderna är mycket högre än vägavgiften.

Ett sätt att ändå lindra utskottsmajoritetens oro för att enskilda personer skall använda gamla bilar kommersiellt vore att ställa krav på trafik-tillstånd för att köra kommersiellt.

Fru talman! Jag vill gärna höra hur företrädaren för utskottsmajoriteten ser på möjligheten att behålla undantaget för veteranfordonen. Jag är beredd att yrka på återremiss av ärendet för att ge majoriteten mer tid.

Anf. 120 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s):

Fru talman! Låt mig inledningsvis yrka bifall till hemställan i betänkandet och avslag på reservationen.

I dag tar de flesta länder i vår omvärld ut avgifter i någon form av tung trafik. I dag måste svenska åkare betala vägavgift eller vägtullar när de kör på motorvägar i Europa. I dag kör de utländska åkarna i Sverige utan att betala någon vägavgift eller vägtull.

Enligt ett direktiv har EU:s medlemsstater rätt att införa vägavgifter på motorvägar, flerfiliga vägar av motorvägskaraktär, broar, tunnlar och

bergspass. Direktivet gäller motorfordon och motorfordonskombinationer som uteslutande är avsedda för godstransporter på väg och som har en bruttovikt över 12 ton. Vägavgiften skall stå i relation till hur länge vägen, bron etc. används, men en medlemsstat får också föreskriva att dess egna åkare skall erlägga vägavgift för hela vägnätet och för ett helt år.

Utifrån detta direktiv avtalade 1994 Tyskland, Danmark, Belgien, Nederländerna och Luxemburg om ett gemensamt vägavgiftssystem, det s.k. Eurovinjettsystemet. Sverige har sedan några år tillbaka velat ansluta sig till avtalet, och efter slutförda förhandlingar föreslår nu regeringen att riksdagen godkänner protokollet om Sveriges anslutning. Detta innebär att för svenska fordon föreslås att vägavgift tas ut för perioden av ett år och på hela vägnätet samt att fordonsskatten sänks, dock högst med ett belopp som motsvarar kostnaden för ett vägavgiftsbevis. För utländska fordon föreslås att vägavgift tas ut för dag, vecka, månad eller år och på vissa delar av vårt vägnät.

Från utskottsmajoritetens sida anser vi att det är viktigt att Sverige ansluter sig till det avgiftssystem som införts i de fem avtalsslutande länderna och tillstyrker därför regeringens förslag. Anslutningen till systemet har stora fördelar, inte minst för svensk åkerinäring som därmed kan stärka sin internationella konkurrenskraft och få mer likvärdiga villkor jämfört med åkare från andra länder. Har man erlagt sin vägavgift kan man framdeles köra fritt inom hela avtalsområdet utan att behöva erlägga ytterligare avgifter.

En skatteskärpning kommer dock att uppstå för vissa fordonskategorier vid en anslutning till systemet. Det gäller de svenska motorfordon som i dag har en låg fordonsskatt som i en del fall kan komma att belastas med nästan hela vägavgiftens belopp. Denna effekt kan inte undvikas vid en övergång till en mer enhetlig beskattning utan får accepteras. Även om det kan röra sig om ganska stora belopp är det viktigt att påpeka att de lastbilar som berörs har i dag en så låg fordonsskatt att en ytterligare sänkning inte är möjlig med hänsyn till de minimiregler som gäller inom EU.

Även lastbilar med en årsmodell som är 30 år eller äldre och som nu är helt befriade från fordonsskatt kommer att ingå i det föreslagna systemet. Det innebär att de kommer att omfattas av vägavgift. Men det finns möjligheter att anpassa vägavgiftsuttaget i de fall då ett fordon används under kortare period, eftersom fordonsinnehavaren har rätt till återbetalning av vägavgiften för det antal hela månader som återstår när fordonet inte längre brukas.

Fru talman! Övergången från fordonsskatt till vägavgift är neutral för den helt övervägande delen av fordon, men som jag redogjort för blir det skatteskärpning för vissa fordonskategorier. Från utskottsmajoritetens sida är vi inte nu beredda att ta ställning till frågan om ett svenskt undantag för veteranfordon eller andra fordon. Ett undantag måste även godkännas av kommissionen. Vi förutsätter dock att regeringen uppmärksammar dessa frågor.

Anf. 121 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag fick inget svar på min fråga om det verkligen är rimligt att man lägger på ökade skatter på veteranfordonen, 3 000 kr eller

5 000 kr. Jag fick inte heller något svar på frågan om majoriteten verkligen har tänkt att det finns en risk att företagare skulle börja använda 30 år gamla bilar bara för att slippa en vägavgift.

Prot. 1997/98:39
3 december

Anf. 122 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s):

Fru talman! När det gäller veteranbilarna måste man, som jag sade tidigare, ha ett undantag från kommissionen om de inte skall omfattas av systemet. I dag är det enbart Nederländerna som har ett sådant undantag för veteranbilarna.

Vi skriver i betänkandet, som säkert Michael Stjernström har läst, att vi tycker att vi skall ha en viss försiktighet när det gäller den typ av generella undantag, som ju 30-årsregeln innebär. Det är konkurrensneutralitet, trafiksäkerhets- och miljöskäl som talar för att vi skall ha den här försiktigheten.

Vidare skriver vi i betänkandet, om Michael Stjernström har läst det, att vi har förståelse för önskemål om en fortsatt befrielse för de mer genuina samlarfordonen. Och vi skriver att vi utgår från att regeringen noga följer och har uppmärksamhet på den här frågan.

Anf. 123 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd):

Fru talman! Det är klart att man läser utskottsbetänkandet – det är inget tvivel om det. Tyvärr är betänkandet mycket dåligt underbyggt. Det finns ingen rim och reson i argumentet att man skulle börja använda 30 år gamla bilar i åkerinäringen.

Det är en väldigt stor skillnad mellan att ha förståelse för de problem som orsakas i och med de nya skatterna och att åtgärda dem.

I det här läget, när utskottsmajoriteten inte alls vill lyssna på våra argument, hoppas jag att så många som möjligt stöder reservationen, som jag yrkar bifall till.

Anf. 124 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s):

Fru talman! Som jag sade tidigare har vi stor förståelse för dem som har de riktigt genuina veteranfordonen. Den här frågan kommer med största sannolikhet att tas upp igen. Det kan jag säga till Michael Stjernström.

Anf. 125 OLA SUNDELL (m):

Fru talman! Det är med viss besvikelse som jag har lyssnat på majoritetens representant. Inte med ett ord har hon kommenterat något konkret förslag till förändring och förbättring på det här området.

Såvitt jag vet har det in i det sista förts ett resonemang mellan näringen och regeringen för att få till stånd en förändring beträffande veteranbilarna som gör att situationen förblir ungefär densamma som tidigare. Då vore det väl skäl att här och nu stödja detta fullt ut.

Det är egentligen märkligt att man har problem att acceptera undantag just i denna sektor när man har accepterat undantag för väghållningsfordonen. Det skulle jag vilja ha en kommentar till.

Anf. 126 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s):

*Följande för vissa
näringslivet.*

Fru talman! Väghållningsfordon kommer även fortsättningsvis att vara belagda med en fordonsskatt. Det är detta som är skillnaden. Samtliga lastbilar med en bruttovikt som understiger 12 ton i vårt land kommer att vara skattepliktiga. Eftersom de är belagda med fordonsskatt omfattas de inte av vägavgiftssystemet.

Om ett lättare fordon väger t.ex. 7 ton och har en anordning – en släpvagn som väger 5 ton – som kan hakas på, då blir bruttovikten 12 ton och då kommer man att anslutas till systemet. Men understiger fordonets bruttovikt 12 ton blir man inte ansluten till systemet.

När det gäller veteranbilarna har jag svarat Michael Stjernström. Jag utgår ifrån att även Ola Sundell lyssnade på det svaret. Vi kommer återigen att diskutera den här frågan, men vi kommer knappast att föra fram att det skall införas en 30-årsgräns. Men vi kommer att slå vakt om de genuina samlarfordonen.

Anf. 127 OLA SUNDELL (m):

Fru talman! Jag har lyssnat, men resultatet är ju ganska magert. Den här gruppen fordonsägare drabbas väldigt hårt. Att här och nu i kammaren direkt slå till vore som en straffspark för majoritetens representant. Alla som berörs av de äldre fordonen skulle faktiskt jubla då. Jag skulle tjäna en och annan poäng på mina argument, men det står inte alls i proportion till den förlust som dessa fordonsägare drabbas av på grund av detta förslag.

Anf. 128 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s):

Fru talman! När det gäller veteranbilarna har vi skrivit att vi har förståelse för problemet. Vi vill att regeringen även i fortsättningen uppmärksammat skall följa ärendet. Som jag har sagt tidigare är jag övertygad om att den här frågan återigen skall tas upp. Men vi kommer inte att kunna ha en generell 30-årsgräns, utan det blir en annan lösning som man då får diskutera med kommissionen, eventuellt ett undantag.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades efter 9 §.)

9 § Utvidgade möjligheter till inköp mot försäkrans enligt lagen om skatt på energi, m.m.

Föredrogs

Skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU6

Utvidgade möjligheter till inköp mot försäkrans enligt lagen om skatt på energi, m.m. (prop. 1997/98:18)

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

Beslut

SkU1 Anslag till skatteförvaltningen och Tullverket

Mom. 3 (skattemyndigheternas framtida resurser)

1. utskottet

2. res. 2 (fp)

3. res. 3 (kd)

Prot. 1997/98:39

3 december

***Fel! Okänt
växelargument.***

Förberedande votering:

24 för res. 2

13 för res. 3

266 avstod

46 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

274 för utskottet

21 för res. 2

11 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 145 s, 75 m, 22 c, 17 v, 15 mp

För res. 2: 21 fp

Avstod: 11 kd

Frånvarande: 16 s, 5 m, 5 c, 5 fp, 5 v, 3 mp, 4 kd

Sven Bergström (c) anmälde att han avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Mom. 4 (en ny regionindelning för skatteförvaltningen)

1. utskottet

2. res. 4 (m, c, v)

Votering:

181 för utskottet

118 för res. 4

7 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 141 s, 14 fp, 15 mp, 11 kd

För res. 4: 74 m, 20 c, 7 fp, 17 v

Avstod: 4 s, 1 m, 1 c, 1 kd

Frånvarande: 16 s, 5 m, 6 c, 5 fp, 5 v, 3 mp, 3 kd

Mom. 5 (såvitt avser sätesorten för regionen Kronobergs, Kalmar och Blekinge län)

1. utskottet i motsvarande del

2. utskottets hemställan med den ändring som föranleddes av bifall till mot. Sk806 (c), Sk812 (m) och Sk832 (s)

Kammaren biföll utskottets hemställan med acklamation.

Mom. 5 (såvitt avser övriga delar)

1. utskottet

2. res. 5 i motsvarande del (fp)

Votering:

182 för utskottet

17 för res. 5

107 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 131 s, 4 m, 13 c, 1 fp, 15 v, 10 mp, 8 kd

För res. 5: 2 m, 15 fp

Avstod: 13 s, 69 m, 9 c, 5 fp, 2 v, 5 mp, 4 kd

Frånvarande: 17 s, 5 m, 5 c, 5 fp, 5 v, 3 mp, 3 kd

Hans Karlsson (s) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från rösta.

Prot. 1997/98:39

3 december

Mom. 8 (tullens framtida resurser och resursanvändning)

1. utskottet

2. res. 6 (kd)

Votering:

288 för utskottet

13 för res. 6

6 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 145 s, 75 m, 22 c, 21 fp, 11 v, 14 mp

För res. 6: 1 mp, 12 kd

Avstod: 6 v

Frånvarande: 16 s, 5 m, 5 c, 5 fp, 5 v, 3 mp, 3 kd

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

SkU10 Skattemyndigheternas medverkan i brottsutredningar, m.m.

Mom. 1 (inrättandet av skattebrottsenheter)

1. utskottet

2. res. 1 (m, mp, kd)

Votering:

204 för utskottet

101 för res. 1

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 145 s, 22 c, 20 fp, 17 v

För res. 1: 74 m, 1 fp, 14 mp, 12 kd

Frånvarande: 16 s, 6 m, 5 c, 5 fp, 5 v, 4 mp, 3 kd

Mom. 3 (vitesförelägganden)

1. utskottet

2. res. 2 (v)

Votering:

289 för utskottet

17 för res. 2

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 145 s, 75 m, 21 c, 21 fp, 15 mp, 12 kd
För res. 2: 17 v
Frånvarande: 16 s, 5 m, 6 c, 5 fp, 5 v, 3 mp, 3 kd

Mom. 4 (legitimationskontroller)

1. utskottet
2. res. 3 (v)

Votering:

290 för utskottet

17 för res. 3

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 145 s, 75 m, 22 c, 21 fp, 15 mp, 12 kd

För res. 3: 17 v

Frånvarande: 16 s, 5 m, 5 c, 5 fp, 5 v, 3 mp, 3 kd

Mom. 5 (skattetillägg vid periodiseringsfel)

1. utskottet
2. res. 5 (fp, kd)
3. res. 6 (v, mp)

Förberedande votering:

34 för res. 5

31 för res. 6

242 avstod

42 frånvarande

Kammaren biträdde res. 5.

Huvudvotering:

167 för utskottet

33 för res. 5

106 avstod

43 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 145 s, 22 c

För res. 5: 21 fp, 12 kd

Avstod: 75 m, 16 v, 15 mp

Frånvarande: 16 s, 5 m, 5 c, 5 fp, 6 v, 3 mp, 3 kd

Mom. 6 (revisionsregler)

1. utskottet
2. res. 7 (m, fp, kd)

Votering:

199 för utskottet

108 för res. 7

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 145 s, 22 c, 17 v, 15 mp
För res. 7: 75 m, 21 fp, 12 kd
Frånvarande: 16 s, 5 m, 5 c, 5 fp, 5 v, 3 mp, 3 kd

Övriga moment

Kammaren biföll utskottets hemställan.

SkU9 Utfärdande av F-skattsedel, m.m.

Mom. 1 (utfärdande av F-skattsedel)

1. utskottet
2. res. (m, fp, kd)

Votering:

195 för utskottet

110 för res.

2 avstod

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 145 s, 19 c, 17 v, 14 mp

För res.: 75 m, 1 c, 21 fp, 1 mp, 12 kd

Avstod: 2 c

Frånvarande: 16 s, 5 m, 5 c, 5 fp, 5 v, 3 mp, 3 kd

Mom. 2 och 3

Kammaren biföll utskottets hemställan.

SkU7 Vägavgift för vissa tunga fordon

Mom. 1 och 2 (Eurovinjettsystemet och lagförslagen, m.m.)

1. utskottet
2. res. (m, fp, kd)

Votering:

196 för utskottet

107 för res.

2 avstod

44 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 145 s, 21 c, 17 v, 13 mp

För res.: 75 m, 20 fp, 12 kd

Avstod: 1 c, 1 mp

Frånvarande: 16 s, 5 m, 5 c, 6 fp, 5 v, 4 mp, 3 kd

SkU6 Utvidgade möjligheter till inköp mot försäkran enligt lagen om skatt på energi, m.m.

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Prot. 1997/98:39

3 december

***Fel! Okänt
växelargument.***

*Sveriges tillträde till
CIS-konventionen och
ny lag om Tullverkets
brottsregister*

10 § Sveriges tillträde till CIS-konventionen och ny lag om Tullverkets brottsregister

Föredrogs
Skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU8
Sveriges tillträde till CIS-konventionen och ny lag om Tullverkets brottsregister (prop. 1997/98:11)

Anf. 129 GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! Det betänkande vi nu skall behandla innehåller bl.a. ett förslag till ny lag om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet.

Det är inte många dagar sedan vi här i kammaren hade en särskild debatt om icke-offentliga register. Denna debatt, liksom debatten runt om i Sverige, visade den oro och misstänksamhet förekomsten av icke-offentliga register orsakar. Alla bör vi vara medvetna om att ett behov av register finns. Samtidigt borde den senaste tidens debatt ha skapat en medvetenhet om den återhållsamhet som vi måste visa vad gäller utökning av registreringsmöjligheterna. Enligt min mening finns behovet av register, men lika stort är behovet av ifrågasättande.

I dag har kammaren att ta ställning till om möjligheterna till registrering skall utökas. Regeringen har i sin proposition lagt fram förslag till regler för tre slags register för Tullverkets brottsbekämpande verksamhet. Det är fråga om gemensamma underrättelseregister, tillfälliga analysregister och spaningsregister.

Moderata samlingspartiet instämmer i regeringens syn på behovet av en effektiv brottsbekämpning. Sveriges medlemskap i EU och övrig internationalisering ställer ökade krav på såväl Polisens som Tullens insatser. Informationsteknikens förtjänster måste självklart tas till vara i kampen mot brottsligheten. Men detta får inte innebära att vi ger avkall på skyddet för enskilda individers integritet.

Enligt regeringens nu aktuella förslag till ny lag om Tullverkets brottsregister skall för den enskilde känsliga uppgifter kunna lagras i dataregister utan att det föreligger någon som helst brottsmisstanke mot personen i fråga. Detta är enligt vår mening oacceptabelt. I stället bör inriktningen på regeringens lagstiftningsarbete vara att registrering av personuppgifter i datoriserade kriminalunderrättelseregister av integritetshänsyn inte bör ske om inte den lägsta graden av brottsmisstanke – anledning att anta – föreligger. Vi menar också att en integrering av myndigheternas brottsbekämpande verksamheter bör ske och att det därför är onödigt med två parallella datoriserade underrättelseregister. Detta kombinerat med kunskapen om att beredning av ett förslag till regler för ett datoriserat underrättelseregister för polisens del just nu pågår, gör att vi anser att kammaren nu bör säga nej till regeringens förslag och ge regeringen till känna att kammaren inte kommer att acceptera ett förslag som möjliggör registrering av personer utan att någon form av brottsmisstanke kan riktas mot dem.

Jag vill avsluta med att påminna om debatten om SÄPO:s register som vi hade här i kammaren för exakt två veckor sedan. Då uttalades en stark misstro mot registrering från bl.a. Folkpartiet, Vänsterpartiet och Kristdemokraterna. Nu slukar dessa partier med hull och hår ett förslag

som ger oanade möjligheter till informationsinsamling om enskilda individer. Räcker inte fantasin till för att inse att de regler som ni nu är beredda att införa kan komma att drabba enskilda, oskyldiga individer? Vi moderater är i varje fall inte beredda att utöka rätten till registrering till att avse individer som inte är misstänkta för brottslig verksamhet.

Fru talman! Jag yrkar därför bifall till reservation 1.

Anf. 130 RONNY KORSBERG (mp):

Fru talman! Det här betänkandet anknyter mycket till de diskussioner vi har haft tidigare i dag om integritets- och rättssäkerhetsfrågor i fråga om tillämpning av skatte- och tullagstiftning.

Vi har i stort sett samma invändningar som Gun Hellsvik nyss gav uttryck för i sitt anförande. Vi har svårt att se att det skulle vara en bra lösning att införa denna sorts analys- och spaningsregister. Där kan människor tas med som inte är misstänkta för någonting. Det kan inte vara ett bra sätt att bekämpa brottslighet i form av smuggling av varor över våra gränser.

Vi vet att den fria rörligheten inom EU skapar problem. Det sade vi redan i debatten om EU-medlemskapet. Vi var medvetna om att detta skulle medföra behov av effektiva arbetsmetoder bl.a. inom Tullen. Men att gå fram på det här sättet kan inte rimligen anses vara förenligt med de krav vi har rätt att ställa på rättssäkerhet och integritetsskydd för den enskilde och för företag.

Som redan har påpekats finns det en pågående översyn av polisregister och datalagstiftningen. Jag tycker att man skulle ha avvaktat resultatet av denna översyn. Jag säger inte detta av den vanliga anledningen, dvs. att om man inte vill att något skall hända hänvisar man till en utredning. I det här fallet är det befogat. Då hade vi fått samlad bild av hur registren skall hanteras, dvs. vilka säkerhetsnivåer som skall finnas, vilka krav som skall ställas på misstankegrad för att få lov att registrera någon och vilka uppgifter som skall vara med. Vidare är det fråga om hur registren skall hanteras, till vilka de skall överlämnas till osv.

Nu görs inte det, utan översynen föregrips. Risken är att vi får ett provisorium och att en ny översyn måste göras.

Jag tycker att man har rätt att ställa frågor om vilken syn medborgarna får när det gäller vår uppfattning av demokrati och den roll som offentliga myndigheter och förvaltningar skall spela. Är de övervakningsorgan som kan få ta till vilka medel som helst för att utöva sina verksamheter?

Vi från Miljöpartiet tycker inte det. Vi tycker – som jag har sagt i tidigare anföranden – att det finns gränser för vad det offentliga får ta sig för gentemot den enskilda individen. Det är oerhört viktigt att slå fast. Vi ser med oro på en rad förslag som har kommit från regeringens sida under denna mandatperiod och som har gått i samma riktning – en ökad grad av övervakning, rätt till registrering och avlyssning osv.

Är det den typen av kontrollsamhälle vi verkligen vill ha, dvs. de små stegens tyranni som leder fram till ett samhälle som vi kanske inte ser just nu? Men om förslagen och idéerna läggs ihop kan de leda oss till ett samhälle som vi inte har förutsett. Några av oss har dessa farhågor och ser detta framför oss och protesterar.

Jag är förvånad över att fler inte protesterar. Jag är t.ex. förvånad över att Vänsterpartiet inte har haft några synpunkter på det här förslaget. Vi

Prot. 1997/98:39

3 december

*Fel! Okänt
växelargument.*

hade tidigare en debatt om förankring. Jag vet att Vänsterpartiet i diskussionen om Europol har haft en helt annan linje än den som kommer fram i det här betänkandet. Det skulle vara intressant att höra Per Rosengren kommentera hur väl det här ställningstagandet – att stödja registrering av människor som inte är misstänkta för något – är förankrat hos representanten i justitieutskottet och i övriga partiet.

Jag hade hoppats att det skulle vara fler som protesterade och satte sig emot den här sortens oskick att använda hotet om ökad brottslighet och risker för kriminalitet som intäkt för att kränka människors integritet. Det är fullständigt upprörande att få lov att registrera den enskilde, när vi vet att datasäkerhet i dag inte kan garanteras. Vi har inga samlade regler för hur den typen av information får hanteras.

Fru talman! Mot bakgrund av detta vill jag yrka bifall till vår reservation nr 2 och även till reservation nr 3, där vi hävdar, mot bakgrund av de argument jag framfört här, att man inte bör godkänna CIS-konventionen.

Anf. 131 ULLA WESTER-RUDIN (s):

Fru talman! Jag kan konstatera att moderaterna och miljöpartisterna inte verkar ha särskilt bråttom att göra någonting åt den gränsöverskridande brottsligheten. Medan vi här i kammaren diskuterar Tullens arbetsmetoder dör kanske en ung människa av en överdos narkotika. Kanske rullar det just nu en långtradare över gränsen fullastad med dålig sprit och med destination till ett svartlager någonstans i Sverige. Spritkunderna kommer i många fall att vara våra ungdomar.

Men Moderaterna och Miljöpartiet vill vänta ut ytterligare utredningar, och Moderaterna vill dessutom ge sig till att omorganisera hela tull- och polisväsendet – och detta när vi vet att internationellt organiserade smugglarligror är aktiva på den svenska marknaden. Vi vet att de väldiga vinsterna ”tvättas” för att sedan investeras vidare i både illegala och legala verksamheter. Vi vet att dessa brottssyndikat har enorma resurser.

Moderaterna skriver i sin reservation att Tullens resurser skall användas effektivt. Är det effektivt att låta tjänstemännen manuellt hantera de 6 000 underrättelser de får in på ett år? Är det effektivitet att inte använda sig av de analysprogram som är utvecklade för just gränsöverskridande kriminalitet?

I fråga om personregister är integritetsfrågorna sannerligen otroligt viktiga. Alla medel kan inte tillåtas – inte ens när det gäller bekämpande av den grova brottsligheten. Läser man propositionen ser man att den är genomsyrad av hänsyn och avvägningar just till skydd för den enskildes integritet.

Datainspektionen och andra tunga remissinstanser har gett klartecken. Det är granskat av Lagrådet, som bara haft invändningar av redaktionell art. Det finns inga tvivel om att förslaget är ordentligt genomarbetat.

Det är ingen nyhet att Tullen redan i dag använder ADB i sin späningsverksamhet. Internationellt informationsutbyte pågår och har visat sig vara mycket framgångsrikt. Den nya föreslagna lagen stramar emellertid upp och förtydligar, och därmed stärks integritetsskyddet. Det är underligt att reservanterna inte har observerat det.

Det nya i förslaget är att Tullen skall få använda ADB-teknik till att systematisera information och sedan analysera den. Lagen föreskriver noga vad och vem som får registreras och varför och när. Självklart skall

det föreligga en misstanke om grov kriminalitet innan en person registreras med namn och adress. I själva verket skall det misstänkta brottet vara så grovt att straffskalan skall uppgå till lägst två års fängelse.

I underrättelseverksamhet läggs pussel. Varje enskild bit kan ha betydelse för helheten. Transportvägar, fordon, varor och företag är naturligtvis av stort intresse i utredandet. Och här, fru talman, kommer den känsliga delen in. Personer som inte direkt har med den brottsliga verksamheten att göra – men väl med den misstänkte personen – kan, om det är oundgängligen nödvändigt för utredningens genomförande, komma att registreras under analysprocessen. Men observera att till varje sådan uppgift skall noteras att personen inte är misstänkt för brott.

Redan i dag spelar naturligtvis dessa s.k. bredviduppgifter en stor roll i underrättelsearbetet. Skillnaden är att de i dag finns noterade på lösa lappar och i pärmar. Nu vill vi fastställa i lag när, av vem och hur sådana uppgifter får användas. Glöm inte att det här handlar om att bekämpa grov, samhällsfarlig brottslighet och inte precis sådana fall som när den vanlige resenären har försökt ta in en flaska konjak för mycket.

De uppgifter som sedan kommer att läggas i CIS-konventionens tullinformationssystem är av annan art. Det kommer till största delen att handla om smuggelvägar och metoder, om trender och strategier. I den mån personuppgifter över huvud taget kommer att registreras finns då redan konkreta bevis mot den personen.

Som framgått kommer Tullens register att ha olika nivåer vad gäller ändamål, vad som får registreras och vem som får tillgång till uppgifterna. På flera ställen konstateras i propositionen att en tulltjänsteman i den brottsbekämpande verksamheten skall ha tillgång till de uppgifter han eller hon behöver, varken till fler eller färre. Behörighetskort används naturligtvis redan, och tillsynsmyndigheter och gallringsregler anges noggrant.

Miljöpartiet frågar i sin reservation om ökad datorisering är bra för samhällsklimat och demokrati. Frågorna är allvarligt ställda, och de är helt klart relevanta. Men svaren måste, Ronny Korsberg, bli nya frågor:

- Vill vi ge brottssyndikaten större spelrum?
- Skall vi acceptera att unga människor kan köpa narkotika på skolgården?
- Skall vi stillatigande se på hur samhället förlorar stora belopp på grund av ekonomisk brottslighet – pengar vi så väl behöver till vård, omsorg och skola?
- Är det rimligt att Tullen fortsätter med sina kortlådor och pärmsystem när vi vet att den ekonomiska brottsligheten sköts via de mest avancerade ADB-system som finns att tillgå?

Återigen får registrering av personuppgifter aldrig ske ovarsamt och godtyckligt. Den personliga integriteten är oerhört viktig, och vi socialdemokrater är definitivt inte för ett samhälle där allt och alla registreras.

De föreslagna åtgärderna berör, som sagt var, grov brottslighet, och det är den vi vill åt. Propositionen anger en ton av sans och balans i de här mycket svåra frågorna, och majoriteten i skatteutskottet har därför tillstyrkt den.

Ett grannliga utredningsarbete pågår vad gäller datalagen och polisregisterlagen, som vi hörde. Detta arbete skall enligt min mening inte hetsas fram, utan det måste få ta den tid det tar. Däremot har vi socialde-

*Fel! Okänt
växelargument.*

mokrater inte tid att vänta ut narkotikatraffiken. Den vill vi göra någonting åt – och det nu!

Fru talman! Jag vill därför yrka bifall till hemställan i skatteutskottets betänkande och avslag på reservationerna.

Anf. 132 GUN HELLSVIK (m) replik:

Fru talman! Jag vill göra några påpekanden. Ulla Wester-Rudin pläderar för det här förslaget med hänvisning till att Lagrådet inte har några invändningar. Vi kanske skall komma ihåg att Lagrådets sak är att se på förslagets överensstämmelse med i första hand grundlag. Lagrådet har ingen rätt att tala om vilken typ av samhälle som vi skall ha i Sverige. Det är vi som sitter i den här församlingen som får ta vårt ansvar för att påverka i rätt riktning.

När Ulla Wester-Rudin säger att Tullen inte skall fortsätta med kortlådor vill jag gärna påpeka att jag i mitt anförande också tydligt framhöll att vi skall utnyttja tekniken. Men vi skiljer oss åt när det gäller vad vi skall utnyttja tekniken för.

Självfallet skall vi inte låta brottsmyndigheten få större utrymme, men i brottsmyndigheten ingår icke oskyldiga människor. Denna lag ger utrymme för registrering av oskyldiga människor. Glöm inte den debatt som vi hade helt nyligen i denna kammare!

Anf. 133 ULLA WESTER-RUDIN (s) replik:

Fru talman! Visst nämnde jag Lagrådet, Gun Hellsvik, men jag hänvisade i första hand till Datainspektionen, som ändå är expert på detta område.

Jag tycker att vi skall hålla oss till fakta. Man kan när man lyssnar på Moderaternas representant lätt få uppfattningen att vem som helst skall bli registrerad i Tullens register godtyckligt och på vilka grunder som helst. Detta är naturligtvis en grov missuppfattning.

Framför oss ligger ett bra lagförslag. Integritetsaspekterna är väl tillgodosedda. Det säger inte bara jag, Gun Hellsvik. Även Datainspektionen gör det.

Anf. 134 GUN HELLSVIK (m) replik:

Fru talman! Ulla Wester-Rudin har också fört fram att man i lagförslaget talar om hänsyn till personlig integritet. Orden finns på flera ställen. Det är helt korrekt. Men förslaget till lag visar inte att man följer upp det som står i texten.

Ulla Wester-Rudin säger att det inte är vem som helst som hamnar i registret. Jag tycker att hennes sätt att uttrycka sig är tankeväckande. I och för sig kommer inte alla att finnas med, men det kan bli precis vem som helst. Det kan vara någon som råkar vara släkt med en kriminell person eller någon som råkar befinna sig på fel plats vid fel tillfälle utan att det finns någon brottsmisstanke. Det kan vara vem som helst. Det kan vara helt oskyldiga personer som vi inte behöver för att komma åt brottsmyndigheten eller andra, eventuellt enskilda, grovt kriminella.

Anf. 135 ULLA WESTER-RUDIN (s) replik:

Fru talman! I lagen regleras väldigt klart ändamål och på vilka grunder en registrering får ske.

Moderaterna tycks ha tid att utreda och vänta och se på när smuglingen ökar. Läget är allvarligt, men jag vill ändå inte påstå att den nya lagen skulle vara någon sorts panikåtgärd. Förslaget är utrett. Tunga remissinstanser har godkänt det.

Varför vänta, Gun Hellsvik, när vi redan nu kan förbättra Tullens möjligheter att komma åt narkotikasmugglingen?

Anf. 136 RONNY KORSBERG (mp) replik:

Fru talman! Jag vill först och främst säga till Ulla Wester-Rudin att jag är glad att man åtminstone tar våra frågeställningar på allvar och inser att de är allvarligt menade. Det är precis vad de är.

Ulla Wester-Rudin säger att det är bråttom men att vi tycks ha tålamod att vänta. Hon använder precis de argument som jag varnade för i mitt huvudanförande. Hon skrämmar genom att tala om brottssyndikaten, knarket på skolgårdarna och pengarna som skulle gå till skola, vård och omsorg. Att säga att vi skulle vilja vänta och att vi inte tar frågan på allvar är att göra det väldigt lätt för sig.

Man kan om man läser vår reservation se att vi tvärtom kraftigt markerar att det behövs effektiva arbetsmetoder. EU-medlemskapet och de problem som följer därav innebär en helt nya situation. Det är en helt ny situation i Europa. Insmugglade varor väller in över hela området. Det gäller inte bara Sverige. Det är inget unikt problem.

Självfallet skall vi bekämpa detta. Det är inte på grund av att vi inte vill bekämpa brottsligheten som vi tycker att förslaget är dåligt.

Känner Ulla Wester-Rudin ingen som helst oro när det gäller de tankar vi för fram? Det är faktiskt ett väldigt allvarligt ingrepp i människors integritet att vem som helst kan bli registrerad. Det är en rättssäkerhetsfråga. Vi säger inte att de tre register som föreslås alltigenom är dåliga. Men det finns register som är av den karaktären att man kan hamna i dem om man råkar vara släkt med en brottsling eller råkar ha parkerat sin bil på ett visst ställe. Det har Ulla Wester-Rudin bekräftat. Detta kan rimligen inte vara förenligt med ett rättssamhälles syn på den enskilda individens rättssäkerhet.

Att man har bråttom och vill vara effektiv får aldrig vara argument för att begå övergrepp mot den enskilda människans rättssäkerhet.

Jag undrar än en gång om inte Ulla Wester-Rudin känner någon som helst oro för dessa frågor.

Anf. 137 ULLA WESTER-RUDIN (s) replik:

Fru talman! Det handlar om brottssyndikat, oavsett om vi vill det eller inte. Visst känner jag oro, Ronny Korsberg, men jag känner väldigt mycket mindre oro sedan jag har läst propositionen.

Det har gjorts avvägningar. Det finns sans och balans, som jag nämnde, i propositionen.

Man kan vända på det som sades om den personliga integriteten. Jag pratade tidigare om ungdomar och narkotika. Hur ser Miljöpartiet på det? Vad är det för integritetskränkning?

Anf. 138 RONNY KORSBERG (mp) replik:

Fru talman! Vi ser minst lika allvarligt på den typen av frågor som jag tror att Ulla Wester-Rudin gör. Det förstår man om man tar del av de förslag som vi har lagt fram här i riksdagen om hur man bör komma till rätta med den typen av problem.

Jag vill återigen säga att det inte är relevant att använda den typen av skrämselpropaganda. Den kombineras med ett försök att bagatellisera. Man säger att registren inte är till för folk som försöker smuggla in en falska konjak och att de inte kommer att råka illa ut.

Ulla Wester-Rudin undviker hela tiden kärnfrågan i problematiken. Det finns kanske gränser för hur bråttom vi skall ha. Jag delar inte uppfattningen att förslaget är väl genomarbetat, att det är väl underbyggt och att remissinstanserna har hyllat det som ett sätt att stärka rättssäkerheten. Det är tvärtom inte alls deras uppgift.

Förslaget öppnar tyvärr för en stor osäkerhet och för en kränkning av enskilda människors integritet. Det kommer man inte ifrån. Det är därför vi har sagt att man borde ha väntat. Det är inte så lång tid till dess att översynen skall vara klar. Hade vi väntat till dess hade vi vetat hur frågorna skulle hanteras. Jag är säker på att man då inte hade valt denna lösning och att man hade haft större krav på vilka som får registreras.

I huvudsak är Ulla Wester-Rudin och jag naturligtvis överens om att vi skall ta krafttag, men vi är tydligen inte överens om hur långt vi är beredda att låta samhället agera på den enskilde individens bekostnad. Det beklagar jag.

Anf. 139 ULLA WESTER-RUDIN (s) replik:

Fru talman! Jag känner litet oro när jag hör Miljöpartiets representant. Jag tycker att det är han som sprider felaktiga förväntningar när det gäller vad som kommer att hända i och med den nya lagen. Det är inte så illa som Ronny Korsberg vill låta påskina.

Jag undrar om han vet vad ett analysregister är, hur det är tänkt att fungera och vilka som rent faktiskt kommer att ha tillgång till det. Det är den grupp tjänstemän som direkt arbetar med ärendet – inga andra. Uppgifterna skickas inte ut i Europa.

Register är inte alltid farliga, även om man naturligtvis måste vara oerhört försiktig när man använder dem.

Anf. 140 PER ROSENGREN (v):

Fru talman! Detta är inget lätt ärende. Det är kanske ett av de svårare beslut vi har att fatta. Det handlar om att göra en avvägning mellan personlig integritet och bekämpning av grov brottslighet.

Vi pratade i samband med EU-inträdet och i samband med nedmonteringen av tullverksamheten om att kompensatoriska åtgärder skulle tillföras. Vi var emot den kraftiga nedmontering av tullverksamheten som då skedde, och vi befarade att de kompensatoriska åtgärderna skulle dröja.

Vi har nu sett effekterna av nedmonteringen av tullverksamheten. Vi har sett hur smugglingen har ökat. Vi har sett hur narkotikan väller in över gränserna, hur sprit, tobak och även andra varor som vi inte gärna vill ha i landet väller in över gränserna. Vi ser att de ekonomiska brotts-

lingarna och den grova brottsligheten generellt sett faktiskt börjar få en ordentlig marknad här i landet.

Som Ulla Wester-Rudin säger ser vi också hur det här drabbar ungdomar på så sätt att narkotikan i landet blir väldigt lättillgänglig. Det är inte svårt att i vilken småstad som helst komma över de mest skiftande narkotikapreparat.

Vi vet samtidigt att de tillslag som trots allt sker vid gränsen beror på att man har information från andra länder, dvs. underrättelseverksamhet. Vi vet också att den underrättelseverksamheten i dag bedrivs på ett ganska ineffektivt sätt. Vi vet att verksamheten skulle kunna bli betydligt effektivare om man använde datorer, om man kunde registrera människor som man kan anta utövar allvarlig brottslig verksamhet eller kan komma att göra det. Det är en av grunderna till att man skall få registrera dessa människor.

Det finns saker i förslagen till registerlagar som man kan diskutera, bl.a. i vilken utsträckning man skall kunna registrera folk som inte är misstänkta men som finns med i bakgrunden, som har hjälpt till på ett eller annat sätt. Om sådana personer registreras skall det enligt förslagen klart framgå att de inte är misstänkta för brott.

Jag respekterar i och för sig dem som har en annan uppfattning. Ronny Korsberg frågade om jag har förankrat min uppfattning i partiet. Ja, vi har haft en diskussion om detta i mitt parti. Vi är fortfarande inte totalt eniga. Det finns fortfarande personer i min partigrupp som har en annan uppfattning, och det finns folk som stöder mig. Hur proportionerna i det här sammanhanget ser ut kan jag inte uttala mig om förrän vi ser resultatet från voteringarna senare i dag. Jag personligen, liksom flera andra i partiet, har uppfattningen att det är väldigt viktigt att här markera mot den här brottsligheten, som faktiskt i vissa avseenden är på väg att ta makten i samhället.

Man kan hysa en rädsla för den här typen av register, och det är som sagt många som gör det. Men ändå: Skall vi komma någon vart i det här sammanhanget måste vi tillgripa åtminstone de resurser som de här grova brottslingarna själva använder sig av.

Jag tycker nog att både Ronny Korsberg och Gun Hellsvik i någon mån målar fan på väggen när det gäller riskerna med registren. Det finns alltid risker med register. Det finns alltid en risk att en och annan kan bli registrerad. Men i fråga om dem som blir registrerade och inte är misstänkta eller kan tänkas begå brott i framtiden skall det klart framgå att de inte är misstänkta för brott. Jag tycker som Ulla Wester-Rudin att propositionen andas en oerhörd försiktighet. Jag förstår inte hur man kan få känslan att det skall bli en massiv registrering av folk som inte är misstänkta och som inte tillhör de här syndikaten. Jag har väldigt svårt att få den känslan när jag läser propositionen. Jag tycker att man där har gjort mycket bra avvägningar i den här frågan.

När jag först hörde talas om den typen av register var jag väldigt tveksam, men efter att ha läst propositionen har jag faktiskt blivit mer positiv. Efter mycket moget övervägande har jag sedan tagit ställning för att om vi över huvud taget skall kunna föra en kamp mot den här grova brottsligheten och ha någon möjlighet att vid gränsen stoppa de preparat som kommer in i landet måste vi vidta de här åtgärderna.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Prot. 1997/98:39

3 december

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 141 RONNY KORSBERG (mp):

Fru talman! Jag ber om överseende med att vi utnyttjar möjligheten att debattera viktiga skatteärenden i kammaren även om vi har tidspress. Jag tycker att det här är en sådan angelägen och viktig fråga, så det får inte vara så att klockan hindrar oss från att debattera den.

Jag tackar först Per Rosengren för klargörandet då det gäller synen på den här frågan inom Vänsterpartiet. Jag respekterar detta.

Jag ser det inte som att vi, som Per Rosengren anför, har utmålat att det skulle bli en massiv registrering. Tvärtom säger vi i vår reservation att vi är medvetna om att de förändringar som bl.a. EU-medlemskapet medförde och de risker som vi då såg kommer att kräva en effektivare arbetsmetod. Vi motsätter oss inte det. Däremot har vi andra krav på de arbetsmetoderna. Vi menar att man skulle kunna avstå från den del av förslaget som rör just de integritetskränkande, rättssäkerhetskränkande delarna, att vem som helst kan bli registrerad. Vi menar därför att man skulle kunna avvakta tills man har en samlad bild av hur det här skall fungera.

Jag vet precis hur de här registren är uppbyggda. Jag har tagit del av precis samma information som tidigare talare här, inklusive Ulla Wester-Rudin. Jag vet vilka följderna kan bli med ett sådant register. Det är litet naivt att tro att datasäkerheten i det här landet är så hög att de här registren inte kan komma på drift. I framtiden, med Europolsamarbete, Schengensamarbete och annat, skall de här registren kunna flyttas runt. Då vet vi inte hur det går för människor som inte har någon misstanke på sig men ändå är registrerade. Det är den säkerhetsnivån vi inte gillar.

Vi delar den oro som alla här hyser för de brottssyndikat som håller på att etablera sig. Där skiljer vi oss inte åt. Däremot skiljer vi oss i fråga om synen på hur man får registrera människor i olika typer av register.

Anf. 142 PER ROSENGREN (v):

Fru talman! Ronny Korsberg säger att han har andra krav på metoderna. Det kan man kanske ha, men jag tror att man skall ha sådana krav att man når effekt. Också jag har varit tveksam inför att registrera folk som befinner sig i periferin. Men det skall ju av registren klart framgå att dessa människor inte är misstänkta för brott, utan att de kanske har tillhandahållit transportmedel eller på annat sätt är perifert inblandade. Sedan skall de finnas med i ett analysregister under en viss tid. De här registren är, till skillnad från många andra register, väldigt specificerade när det gäller gallring och andra regler och även vad gäller risken att hamna där. Jag delar därför inte Ronny Korsbergs farhågor när det gäller hur registren skall komma att utnyttjas.

Att jämföra med debatten för någon vecka sedan om säporegistren är väl att gå litet väl långt. Jag tror inte att det var Ronny Korsberg som gjorde den jämförelsen, utan Gun Hellsvik. Vi får väl anledning att återkomma till det i nästa replikskifte.

Anf. 143 RONNY KORSBERG (mp):

Fru talman! Jag kan konstatera att vi gör litet olika bedömningar av de risker som finns här. Per Rosengren påpekar – och jag är medveten om

det – att det i registren skall stå om en person inte är misstänkt för något brott. Då kan man fråga sig varför de skall finnas med i registret. Jo, de skall ingå i något slags analysprogram.

Det här går att jämföra med om man på en löpsedel skulle påstå att det inte finns någon anledning att misstänka Per Rosengren eller Ronny Korsberg för skattefiffel, att det absolut inte finns någon anledning att misstänka dem för någonting sådant. En sådan löpsedel ger ju i sig upphov till tanken: Jaså, varför talar man då om det? Om det inte finns någon misstanke finns det ingen anledning att göra detta påpekande.

Det är ungefär samma sak med det här registret. Varför stoppar man in folk som inte är misstänkta för någonting? För den som har att hantera de här registren är det inga problem. Men om registren kommer i orätta händer eller om de kommer till människor som inte har den insikten och som inte tolkar registren på samma sätt, då finns det som jag ser det en risk att registren blir till men för de personer som har råkat hamna där.

Jag respekterar det Per Rosengren säger. Vi har olika bedömningsunderlag och olika syn på de riskerna. Jag tror att vi skulle kunna ha minst lika effektiva verktyg utan att utsätta oss för de här riskerna.

Anf. 144 PER ROSENGREN (v):

Fru talman! Det är klart att det finns en risk med detta om ett register i samband med en brottsundersökning plötsligt skulle bli offentligt. Men det gäller ju alla register. Då är vi inne på en helt annan diskussion. Då kan vi hävda att inga dataregister över huvud taget är säkra, utan de kan alltid komma ut. Då skall vi förbjuda register över huvud taget. Då tycker jag att det börjar halta litet väl mycket.

Sedan ser jag trots allt riskerna med att den grova brottsligheten får ytterligare tag i samhället. Det tycker jag i så fall är en ännu värre risk än att ett dataregister skall komma i orätta händer. Tydligen är det Miljöpartiets stora farhåga i sammanhanget – inte registren som sådana och att folk befinner sig där, utan att dessa register hamnar i orätta händer. Då tycker jag att diskussionen börjar handla om någonting helt annat än vad den egentligen borde handla om.

Anf. 145 GUN HELLSVIK (m):

Fru talman! När jag lyssnade på Per Rosengren insåg jag att här finns någon form av missuppfattning. Jag tycker att det är viktigt att påpeka detta, så att Per Rosengren kanske ändrar uppfattning. Vi har ju ännu inte voterat.

Jag hörde Per Rosengren säga att det inte var så farligt att registrera oskyldiga eftersom, som Per Rosengren uttryckte det, det ju är personer som hjälpt till på något sätt. Det är just det: Det krävs inte att man har hjälpt till på något sätt! Man behöver över huvud taget inte ha koppling till den brottsliga verksamheten. Om jag råkar vara född syster till en grovt kriminell person vill jag inte påstå att jag kan ses som en person som har hjälpt till på något sätt. Om någon har hjälpt till på något sätt skulle den personen falla under just det som vi moderater kräver, nämligen den lägsta graden av misstanke: anledning anta. Men inte ens den graden av misstanke krävs enligt detta förslag.

Prot. 1997/98:39

3 december

*Fel! Okänt
växelargument.*

*Fel! Okänt
växelargument.*

Per Rosengren har nu, när detta förhoppningsvis är klarlagt, möjlighet att ändra uppfattning i samband med voteringen.

Anf. 146 PER ROSENGREN (v):

Fru talman! Jag vet inte om jag uttryckte mig så att de har hjälpt till. Men det *kan* vara folk som har hjälpt till genom att låna ut en bil, som inte alls är inbegripna i den brottsliga verksamheten och inte är misstänkta för det heller. Det är just i samband med händelser som t.ex. att man lånat ut sin bil, kanske skjutsat vederbörande, som även den personen skall kunna registreras. Men då skall det klart framgå att personen i fråga inte är brottsmisstänkt.

Jag tycker det är att gå litet väl långt att jämföra den här typen av register, som står i direkt samband med införande av varor över gränsen på olagligt sätt, med de gamla säporegistren. Om de är så gamla vet jag förresten inte; de är tydligen ganska aktuella. Jag tycker att det är två helt olika saker. Här är det knutet till brottslig verksamhet, och här får man också registrera personer som befinner sig i brottslingens periferi men som inte är brottsmisstänkta. Det är riktigt. Precis som jag har sagt är det också där mina farhågor eller dubier har legat. Men jag har ändå fastnat för att vi skall stödja det här, på grund av att vi måste föra kampen mot den grova brottsligheten på alla fronter.

Överläggningen var härmed avslutad.

Beslut

SkU8 Sveriges tillträde till CIS-konventionen och ny lag om tullverkets brottsregister

Mom. 1 (register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet)

1. utskottet
2. res. 1 i motsvarande del (m)
3. res. 2 i motsvarande del (mp)

Förberedande votering:

78 för res. 1
22 för res. 2
201 avstod
48 frånvarande
Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

206 för utskottet
75 för res. 1
22 avstod
46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet:	144 s, 23 c, 17 fp, 10 v, 12 kd
För res. 1:	71 m, 4 fp
Avstod:	16 mp
Frånvarande:	17 s, 9 m, 4 c, 5 fp, 6 v, 2 mp, 3 kd

I detta moment upptogs först frågan om avslag eller bifall till motionerna om avslag på propositionen i denna del.

Kammaren avtog motionerna om avslag på propositionen i denna del med acklamation.

Kammaren hade nu att ta ställning till utskottets förslag om godkännande av CIS-konventionen m.m.

Under detta moment fjärde delssatsen föreslogs överlåtelse av beslutanderätt till EG-domstolen, vilket krävde att beslut fattades antingen med *tre fjärdedels* majoritet eller i den ordning som gäller för stiftande av grundlag.

Av förslaget framgick att beslutet önskades bli antaget *i ett enda beslut*. För bifall krävdes att *minst tre fjärdedelar* av de röstande förenade sig om beslutet.

Propositioner ställdes först beträffande första till tredje delssatserna och därefter fjärde delssatsen.

Fjärde delssatsen skulle avgöras genom omröstning med omedelbar röst-räkning.

Mom. 2 Första till tredje delssatserna

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Mom. 2 Fjärde delssatsen

Votering:

276 för bifall

22 för avslag

3 avstod

48 frånvarande

Andre vice talmannen konstaterade att minst tre fjärdedelar av de röstande hade röstat ja och kammaren hade således bifallit utskottets hemställan.

Partivis fördelning av rösterna:

För bifall: 144 s, 71 m, 21 c, 21 fp, 7 v, 12 kd

För avslag: 6 v, 16 mp

Avstod: 3 v

Frånvarande: 17 s, 9 m, 6 c, 5 fp, 6 v, 2 mp, 3 kd

Mom. 3 (övriga frågor)

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Mom. 4 (lagförslagen)

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Beslut om uppskjuten votering

På förslag av andre vice talmannen medgav kammaren att återstående ärenden på dagens föredragningslista fick avgöras i ett sammanhang vid morgondagens arbetsplenum.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 18.05 att ajournera förhandlingarna till kl. 19.00 för middagsuppehåll.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 19.00.

11 § Skydd för förföljda ordningsnummer, m.m.	<i>Skydd för förföljda personer, samord- ningsnummer, m.m.</i>	personer, sam-
--	--	-----------------------

Föredrogs

Skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU5

Skydd för förföljda personer, samordningsnummer, m.m. (prop. 1997/98:9)

Anf. 147 CARL ERIK HEDLUND (m):

Herr talman! Detta dagens näst sista skatteutskottsbetänkande handlar om olika åtgärder för att stärka förföljda personers möjligheter att skydda sig och sina familjer. Det är en av samhällets basfunktioner att kunna ge medborgarna skydd. Vi moderater har inte mindre än sju reservationer i betänkandet, och det gemensamma för dem är att vi vill gå längre i skyddet av förföljda personer än vad utskottsmajoriteten beslutat.

Sekretessmarkering i folkbokföringen är det första steget i ett utvidgat personskydd. Det är skattemyndigheten som beviljar sekretessmarkeringen, men det sker efter praxis och är inte lagreglerat. Riksskatteverket anser att det bör lagregleras, så att man i vanlig ordning kan få ärendet prövat av en annan instans. Regeringen tycker likadant, men tycker att man skall avvakta Brottsofferutredningens rapport. Vi moderater tycker att frågan är så viktig att man inte behöver vänta på någon utredning. Man bör lagreglera redan nu.

En annan fråga rör *nivån* på sekretessskyddet. Uppgifter som finns i folkbokföringen distribueras till andra myndigheter, banker, försäkringsbolag etc. Vi vet ju alla hur påpassade vi är. Delvis är det praktiskt och bra, men om man är hotad och förföljd finns risken att en sekretesskyddad uppgift i folkbokföringen trots allt blir offentlig genom att så många andra får tillgång till uppgifterna.

Regeringen anser inte att det behövs någon höjning av nivån på sekretessuppgifter. Orsaken är tvåfaldig: Dels försvåras myndigheters arbete om man inte utan olägenhet kan få tillgång till uppgifterna om en viss

person, dels kan personen i fråga riskera att hamna utanför något system. Vi anser att man alltid i första hand måste se till den enskildes behov av skydd och se till att detta alltid är överordnat myndigheternas krav på uppgifter.

Kvarskrivning är ett annat skydd. Det innebär att man är skriven på en annan ort än där man bor. Vi tycker inte att skattemyndigheten har den kompetens som behövs för att avgöra om kvarskrivning skall tillämpas eller inte. Det borde i stället vara Rikspolisstyrelsen som gör den bedömningen. Det är den myndighet som bäst kan bedöma hotbilden.

Ett ännu starkare skydd för förföljda personer är fingerade personuppgifter. Då är det domstol som fattar beslutet, men Rikspolisstyrelsen har rätt att avslå en begäran om fingerade personuppgifter om Rikspolisstyrelsen finner det sannolikt att tingsrätten kommer att avslå.

Vi anser för det första att denna rättighet för Rikspolisstyrelsen bör vara föremål för en kontinuerlig granskning och utvärdering och för det andra att Rikspolisstyrelsen inte skall få avslå en ansökan annat om det är *uppenbart* att domstolen kommer att avslå.

När en person har fått fingerade personuppgifter behövs mycket information och stöd. Det är ju en mycket obehaglig situation även för personen i fråga som ju är mer eller mindre "okänd". Rikspolisstyrelsen är huvudansvarig för kontakterna med personen i fråga. Det är i och för sig bra, men vi tycker att även Brottsoffermyndigheten borde utnyttjas i detta sammanhang. På så vis skulle den samlade kunskapen i dessa två myndigheter bli till nytta för den utsatta personen.

En specialtillämpning av sekretesslagarna är när en förälder bor tillsammans med ett barn och sedan flyttar. *Barnet* får inte ny folkbokföringsort om det till viss del bor kvar på den ursprungliga orten. Detta skapar problem för föräldern. Så betalas t.ex. sociala förmåner till den vårdnadshavare som bor kvar på den gamla adressen. Vi anser att det i lag skall regleras att barn skall vara folkbokförda där de får anses ha sitt huvudsakliga boende.

Herr talman! Denna rapsodiska genomgång av våra reservationer visar att vi anser att det är av utomordentlig vikt att samhället ställer upp fullt och helt på brottsoffrens sida. Myndigheters krav på ordning och reda, insamlande av uppgifter m.m. måste stå tillbaka för den oro, skräck och allmänna olust som förföljda personer drabbas av.

Våra förslag är inte revolutionerande. De är inte ens uppseendeväckande. De är helt enkelt präglade av sunt förnuft, praktiskt handlag och en vilja att skydda de personer som är förföljda. Förslagen är ur samhällets synvinkel marginella, men de kan betyda en enorm skillnad för enskilda personer. Det är också en del av rättsstaten att skydda medborgarna. Det är därför förvånande att inte fler har velat ansluta sig till vår uppfattning.

Herr talman! Vi har som sagt sju reservationer, men för tids vinnande nöjer jag mig med att yrka bifall till reservation 1.

Anf. 148 INGIBJÖRG SIGURDSDÓTTIR (s):

Herr talman! Det svenska samhället kännetecknas av öppenhet. Den öppenheten skall vi värna. Ändå finns det mitt ibland oss människor som av olika skäl inte kan stå för sin egen identitet. Inte så sällan handlar det om misshandlade kvinnor, kvinnor som oftast har blivit misshandlade av någon som stått dem nära.

Det kan vara vittnen som skräms till tystnad. Det händer också att poliser utsätts för hot som gör att även de får ha något slags skydd. När någon utsätts för hot drabbar det oftast hela familjen – inte minst barnen. Det är för deras skull som vi nu ökar skyddet genom att bl.a. sekretesslagen kompletteras så att även elevadresser i grundskolan och gymnasieskolan skyddas vid befarad personförföljelse.

Propositionen innehåller en rad lagändringar som syftar till att förbättra skyddet för förföljda personer. Utskottet tillstyrker lagförslaget.

Betänkandet behandlar också en motion med anledning av propositionen samt nio motionsyrkanden från den allmänna motionstiden. Det har lämnats sju reservationer och ett särskilt yttrande. Utskottet föreslår med anledning av två motionsyrkanden att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i utskottet anförts om ersättning till personer med fingerade personuppgifter. Övriga motionsyrkanden avslås.

Som första åtgärd vid befarad förföljelse används skyddsmarkering i folkbokföringsregistret. Markeringen anger att särskild försiktighet bör iakttagas vid bedömning av om uppgifterna om personen i fråga bör lämnas ut. Detta förfarande är inte lagreglerat, men det motsvarar det som gäller för hemligstämpel enligt sekretesslagen. Regeringen menar att det finns skäl som talar för en lagreglering, men den menar att frågan är så komplicerad att den behöver övervägas ytterligare. Dessutom ligger denna fråga inom ramen för det som Brottsofferutredningen utreder.

Konstitutionsutskottet har yttrat sig i denna del. Det delar regeringens mening i fråga om lagreglering men anser att man bör avvakta utredningens resultat som beräknas komma i mars 1998. Skatteutskottet delar regeringens och konstitutionsutskottets uppfattning i frågan.

Herr talman! Barn till förföljda personer är inte tillräckligt skyddade, även om det finns ett visst skydd enligt sekretesslagen som skyddar när det gäller uppgifter som lämnas från folkbokföring till kommunala myndigheter. Sekretessskyddet inom skolområdet har en del brister som gör att det går att spåra förföljda personer genom barnens skolor. Utan den nu föreslagna utökningen av skyddet är det enkelt att komma över adresser via både skolkataloger och klasslistor. Där brukar adresser, telefonnummer och – ibland – personnummer vara en viktig information i normala fall.

Det är därför som sekretesslagen nu föreslås kompletteras så att möjligheter finns att skydda de uppgifter som de förföljda personerna själva uppger till skolorna. Detta gäller grundskolan, gymnasieskolan, särskolan och specialskolan. Sekretessen gäller både skolan och hos den kommunala myndighet som ansvarar för skolan. I dag är det ca 6 000 personer som omfattas av sekretessmarkering.

Kvarskrivning är en åtgärd som har funnits i folkbokföringslagen sedan 1991. Den medger personer som utsätts för en allvarlig eller upprepade brottslighet att vara folkbokförda på den gamla folkbokföringsadressen i högst tre år. Det måste med andra ord föreligga någon form av hot-situation för att en person skall få kvarskrivas.

Utskottet delar regeringens bedömning att det inte finns tillräckligt skäl för att flytta ärenden om kvarskrivning från skattemyndigheterna till Rikspolisstyrelsen.

Skattemyndigheterna har sedan länge hanterat sekretessmarkeringarna och är därmed vana att göra bedömningar av hotsituationerna. Det är när sekretessmarkeringen bedöms vara ett otillräckligt skydd som man tar till kvarskrivning. Det är därför naturligt att låta kvarskrivningen ligga kvar där. Det är dessutom viktigt att uppgifterna ges minsta möjliga spridning. I dag är det ungefär 150 personer som medgivits kvarskrivning.

Herr talman! Fingerade personuppgifter regleras i lag sedan 1991. Dessa ärenden hanteras av Rikspolisstyrelsen. Skälet är att dessa uppgifter berör tredje man på ett helt annat sätt.

Vissa förändringar föreslås, såsom att kraven på brottslighetens svårighetsgrad och på den risk som kan föreligga mildras. Restriktivitet i fråga om medgivande att använda fingerade personuppgifter bör bibehållas men inte vara alltför koncentrerade till brottets straffvärde.

Medgivande att använda fingerade personuppgifter får inte ges om personen kan skyddas genom kvarskrivning eller på något annat sätt. En ändring från nuvarande lag är att medgivandet kan ges på obestämd tid i stället för som i dag under högst fem år. Personer som medgivits fingerade personuppgifter behöver ofta hjälp av skiftande slag. Det kan vara kontakter med andra myndigheter. Ofta behövs juridisk kompetens och naturligtvis goda kunskaper om hur samhället fungerar. Rikspolisstyrelsen brukar bistå vid sådana omständigheter som en ren serviceåtgärd. Det har fungerat mycket bra.

Justitieutskottet och skatteutskottet instämmer i regeringens förslag att Rikspolisstyrelsen bör utses till kontaktmyndighet. En rättssäker och effektiv brottmålsprocess förutsätter allmänhetens medverkan. Personer som utsätts för förföljelse åsamkas ofta kostnader för byte av bostadsort och identitet.

I de speciella fall då förföljelse beror på att personerna i fråga fullgjort sin vittnesplikt bör det enligt skatteutskottet övervägas om inte någon form av ersättning utöver skadestånd, brottsskadeersättning eller socialbidrag bör utgå. Skatteutskottet anser i likhet med justitieutskottet att regeringen skall ta upp denna fråga i lämpligt sammanhang.

Herr talman! Jag yrkar bifall till hemställan i utskottets betänkande och avslag på motionerna och reservationerna.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 4 december.)

Sjömansskatt

12 § Sjömansskatt

Föredrogs

Skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU13

Sjömansskatt

Kammaren biföll utskottets hemställan om att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Prot. 1997/98:39

3 december

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 149 KARL-GÖSTA SVENSON (m):

Herr talman! Höga skatter på arbete leder till färre jobb. Det har vi hur tydligt som helst fått erfara i vårt land genom den högskattepolitik som i första hand företräds *Fel! Okänt* av Socialdemokraterna med ett bra el- *växelargument.* dunderstöd från Centern. Antalet jobb minskar. Enligt den senaste undersökningen från Statistiska centralbyrån har jobben sedan oktober förra året minskat med 74 000.

Socialdemokraterna vill inte inse sambandet mellan höga skatter på arbete och möjligheten att skapa förutsättningar för nya jobb eller att bibehålla redan befintliga jobb. Det senaste exemplet på denna inställning är den klanliga hantering som har föregått slopandet av sjömansskatten den 1 januari 1998. Ni strålar av glädje att kunna skapa en majoritet för att särskilt beskatta kompetens och därmed medvetet medverka till att stimulera svensk arbetskraft att fly landet. Jag tänker på såväl den befintliga som den nya s.k. värnskatten och den inriktning som även gäller beskattningen av de anställda inom rederinäringen.

Trots att näringen under över ett års tid för regeringen har påtalat de negativa effekter som kommer att uppstå när den av riksdagen beslutade avvecklingen av sjömansskatten träder i kraft har ni inte velat ta i frågan. Skatteutskottets ordförande har t.o.m. personligen redan i våras haft kontakter med facket utan att det har hänt något. Det är först då vi moderater tillsammans med Folkpartiet och Kristdemokraterna tar ett initiativ i utskottet med förslag om att tills vidare skjuta på ikraftträdandet av en slopad sjömansskatt som ni tvingas ta upp frågan till behandling.

I samband med detta initiativ blev vi överens i utskottet att Finansdepartementet tillsammans med näringen skulle utarbeta ett nytt skatteförslag som skulle vara förankrat såväl hos arbetstagare som hos arbetsgivare. Så blev inte fallet. Ni svek återigen. Det förslag som ligger till grund för dagens beslut är en droppe i havet. Genom denna hantering av detta ärende har ni återigen klart och entydigt visat att man inte kan lita på Socialdemokraterna. Man kan inte göra ett avtal med er.

För att friska upp minnet på Sverre Palm och övriga socialdemokratiska ledamöter om hur ni gång på gång sviker era löften skall jag nämna tre exempel på vad ni lovade svenska folket i samband med valrörelsen 1994 men som ni inte har hållit.

För det första lovade ni att skattehöjningarna skulle stanna vid 3,7 miljarder kronor. De har hittills blivit 80 miljarder kronor.

För det andra lovade ni att den öppna arbetslösheten skulle sjunka till 5 % redan året efter valet. Som bekant ökade den i stället.

För det tredje lovade Ingvar Carlsson i den direktsända slutdebatten i TV att stoppa avskedanden inom barnomsorgen, skolan, sjukvården och äldreomsorgen. Det försvinner 68 000 jobb i offentlig sektor under den här mandatperioden enligt uppgift i budgetpropositionen, och där har regeringen också uttalat följande: "Under perioden 1992 till 1994 var det främst sysselsatta inom förvaltning som minskade, men under senare år är det framför allt antalet sysselsatta inom vård och omsorg som minskat."

Herr talman! Jag kan tyvärr bara konstatera att dessa exempel förstärker bilden av att man inte kan lita på Socialdemokraterna. Det är bara fagra löften, men ack, vad var de värda?

Herr talman! Vi har fått del av ett stort antal brev från parterna inom näringen. Det senaste fick vi i går. I detta påtalas återigen de negativa effekterna av att sjömansskatten skall avskaffas den 1 januari 1998. I den benhårda konkurrens som näringen är utsatt för kommer höjda skatter på arbetet inom sjöfarten att få allvarliga konsekvenser för svensk sjöfart. Utländska arbetsgivare erbjuder redan nu svenskt befäl anställningsvillkor som är betydligt bättre än vad svenska rederier kan erbjuda. Genom dagens beslut medverkar Socialdemokraterna och Centern till att ge de utländska redarna ännu bättre möjligheter. Den föreslagna skatteskärpningen, som kan uppgå till flera tusen kronor i månaden, riskerar att bidra till en befälsflykt från Sverige. Företrädesvis gäller detta det yngre högskoleutbildade befälet. En sådan utveckling är ytterst allvarlig med hänsyn till att befälsbristen redan är akut. Det är obegripligt att Socialdemokraterna inte vill inse att särskild beskattning av kompetens är till skada för landet. Risk föreligger också att slopandet av sjömansskatten, och till följd härav kraftiga löneökningsskrav, kan leda till arbetskonflikter inom näringen.

Skatteutskottets ordförande har i dagarna fått ett brev från rederiet Vänerlinjen i Göteborg. Jag har också fått del av detta brev. Av detta framgår att de anställda inom nämnda rederi, som enligt gällande bestämmelser erlägger sjömansskatt, inte kommer att få del av vare sig sjöinkomstavgift eller skattereduktion.

Märk väl, Sverre Palm, att de i dag betalar sjömansskatt, men efter den 1 januari får de inte del vare sig av sjöinkomstavgift eller av skattereduktion! Var och en kan förstå att detta inte är något annat än en katastrof för det här företaget. Exemplet är ytterligare ett belägg för den dåliga proposition som legat till grund för beslutet om att avveckla sjömansskatten. Jag är glad att vi moderater reserverade oss mot beslutet om att avveckla sjömansskatten på det sätt som regeringen har drivit igenom.

Avslutningsvis skall jag nämna något om möjligheterna att skjuta på ikraftträdandet av detta med att avveckla sjömansskatten. Jag menar att det är fullt möjligt att i kväll besluta om att återremittera ärendet till utskottet, som då får i uppdrag att återkomma med förslag om att skjuta på detta. Tiden är visserligen knapp, men fullt tillräcklig. Jag förstår inte att Socialdemokraterna och Centern låter sig styras av byråkraterna på Finansdepartementet, Sjömansskattekontoret och Riksskatteverket.

För mig är det självklart att det är riksdagen som skall fatta beslut med utgångspunkt i vad som är bäst för landet, inte med utgångspunkt i om det kommer att medföra praktiska svårigheter att klara av det hela.

Kan Sverre Palm i dagens debatt ge klara besked till rederiet Vänerlinjen om att dess ombordanställda får åtnjuta sjöinkomstavgift och skattereduktion? Om så inte är fallet borde Sverre Palm fundera på återremiss. Varför vill ni inte medverka till en lösning som parterna inom näringen kan känna sig delaktiga i? Ni har fortfarande chansen.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationen i betänkandet.

Anf. 150 ERLING BAGER (fp):

Herr talman! I december 1996 beslutade denna kammare om en förändring när det gäller beskattningen för sjöbefäl och för människor som jobbar på fartyg. Propositionen hade som inriktning att man skall gå från sjömansskatt till landskatt och att det skall vara kostnadsneutralt. Det

**Fel! Okänt
växelargument.**

innebär att berörda inte skulle drabbas av byte från ett system till ett annat.

Under våren, närmare bestämt i april, kom rapporter från sjöbefälen och deras fackförbund om att förändringen innebär att det blir uppemot 3 000 kr mindre i månaden för sjöbefäl. Den proposition som riksdagen godkände för ett år sedan får hård kritik.

Här vill jag lägga till följande: Att man kan lägga fram en proposition med ett så erbarmligt dåligt underlag att sjöbefäl – styrmän och sjökaptenen på bryggan, liksom sjöbefäl i maskin – får uppemot 3 000 kr mindre i månaden, trots att det i propositionen talas om kostnadsneutralitet, är upprörande.

Vi har hela tiden fått alltmer material. Det är också anledningen till att jag i oktober i år, under den allmänna motionstiden, skrev en motion som också är underlag för detta betänkande. Där säger jag att man inte skall ta bort sjömansskatten. I stället menar jag att den skall få vara kvar. Dessutom måste detta utredas grundligt innan nytt beslut fattas. Precis som Karl-Gösta Svenson sagt har majoriteten inte visat något intresse här. Vidare har det gjorts försök med utskottsinitiativ, som majoriteten inte godkänt. Dessutom fanns, som sagt, min motion och en centermotion, som blev underlag för betänkandet.

Det är märkligt att man har vaknat så sent och att man bara har tagit ett litet steg för att rätta till saker när det gäller det som utfästes i propositionen år 1996.

Inom EU händer det förändringar inom sjöfartspolitik. EU-kommissionären Neil Kinnock, förre labourledaren i England, är ansvarig för sjöfarten. Han lade i våras fram förslag där han sade att rederier inom EU skulle kunna ha en lägre beskattning. Vi fick ju då det s.k. blixtkriget. Nederländerna svarade direkt och sänkte skatten. Norge med sitt EES-avtal följde efter veckan därpå. Fler länder i EU som har sjöfart sänker nu beskattningen.

I vårt land har skatteminister Thomas Östros gett mig svaret att regeringen inte på något sätt funderar på att följa EU:s riktlinjer, eller i varje fall möjligheter, vad gäller lägre beskattning. I stället har vi samtidigt förändringen från sjömansskatt till landskatt. Villkoren för sjöbefäl försämrats därmed. Det rör sig om uppemot 3 000 kr mindre i månaden. Nu har vi en utveckling där alltför svenska sjöbefäl lämnar svenska fartyg. Denna utveckling har accelererat under hösten.

Jag vill som exempel nämna att riksdagens ledamöter den 12 maj i år var inbjudna av Sjöfartsforum att vara med på en studieresa med rederiet Tärntank från Donsö. Vi var ganska många som nämnda datum kom till Södertälje kanal. Vi följde med Tärntank till Västerås. Ledningen för rederiet ställde upp och berättade om sjöfartsnäringen, om hur det är att driva ett rederi. Vi fick gå runt på olika stationer och följa fartyget. Vi lärde oss mycket.

I går ringde sjöbefälet Hans Muntzing från Höganäs till mig. Han frågade: Hur går det nu i riksdagen med sjömansskatten? Erling, kommer du ihåg resan i maj? Jag svarade: Självklart. Sedan sade Hans Muntzing: Jag är enda sjöbefälet som är kvar på Tärntank efter den 12 maj. De andra har gått över till norska båtar. Hur blir det? Skall jag också flytta?

Om skatteutskottet och riksdagen har någon känsla för den svenska handelsflottans möjligheter att överleva måste väl inriktningen vara pro-

positionen från december 1996. Där sägs det att om vi går från sjömansskatt till landbaserad skatt skall det råda kostnadsneutralitet. Berörda skall inte drabbas. Men de drabbas därför att regeringen har ett erbarmligt dåligt underlag för sin proposition. Detta berättas för regeringen, departementet och utskottet. Pressad av en opinion tar man så ett litet steg. Det rör sig om en förbättring med ungefär 1 000 kr. Stora skillnader finns dock fortfarande.

Jag förstår inte detta. Jag misstänker att Sverre Palm begriper det här och känner som exempelvis vi andra från västkusten. Kanske är han inte helt fri att agera från Socialdemokraternas sida. Jag blir upprörd över att sådant här kan ske.

Avslutningsvis yrkar jag i första hand bifall till Karl-Gösta Svensons förslag om återremiss och i andra hand bifall till reservationen från Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna, vilken är i enlighet med den motion som jag har väckt.

Anf. 151 SVERRE PALM (s):

Herr talman! För precis ett år sen beslutade riksdagen i stor enighet att upphäva sjömansskattelagen (1958:295) och att sjömännen fr.o.m. inkomståret 1998 skulle inordnas i landskattesystemet.

Övergången till landskattesystemet har utretts sedan 1980-talet. Avsikten har varit att övergången skulle ske i samband med skattereformens genomförande. Det blev nu inte så, men det klargjordes då att arbete pågick i syfte att avskaffa sjömansbeskattningen i dess nuvarande form. Med detta vill jag peka på att det sedan länge varit känt att sjömännen skulle inordnas i landskattesystemet.

I samband med förra årets behandling av sjömansbeskattningen justerade vi i utskottet upp sjöinkomstavdraget och den särskilda skattereduktionen för att övergången skulle bli neutral för sjömännen. Vid den förnyade prövning frågan fått i samband med det betänkande som vi nu behandlar – 1997/98:SkU13 – har det visat det sig att ytterligare uppjusteringar behövs. Vi föreslår därför att avdraget och skattereduktionen vid sjöinkomst höjs med vardera 1 000 kr i såväl fjärr- som närsjöfart.

Den föreslagna höjningen innebär att de allra flesta tjänar på övergången till landskattesystemet. Det är i huvudsak endast de som tagit ut en stor del av sin inkomst som engångsbelopp som får någon försämring. Men för sjöfolket som grupp räknat är omläggningen nu neutral, och utgångspunkten har varit att sjöfolket som grupp räknat skall få ett neutralt utfall av beskattningen vid övergången till landskattesystemet.

I den reservation som fogats till betänkandet krävs att övergången till landskattesystemet skjuts upp. Och vi har hört här i debatten att reservanterna anser att det är möjligt att skjuta upp övergången. Utskottsmajoriteten är av motsatt uppfattning. Vi bygger detta på att det är stora praktiska svårigheter. Det är en mängd lagar som måste ändras, som gör det näst intill omöjligt att skjuta på ikraftträdandet. Att ett år efter beslutet och mindre än en månad före ikraftträdandet föreslå uppskjutande av övergången från sjömansskatt till landskatt är skäl nog för avslag på reservationen.

Herr talman! Jag yrkar härmed bifall till hemställan i betänkandet och avslag på reservationen.

Prot. 1997/98:39

3 december

*Fel! Okänt
växelargument.*

Anf. 152 ERLING BAGER (fp) replik:

Herr talman! Jag återkommer till detta med återremissyrkande. Anledningen till att vi har en situation som innebär att det är svårigheter att nu göra en förändring är den senfärdighet som majoriteten och Finansdepartementet har agerat med. Vi har haft klara siffror sedan april månad i år som visar att propositionen har ett erbarmligt dåligt underlag, att beräkningarna inte stämmer. Sedan april har vi vetat detta klart.

Vad gäller det förslag som finns sade Sverre Palm att det finns en viss inriktning som skulle innebära att det blir ungefär lika. Jag har beräkningar som jag kan överlämna till Sverre Palm från Sveriges sjöbefälsförening, som visar att det beträffande LO-folket SEKO stämmer. Där har regeringen sett till att det kommer att gå jämnt ut för LO-folket. Men fartygsbefälen – sjökaptener, styrmän, sjöbefäl i maskin – får en försämring på upp till 2 000 kr i månaden om man tar hänsyn till den tusenlapp som skatteutskottets majoritet nu ger. Det är erbarmligt dåligt att regeringen, skatteutskottets majoritet och Finansdepartementet inte vill leva upp till målet kostnadsneutralitet för sjöbefäl. Detta i sin tur innebär att alltför svenska sjöbefäl går till utländska båtar, i huvudsak norska. Regeringen struntar i det. Det förefaller som att också majoriteten gör det.

Anf. 153 SVERRE PALM (s) replik:

Herr talman! Det vi hade att göra i utskottet var att återställa neutralitet. Vi trodde att vi hade fått ett neutralt system i det betänkande vi presenterade förra året. Här har jag bevis från maskinbefälen som visar att de siffror som Erling Bager för fram inte stämmer.

I samband med förra årets beslut kom det ut ett pressmeddelande där det stod: De flesta av förbundets medlemmar förlorar mer än en hundralapp i månaden på att sjömansskatten slopas. Det handlar om en skattehöjning på i genomsnitt 125 kr i månaden. Enligt deras egen tidning fångar vi upp i alla fall sex av de nio inkomstgrupper som har presenterats. För fjärrfart är det litet sämre. Men när det gäller att ligga över nollstrecket har vi som grupp räknat fångat upp till 80 % av sjömännen. Det är i huvudsak endast de som har inkomster i form av stora engångsbelopp eller inkomster över 300 000 kr som förlorar.

Anf. 154 ERLING BAGER (fp) replik:

Herr talman! Jag har uppgifter från Sveriges sjöbefälsförening. Det är inte några enstaka A 4-sidor utan ett kompendium på ett tjugotal sidor som styrker den försämring som sker och som man också meddelat till berörda parter så sent som inför utskottets avgörande. Jag har talat med Rederiföreningen, Sjöfartsjouren och enskilda rederier, och jag vet att dessa siffror stämmer. Vi har presenterat dem för utskottet. Trots det har utskottet nu en minut i tolv, efter det att oppositionen i skatteutskottet har pressat på, gått med på en liten förändring, ett litet steg, men inte helheten.

Vi säger från Folkpartiets sida: Lev upp till det som föreslås i propositionen från december 1996 och se till att det blir en kostnadsneutralitet för alla berörda till sjöss, inte bara för LO-folket!

Anf. 155 SVERRE PALM (s) replik:

Herr talman! Jag har de handlingar som Erling Bager återopar. Det finns siffror på förluster. Det är givetvis de som har tagit ut engångsbelopp – en månad, tre månader eller sex månader – som gör de största förlusterna. Det finns även några i höga inkomstlägen. Men som grupp räknat har vi nått neutralitet för sjöfolket i det förslag som vi lägger fram.

Jag kan också säga att de här siffrorna är behäftade med en del felaktigheter och får tas med en viss försiktighet. Det beror delvis på från vilken tidpunkt de skall räknas. Man får inte glömma av att vi har ett tak i egenavgifterna som är på 16 500 kr. Här har man egenavgifter som ligger på 23 900 kr och 25 700 kr. Givetvis påverkar det slutsiffrorna.

Anf. 156 KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik:

Herr talman! De siffror som Erling Bager har nämnt här, 2 000 kr i månaden i ökade skattekostnader och alltså mindre pengar i den egna plånboken, stämmer. Det är inte annat än en straffbeskattning på kompetens, på arbete, som tvingar svenska arbetstagare att söka jobb i rederier utomlands för att behålla sin köpkraft.

Sverre Palm svarade inte alls på frågan om Vänerrederiet, där man i dag får ha sjömansskatt men efter genomförandet den 1 januari varken sjöinkomstavdrag eller skattereduktion.

Engångsbeloppen är, Sverre Palm, en praxis i rederinäringen. Det har ni socialdemokrater varit med om att acceptera som politiker. Vi fick sjömansskatten i slutet av 50-talet. Det har i stort sett fortgått sedan dess med Sjömansskattekontorets goda vilja, med Riksskatteverkets goda vilja och med Finansdepartementets goda vilja. Ni har räddat LO-facket, men ni gör ingenting åt den kompetens som finns, alltså de befäl som finns. De har samma förutsättningar. På det viset står ni inte bakom den proposition som vi fick förra året och som skulle innebära neutralitet i det här avseendet. Man skulle förändra. Vi gick emot det. Vi såg redan då vilka effekter det skulle bli för de befäl som finns på båtarna. Vi såg att de skulle få en mycket hög beskattning när det här drivs igenom. Nu ser vi effekterna av. Nu ser vi risken för konflikter, risken för att fler och fler av de anställda söker sig jobb på andra håll, utanför svenska gränser.

Anf. 157 SVERRE PALM (s) replik:

Herr talman! Låt mig börja med Vänertrafiken. Jag ser inte samma fara i den som K-G Svenson. I den proposition som vi antog förra året den 4 december står det på s. 77:

"I sjömansskattelagen finns det regler om fartområdena inre fart, närfart och fjärrfart och klassificeringen av fartyg. Klassificeringen görs av Sjömansskattenämnden." Det är den som nu skall avskaffas. "Definitionerna är väl inarbetade och bör föras över till kommunalskattelagen. Sjömansskattenämndens uppgift att klassificera fartygen bör emellertid föras över till Riksskatteverket." Det blir Riksskatteverket som får handha klassificeringen. Jag förutsätter att Vänersjöfarten klassificeras som närsjöfart också i framtiden.

K-G Svenson inledde sitt anförande med att säga att ökad skatt leder till färre jobb. Här sänker vi skatten, och då skulle det leda till fler jobb. Vi ökar avdragen och skattereduktionen och gör det gynnsammare för de

anställda. Jag undrar vad sjöfartsnäringen tänker om denna förändring som får effekter på rederistödet, om vi också genomför det som moderaterna i trafikutskottet föreslår. De vill spara 100 miljoner på sjöfartsstödet redan nästan år och avskaffa det inom två år. Vi har alla fall lagt fast att sjöfartsstödet skall gälla i fem år, enligt vad vi beslutade förra året, och vi har tillsatt en utredning som föreslår att det skall ökas.

Anf. 158 KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik:

Herr talman! Vi moderater i trafikutskottet vill ha en helhetslösning som innebär: ingen skatt för de ombordanställda som är i fjärrfart. Vi ser effekterna redan nu och följer upp näringen. Vi har också en långsiktighet i det hela. Med våra förslag får de ombordanställda större möjligheter att verka i framtiden.

När det gäller Vänerlinjen finns det inget lagstöd för Riksskatteverket att åstadkomma den här lösningen, vilket Sverre Palm tror sig veta med utgångspunkt från propositionen. Tyvärr är det svar som Vänerlinjen har fått att dess ombordanställda inte får detta avdrag den 1 januari, om sjömansskatten nu slopas. I dag har de sjömansskatt. LO-facket opponerar sig inte emot att en del sjömän har fått neutralitet i förhållande till det som framföres i propositionen. Dessa sjömän har också fått ett engångsbelopp. Ni har med era förslag tagit bort möjligheten att genomföra några skattehöjningar, om man går över till landbeskattning.

Men befälen får en skattehöjning. De får ett par tusen mindre i plånboken varje månad. Är inte det skatt på arbete, Sverre Palm? Är inte det en straffbeskattning på arbete och kompetens som gör att befälen inte vill vara kvar i Sverige? Vi riskerar att den kompetensen försvinner från Sverige genom den höga beskattning som ni ålägger dem. Är det inte så, Sverre Palm? Kan jag få ett rakt svar på den frågan?

Anf. 159 SVERRE PALM (s) replik:

Herr talman! Jag förutsätter att också K-G Svenson har sett dessa diagram. Här är det fråga om en gungbrädeeffekt. Vi har sagt att sjöfolket som grupp är neutralt. I de lägre inkomstlägena gör man vinster, och det finns några som förlorar i de högre inkomstlägena, givetvis beroende på vårt skattesystem. Det kan bero på t.ex. värnskatten som kommer att finnas kvar nästa år. När sedan gränsen höjs kan ytterligare några komma in i förtjänstläge.

Angående Vänersjöfarten har jag bara den kommentaren som framgår av betänkandet, att definitionen är väl inarbetad och skall föras över till kommunalskattelagen. Sjömansskattenämndens uppgift att klassificera fartyg bör emellertid föras över till Riksskatteverket.

Anf. 160 ROLF KENNERYD (c):

Herr talman! Det här är ett ärende som på ett utmärkt sätt belyser skillnaden mellan pamflettpolitik och resultatpolitik. Jag vill först ge en kort bakgrund.

Under senhösten 1996 beslutade riksdagen att ersätta sjömansskattesystemet med en modifiering av landskattesystemet. Förutsättningen var att övergången mellan systemen skulle vara finansiellt neutral såväl för samhället som för de ombordanställda som grupp. Som en följd av riks-

dagsbeslutet har detta inarbetats i en lång rad förordningar och regelsystem med långtgående effekter för skattskyldiga och myndigheter.

K-G Svenson sade att vi låter oss styras av byråkrater. Jag finner därför anledning att redovisa några av de förordningar som berörs.

Ändring i lagen om beräkning av pensionsgrundande inkomst, ändring i lagen om uppbörd av socialavgifter från arbetsgivare, ändring i lagen om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta, ändring i lagen om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl., lag om ändring i lagen om allmänna egenavgifter, lag om ändring i skatteregisterlagen, lag om ändring i lagen om bostadsbidrag, lag om ändring i lagen om underhållsstöd – för att ta några exempel.

Av detta framgår alldeles tydligt att det här inte är fråga om byråkratiska bekymmer, utan det är just fråga om det som jag nämnde tidigare: långtgående effekter för såväl medborgare som myndigheter. Menar verkligen K-G Svenson att dessa ändringar som jag nu har redovisat inte skulle beröra några andra än byråkrater?

Som tidigare redovisats har under hösten krav rests från näringen och dess organisationer på att ikraftträdandet skulle uppskjutas när det gäller beslutet om övergång från sjömansskattesystem till landskattesystem. Som skäl för detta har framför allt anförts näringens bristande lönsamhet. Av praktiska skäl är detta omöjligt. Icke desto mindre fann företrädare för tre av riksdagens partier sig föranlåtna att begära ett s.k. utskottsinitiativ om uppskjutet ikraftträdande. Här har vi ett exempel på pamflettpolitik i ett nötskal. Endast politiker som inte strävar efter beslut i enlighet med sina förslag – dvs. resultat – kan framställa så orealistiska förslag.

Under utskottets behandling av förslaget om ett utskottsinitiativ blev jag varse om att förutsättningarna för 1996 års beslut om neutralitet vid övergången – som jag tidigare beskrivit – inte uppfyllts. Efter kontakter med näringens parter, med Finansdepartementet och med utskottets ordförande igångsattes ett arbete för att rätta till denna brist. Med gemensamma ansträngningar och under stor tidspress växte de förbättringar fram som framgår av betänkandet.

Detta är ett gott exempel på resultatpolitik till gagn för framför allt näringen och dess anställda. Det innebär inte att jag är fullt nöjd med resultatet. För detta hade krävts en infasningsperiod avseende effekterna vid utbetalning av s.k. engångsbelopp. Om reservanterna hade övergett sin pamflettpolitik och i stället deltagit i att försöka att skapa resultat hade detta sannolikt varit möjligt.

Herr talman! Per Rosengren sade sig tidigare i dag i ett annat ärende vara förvånad över att moderaterna satt på två stolar samtidigt. Jag har slutat att förvånas över detta beteende. Det förefaller vara tämligen vanligt. Här har vi ytterligare ett sådant exempel. Å ena sidan skall stöd till näringen ske via skattesubventioner till de anställda. Å andra sida föreslår samma parti ett successivt neddraget sjöfartsstöd. Jag vill gärna för K-G Svenson och mina andra meddebattörer anföra ett antal citat ur moderaternas partimotion när det gäller trafikpolitiken.

Det första citatet: ”Subventionerna till sjöfarten bör avvecklas, samtidigt som Sverige internationellt måste arbeta för att rederibranschen får verka på samma villkor utan nationellt stöd och särlagstiftning.”

Det andra citatet under rubriken Redovisning av stödet för sjöfartsnäringen: ”Stödet skapar ineffektiva organisationer, snedvrider konkurren-

***Fel! Okänt
växelargument.***

sen och bevarar föråldrad teknik. Sjöfartsnäringen skiljer sig inte från andra verksamheter i dessa sammanhang. Därför bör rederistödet successivt avvecklas.”

Det tredje och sista citatet: ”För bestämmelser om sjuklön, arbetstid och semester finns speciella regler för sjöfarten. Dessa regler har historiska orsaker men saknar i dag betydelse. Bestämmelserna bör därför anpassas till de generella bestämmelser som gäller för svensk arbetsmarknad.”

Skulle det alltså inte finnas anledning, K-G Svensson, att låta dessa klockskaper också gälla i frågan om skattelagstiftningen?

Som tidigare har framgått av debatten föreslår Moderaterna nästa budgetår en nedskärning med 100 miljoner kronor av en ram om 400 miljoner kronor som övriga partier har ställt sig bakom. K-G Svensson har i en replik förklarat för mig att man skall ha speciella skatteregler som gör de ombordanställda skattebefriade, om jag förstod honom rätt. Var vänlig och tag fram den sekvensen ur motionen. Jag har inte lyckats återfinna den vid en genomläsning av densamma.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till utskottets hemställan i det föreliggande betänkandet.

Anf. 161 KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik:

Herr talman! Rolf Kenneryd gör en väldigt stor historia av att han har gjort en fantastisk insats tillsammans med näringen för att åstadkomma någonting. Efter att han och Socialdemokraterna upptäckte att de var uppträckta i hörnet, när vi kom med ett initiativ om att skjuta upp ikraftträdandet av sjömansskatten, reagerar Rolf Kenneryd med att säga att han har gjort en väldig insats genom att han har utverkat att dessa fartygsbefäl, som får 2 000–2 500 kr mindre i månaden den 1 januari, får en skatt som är ungefär 125 kr lägre i månaden. Det är alltså fortfarande en nettoförlust, då de får 2 000 kr mindre i plånboken. Det är en stor insats, säger Rolf Kenneryd.

Han anklagar oss moderater, Folkpartiet och Kristdemokraterna för att vi inte vill stödja detta. Vi var överens om att Finansdepartementet tillsammans med näringen och Sjömansskattekontoret skulle göra någonting åt det i förankring hos parterna. Vi hoppades då att Socialdemokraterna och Centern skulle komma fram till förslag som innebar att vi kunde vara eniga i utskottet. Jag förutsatte faktiskt att vi skulle få ett sådant förslag. Men det blev som sagt en droppe i havet – 125 spänn lägre i skatt i månaden i förhållande till 2 000–2 500 kr i högre skatt. Detta är Rolf Kenneryds stora insats.

När det sedan gäller Moderaternas partimotion om trafikpolitiken skall jag i nästa replik be att få citera moderaternas reservation.

Anf. 162 ROLF KENNERYD (c) replik:

Herr talman! Jag skall inleda med att ge K-G Svensson och övriga som begärde detta utskottsinitiativ ett erkännande i så måtto att de satte fart på processen. Men metoden var icke användbar. Det krävdes andra metoder för att åstadkomma resultat.

Jag vill påpeka att de 125 kr som K-G Svensson betraktar som en droppe i havet icke enbart gäller dem som till följd av den här föränd-

ringen gör stora förluster, utan det gäller jämväl alla andra ombordanställda, vilket i väsentlig grad kommer att underlätta de nu pågående löneförhandlingarna.

K-G Svenson säger att systemet med engångsbelopp har blivit en praxis i näringen. Ja, det är sant. Det har blivit en praxis i näringen, därför att det har skett en anpassning till det rådande systemet som på ett närmast otillständigt sätt avviker från skattereformens principer, vilket jag gärna också vill erinra Erling Bager om.

Anf. 163 KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik:

Herr talman! Med anledning av den praxis som har förevarit motionerade Rolf Kenneryd och Lars Hedfors tillsammans, när vi fick propositionen förra året, om att höja sjöinkomstavdraget och skattereduktionen på grund av bl.a. engångsbeloppen. Rolf Kenneryd har själv varit med och accepterat detta och bidragit till detta. Säg ingenting om att det är fråga om skatteplanering eller någonting annat! Det är en praxis som är accepterad av näringen, myndigheterna, Finansdepartementet, Socialdemokraterna och övriga partier här i riksdagen. Försök inte krypa bakom det. Ni har skött detta jättedåligt. Kenneryd har ju vetat om att Centerpartiet i en motion har föreslagit ett uppskjutande. Inte ens den motionen har följts upp förrän i samband med att vi kom med initiativet.

Så till citatet ur vår reservation: "För att anpassa svenska rederiers kostnadsläge till omvärlden anser utskottet att sjömän i fjärrfart, på samma sätt som i andra länder, bör skattebefrias enligt den modell som gäller för det tidigare internationaliseringsavtalet. För att underlätta tonnageförnyelse och för att utjämna de årliga resultaten i en starkt konjunkturkänslig näring bör fartygsfonderna återinföras."

Anf. 164 ROLF KENNERYD (c) replik:

Herr talman! Jag bestrider å det bestämdaste att Lars Hedfors och min motion, som låg till grund för förra årets beslut, skulle vara betingad av systemet med engångsbelopp. Det är, och har varit, en successiv anpassning till sjömansskattesystemet. Det tillstår parterna utan vidare, för så är det. Därmed är det också naturligt att frågan löses i de kommande och de nu pågående löneförhandlingarna. Det är på den punkten som jag gärna hade sett att vi hade kommit en bit längre med en infasningsperiod. Det hade gjort att den successiva anpassning som nu har skett under en lång följd av år skulle ha fått ett antal år på sig att verka.

Anf. 165 ERLING BAGER (fp):

Herr talman! Jag begärde ordet på nytt för att göra några kompletteringar.

De problem som nu drabbar svenska rederier och sjöbefäl beror på regeringens dåliga beräkningsunderlag. Detta är grunden till de problem som finns nu. Sedan kan man räkna upp hur många lagar som helst som är svåra att ändra på nu i december, före ikraftträdandet av borttagandet av sjömansskatten. Man kunde ha agerat tidigare och inte varit så senfärdiga. Skyll inte på lagarna! Det är den dåliga propositionen och dess beräkningsunderlag som är grunden till problemen.

*Fel! Okänt
växelargument.*

I Sverre Palms Bohuslän finns Folke Patriksson, som driver Bylock & Nordsjöfrakt. Han har vädjat till riksdagens alla ledamöter om att vi skall förstå vikten av att ha kvar de svenska sjöbefälen. Det tar lång tid att utbilda ett sjöbefäl som skall stå på bryggan. Folke, som själv har varit sjöbefäl under lång tid, berättade att när han kommer upp på bryggan startar han en dieselmotor genom att klicka med musen på en dator. Han säger: Det är mycket som är nytt – mycket ny teknik och många dyra fartyg. Hjälp oss att rädda kvar svenska sjöbefäl.

Sedan är det glädjande att Rolf Kenneryd i sitt anförande säger att han inte är nöjd med förslaget. Han tycker att man borde ha gjort fler justeringar.

Det visar att det finns en insikt i Centerpartiet, att man förstår problemen. Det är viktigt att den signalen går fram.

Jag yrkar nu återremiss av betänkandet, därför att jag tycker att det är viktigt att skatteutskottet återigen kan undersöka frågan och se efter om man kan göra de här viktiga förändringarna.

Jag yrkar på återremiss. Mitt andrahandsyrkande gäller reservationen från Folkpartiet, Moderaterna och Kristdemokraterna.

Anf. 166 SVERRE PALM (s):

Herr talman! Jag vill yrka avslag på återremissyrkandet.

Dessutom vill jag kommentera det Erling Bager säger om att vi har ett dåligt beräkningsunderlag. Vi har nu rättat till den felaktighet som fanns. Det underlag som vi i dag har presenterat bygger på det som parterna har lagt fram. Det är de som har sagt att de vill att sjöinkomstavdraget höjs med 1 000 kr och att skattereduktionen höjs med 1 000 kr i såväl fjärr- som närsjöfart. Det var en av deras fem punkter. Den punkt som inte har tillgodosetts är engångsbeloppen.

Anf. 167 ERLING BAGER (fp):

Herr talman! Jag skall fatta mig mycket kort. Sverre Palm säger att man nu har rättat till de stora bristerna i propositionen. Men jag noterar att det finns ett annorlunda synsätt i Centerpartiet som är med och bildar majoritet. Rolf Kenneryd har som expert på skattefrågor sagt att han ser att det finns brister. Han har inför kammaren sagt att han inte är helt nöjd med förslaget. Jag konstaterar att det inom majoriteten finns en spricka.

Anf. 168 KARL-GÖSTA SVENSON (m):

Herr talman! Det var just engångsbeloppen som var den viktigaste frågan för sjöbefälssidan, Sverre Palm. Det var därför ni inte kunde komma överens, och ni får inte diskutera frågan.

Rolf Kenneryds infasning kan jag sympatisera med i väldigt hög grad. Vi skulle kunna åstadkomma en sådan. Men den möjligheten har oppositionen inte fått på grund av att ni inte har velat skjuta på ärendet. Möjligheten att skjuta på ärendet finns fortfarande. Det går. Riksdagen kan fatta beslut om att skjuta på ärendet och även greja till de förändringar i lagstiftningen som behöver göras. Den möjligheten finns. Och det är vi som skall besluta detta. Vi skall inte behöva styras utifrån av att det är opraktiskt och svårt. Vi kan klara det. Det är det som är det väsentliga i den här frågan.

I övrigt vill jag bara meddela att vi från moderat håll kommer att stödja Erling Bagers yrkande om återremiss.

Prot. 1997/98:39
3 december

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 4 december.)

13 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Proposition

1997/98:28 Ändringar i djurskyddslagen

Motioner

med anledning av prop. 1997/98:40 Riksbankens ställning

1997/98:K2 av Lars Tobisson m.fl. (m)

1997/98:K3 av Birgitta Hambræus (c)

1997/98:K4 av Bengt-Ola Rytter m.fl. (s)

1997/98:K5 av Marianne Samuelsson m.fl. (mp)

1997/98:K6 av Gudrun Schyman m.fl. (v)

1997/98:K7 av Olof Johansson m.fl. (c)

1997/98:K8 av Birgit Friggebo m.fl. (fp)

Förvarsutskottets betänkande

1997/98:FöU1 Sveriges totalförsvär 1998

14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 3 december

1997/98:214 av *Lennart Klockare* (s) till statsrådet Maj-Inger Klingvall

Delgivning

1997/98:215 av *Eva Goës* (mp) till miljöministern

Brytning av täljsten i Åre kommun

1997/98:216 av *Marianne Andersson* (c) till näringsministern

Lear Corporation

1997/98:217 av *Dan Ericsson* (kd) till statsministern

Källsorterande avloppssystem

1997/98:218 av *Ingrid Näslund* (kd) till statsrådet Pierre Schori

Svenska biståndsorganisationer

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 9 december.

15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

den 3 december

1997/98:172 av *Sonja Fransson* (s) till arbetsmarknadsministern
Framtidens arbetsmarknad för arbetshandikappade

1997/98:173 av *Sonja Fransson* (s) till arbetsmarknadsministern
Arbetshandikappade

1997/98:174 av *Sonja Fransson* (s) till justitieministern
Våldsbrottslingar med hjärnskada

1997/98:176 av *Jeppe Johnsson* (m) till arbetsmarknadsministern
Fackförbunden

1997/98:177 av *Sten Tolgfors* (m) till näringsministern
Fler arbetstillfällen genom företagande

1997/98:178 av *Kenth Skårvik* (fp) till näringsministern
Jordfelsbrytare

1997/98:180 av *Elisa Abascal Reyes* (mp) till kulturministern
Nyöversättning av Koranen

1997/98:181 av *Sten Tolgfors* (m) till socialministern
Äldre människors rätt till diagnos

1997/98:183 av *Gun Hellsvik* (m) till justitieministern
Ekobrottsmyndigheten

1997/98:185 av *Barbro Westerholm* (fp) till socialministern
Rehabilitering i offentlig regi

1997/98:186 av *Ola Ström* (fp) till statsrådet Ylva Johansson
Betygssystemet

1997/98:187 av *Elver Jonsson* (fp) till inrikesministern
Västra Götalands län

1997/98:188 av *Siri Dannaeus* (fp) till statsrådet Maj-Inger Klingvall
Stöd i föräldraskapet

1997/98:189 av *Göte Jonsson* (m) till miljöministern
Miljökonsekvensbeskrivning för Jönköpings län

1997/98:194 av *Chatrine Pålsson* (kd) till socialministern
LVU och sekretess

1997/98:195 av *Torsten Gavelin* (fp) till näringsministern
Stöd till biobränsleeldad kraftvärme

1997/98:196 av *Eva Goës* (mp) till miljöministern
Bullerdämpande beläggning

1997/98:197 av *Hanna Zetterberg* (v) till jordbruksministern
EU:s kemikalielagstiftning

1997/98:199 av *Eva Goës* (mp) till miljöministern
Sjukdomsfrekvens och radioaktivt nedfall

1997/98:200 av *Eva Goës* (mp) till statsrådet Ylva Johansson
Undervisningen i religion och historia

1997/98:201 av *Alf Svensson* (kd) till näringsministern
Skogsråvaror till de små sågverken
1997/98:202 av *Rolf Åbjörnsson* (kd) till justitieministern
Utbildning vid Polishögskolan

Prot. 1997/98:39
3 december

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 9 december.

16 § Kammaren åtskildes kl. 20.03.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdets början t.o.m. 5 § anf. 32
(delvis),
av tredje vice talmannen därefter t.o.m. 6 § anf. 85 (delvis),
av talmannen därefter t.o.m. voteringen kl. 16.45,
av andre vice talmannen därefter t.o.m. ajourneringen kl. 18.05 och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Barbro Nordström

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen.....	1
3 § Förnyad bordläggning	1
4 § Beslut rörande utskottsbetänkanden som slutdebatterats den 2 december	1
LU6 Förlängd tid för ökning av aktiekapital i privata aktiebolag.....	1
SfU6 Sverige, framtiden och mångfalden – från invandrapolitik till integrationspolitik.....	2
Meddelande om samlad votering	6
5 § Anslag till skatteförvaltningen och Tullverket.....	6
Skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU1	6
Anf. 1 CARL FREDRIK GRAF (m).....	6
Anf. 2 ROLF KENNERYD (c)	9
Anf. 3 ISA HALVARSSON (fp).....	10
Anf. 4 PER ROSENGREN (v).....	11
Anf. 5 CARL FREDRIK GRAF (m) replik.....	13
Anf. 6 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd).....	13
Anf. 7 PER ROSENGREN (v) replik.....	16
Anf. 8 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd) replik.....	16
Anf. 9 PER ROSENGREN (v) replik.....	16
Anf. 10 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd) replik.....	16
Anf. 11 BJÖRN ERICSON (s).....	17
Anf. 12 CARL FREDRIK GRAF (m) replik.....	20
Anf. 13 BJÖRN ERICSON (s) replik.....	21
Anf. 14 CARL FREDRIK GRAF (m) replik.....	21
Anf. 15 BJÖRN ERICSON (s) replik.....	21
Anf. 16 ROLF KENNERYD (c) replik.....	21
Anf. 17 BJÖRN ERICSON (s) replik.....	22
Anf. 18 ROLF KENNERYD (c) replik.....	22
Anf. 19 BJÖRN ERICSON (s) replik.....	22
Anf. 20 PER ROSENGREN (v) replik.....	22
Anf. 21 BJÖRN ERICSON (s) replik.....	23
Anf. 22 PER ROSENGREN (v) replik.....	23
Anf. 23 BJÖRN ERICSON (s) replik.....	23
Anf. 24 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd) replik.....	23
Anf. 25 BJÖRN ERICSON (s) replik.....	24
Anf. 26 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd) replik.....	24
Anf. 27 BJÖRN ERICSON (s) replik.....	24
Anf. 28 ISA HALVARSSON (fp) replik.....	24
Anf. 29 BJÖRN ERICSON (s) replik.....	25
Anf. 30 ISA HALVARSSON (fp) replik.....	25
Anf. 31 BJÖRN ERICSON (s) replik.....	25
Anf. 32 RONNY KORSBERG (mp).....	25
Anf. 33 CARL FREDRIK GRAF (m) replik.....	29

Anf. 34	RONNY KORSBERG (mp) replik.....	29
Anf. 35	PER ROSENGREN (v) replik.....	29
Anf. 36	RONNY KORSBERG (mp) replik.....	30
Anf. 37	PER ROSENGREN (v) replik.....	30
Anf. 38	RONNY KORSBERG (mp) replik.....	31
Anf. 39	ROLF KENNERYD (c) replik.....	31
Anf. 40	RONNY KORSBERG (mp) replik.....	31
Anf. 41	ROLF KENNERYD (c) replik.....	32
Anf. 42	RONNY KORSBERG (mp) replik.....	32
Anf. 43	MICHAEL STJERNSTRÖM (kd) replik.....	32
Anf. 44	RONNY KORSBERG (mp) replik.....	32
Anf. 45	MICHAEL STJERNSTRÖM (kd) replik.....	33
Anf. 46	RONNY KORSBERG (mp) replik.....	33
Anf. 47	BENGT KRONBLAD (s).....	34
Anf. 48	ÅKE GUSTAVSSON (s).....	35
Anf. 49	ROLF KENNERYD (c) replik.....	36
Anf. 50	ÅKE SUNDQVIST (m).....	36
Anf. 51	ALF ERIKSSON (s).....	37
Anf. 52	CARL FREDRIK GRAF (m) replik.....	38
Anf. 53	ALF ERIKSSON (s) replik.....	39
Anf. 54	CARL FREDRIK GRAF (m) replik.....	39
Anf. 55	ROLF KENNERYD (c) replik.....	39
Anf. 56	ALF ERIKSSON (s) replik.....	40
Anf. 57	ROLF KENNERYD (c) replik.....	40
Anf. 58	NILS FREDRIK AURELIUS (m).....	40
	(Beslut fattades efter 9 §.).....	42

6 § Skattemyndigheternas medverkan i brottsutredningar,

m.m.	42
Skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU10.....	42
Anf. 59 CARL ERIK HEDLUND (m)	42
Anf. 60 ISA HALVARSSON (fp).....	45
Anf. 61 PER ROSENGREN (v)	46
Anf. 62 CARL ERIK HEDLUND (m) replik	48
Anf. 63 PER ROSENGREN (v) replik.....	48
Anf. 64 CARL ERIK HEDLUND (m) replik	49
Anf. 65 PER ROSENGREN (v) replik.....	49
Anf. 66 RONNY KORSBERG (mp).....	49
Anf. 67 ISA HALVARSSON (fp) replik.....	52
Anf. 68 RONNY KORSBERG (mp) replik.....	52
Anf. 69 ISA HALVARSSON (fp) replik.....	53
Anf. 70 PER ROSENGREN (v) replik.....	53
Anf. 71 RONNY KORSBERG (mp) replik.....	53
Anf. 72 PER ROSENGREN (v) replik.....	54
Anf. 73 RONNY KORSBERG (mp) replik.....	54
Anf. 74 HOLGER GUSTAFSSON (kd).....	55
Anf. 75 BJÖRN ERICSON (s)	56
Anf. 76 CARL ERIK HEDLUND (m) replik	58
Anf. 77 BJÖRN ERICSON (s) replik.....	59

Prot. 1997/98:39

3 december

Anf. 78	CARL ERIK HEDLUND (m) replik.....	59
Anf. 79	BJÖRN ERICSON (s) replik.....	59
Anf. 80	ISA HALVARSSON (fp) replik.....	60
Anf. 81	BJÖRN ERICSON (s) replik.....	60
Anf. 82	ISA HALVARSSON (fp) replik.....	60
Anf. 83	BJÖRN ERICSON (s) replik.....	61
Anf. 84	PER ROSENGREN (v) replik.....	61
Anf. 85	BJÖRN ERICSON (s) replik.....	61
Anf. 86	PER ROSENGREN (v) replik.....	61
Anf. 87	BJÖRN ERICSON (s) replik.....	61
Anf. 88	CHRISTEL ANDERBERG (m).....	62
Anf. 89	BJÖRN ERICSON (s).....	64
Anf. 90	CHRISTEL ANDERBERG (m).....	64
	(Beslut fattades efter 9 §.)	64
7 §	Utfärdande av F-skattsedel, m.m.	65
	Skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU9	65
Anf. 91	JAN-OLOF FRANZÉN (m).....	65
Anf. 92	KARIN PILSÄTER (fp).....	66
Anf. 93	HOLGER GUSTAFSSON (kd)	67
Anf. 94	LARS U GRANBERG (s).....	68
Anf. 95	JAN-OLOF FRANZÉN (m) replik.....	70
Anf. 96	LARS U GRANBERG (s) replik	71
Anf. 97	JAN-OLOF FRANZÉN (m) replik.....	71
Anf. 98	LARS U GRANBERG (s) replik	71
Anf. 99	KARIN PILSÄTER (fp) replik	72
Anf. 100	LARS U GRANBERG (s) replik	72
Anf. 101	KARIN PILSÄTER (fp) replik	72
Anf. 102	LARS U GRANBERG (s) replik	73
Anf. 103	HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik	73
Anf. 104	LARS U GRANBERG (s) replik	74
Anf. 105	HOLGER GUSTAFSSON (kd) replik	74
Anf. 106	LARS U GRANBERG (s) replik	74
Anf. 107	ROLF KENNERYD (c)	74
Anf. 108	KARIN PILSÄTER (fp) replik	75
Anf. 109	ROLF KENNERYD (c) replik	76
Anf. 110	KARIN PILSÄTER (fp) replik	76
Anf. 111	JAN-OLOF FRANZÉN (m) replik.....	76
Anf. 112	ROLF KENNERYD (c) replik	77
Anf. 113	JAN-OLOF FRANZÉN (m) replik.....	77
Anf. 114	LARS U GRANBERG (s) replik	77
Anf. 115	MARIE ENGSTRÖM (v)	77
Anf. 116	RONNY KORSBERG (mp).....	78
	(Beslut fattades efter 9 §.)	79
8 §	Välgavgift för vissa tunga fordon.....	79
	Skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU7	79
Anf. 117	OLA SUNDELL (m).....	79
Anf. 118	KARIN PILSÄTER (fp).....	80
Anf. 119	MICHAEL STJERNSTRÖM (kd)	81

Anf. 120 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s).....	81	Prot. 1997/98:39
Anf. 121 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd)	82	3 december
Anf. 122 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s).....	83	
Anf. 123 MICHAEL STJERNSTRÖM (kd)	83	
Anf. 124 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s).....	83	
Anf. 125 OLA SUNDELL (m)	83	
Anf. 126 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s).....	83	
Anf. 127 OLA SUNDELL (m)	84	
Anf. 128 LISBETH STAAF-IGELSTRÖM (s).....	84	
(Beslut fattades efter 9 §.)	84	
9 § Utvidgade möjligheter till inköp mot försäkrans enligt		
lagen om skatt på energi, m.m.....	84	
Skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU6.....	84	
Beslut	84	
SkU1 Anslag till skatteförvaltningen och Tullverket.....	84	
SkU10 Skattemyndigheternas medverkan i brottsutredning- ar, m.m.....	87	
SkU9 Utfärdande av F-skattsedel, m.m.	89	
SkU7 Vägavgift för vissa tunga fordon	89	
SkU6 Utvidgade möjligheter till inköp mot försäkrans enligt lagen om skatt på energi, m.m.	89	
10 § Sveriges tillträde till CIS-konventionen och ny lag om		
Tullverkets brottsregister	90	
Skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU8.....	90	
Anf. 129 GUN HELLSVIK (m)	90	
Anf. 130 RONNY KORSBERG (mp).....	91	
Anf. 131 ULLA WESTER-RUDIN (s)	92	
Anf. 132 GUN HELLSVIK (m) replik	94	
Anf. 133 ULLA WESTER-RUDIN (s) replik	94	
Anf. 134 GUN HELLSVIK (m) replik	94	
Anf. 135 ULLA WESTER-RUDIN (s) replik	95	
Anf. 136 RONNY KORSBERG (mp) replik	95	
Anf. 137 ULLA WESTER-RUDIN (s) replik	95	
Anf. 138 RONNY KORSBERG (mp) replik	96	
Anf. 139 ULLA WESTER-RUDIN (s) replik	96	
Anf. 140 PER ROSENGREN (v)	96	
Anf. 141 RONNY KORSBERG (mp).....	98	
Anf. 142 PER ROSENGREN (v)	98	
Anf. 143 RONNY KORSBERG (mp).....	98	
Anf. 144 PER ROSENGREN (v)	99	
Anf. 145 GUN HELLSVIK (m)	99	
Anf. 146 PER ROSENGREN (v)	100	
Beslut	100	
SkU8 Sveriges tillträde till CIS-konventionen och ny lag om tullverkets brottsregister	100	
Beslut om uppskjuten votering	102	
Ajournering.....	102	
Återupptagna förhandlingar	102	

11 § Skydd för förföljda personer, samordningsnummer, m.m.	102
Skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU5	102
Anf. 147 CARL ERIK HEDLUND (m)	102
Anf. 148 INGIBJÖRG SIGURSDÓTTIR (s)	103
(Beslut skulle fattas den 4 december.)	105
12 § Sjömansskatt	105
Skatteutskottets betänkande 1997/98:SkU13	105
Anf. 149 KARL-GÖSTA SVENSON (m)	106
Anf. 150 ERLING BAGER (fp)	107
Anf. 151 SVERRE PALM (s)	109
Anf. 152 ERLING BAGER (fp) replik	110
Anf. 153 SVERRE PALM (s) replik	110
Anf. 154 ERLING BAGER (fp) replik	110
Anf. 155 SVERRE PALM (s) replik	111
Anf. 156 KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik	111
Anf. 157 SVERRE PALM (s) replik	111
Anf. 158 KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik	112
Anf. 159 SVERRE PALM (s) replik	112
Anf. 160 ROLF KENNERYD (c)	112
Anf. 161 KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik	114
Anf. 162 ROLF KENNERYD (c) replik	114
Anf. 163 KARL-GÖSTA SVENSON (m) replik	115
Anf. 164 ROLF KENNERYD (c) replik	115
Anf. 165 ERLING BAGER (fp)	115
Anf. 166 SVERRE PALM (s)	116
Anf. 167 ERLING BAGER (fp)	116
Anf. 168 KARL-GÖSTA SVENSON (m)	116
(Beslut skulle fattas den 4 december.)	117
13 § Bordläggning	117
14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	117
15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	117
16 § Kammaren åtskildes kl. 20.03.	119

Gotab, Stockholm 1998